

Rostra Economica

nummer 264 | jaargang 53 | april 2007

Een periodiek van Studievereniging Sefa

Armoede

2 ADV ERNST & YOUNG

Colofon

Hoofdredacteur
Robert Kusters
Ralf Welkers

Eindredacteur
Linda Ossendrijver

Redactie
Melle Bijlsma
Stefan Doorn
Thierry van Es
Aimee Kaandorp
Nadine Ketel
Maaïke Oenes
Neeltje Roozen
Dennis Schoenmakers
Justin van der Bruggen
Damien Morgenstond

Met medewerking van:
Drs. I. Groot
David Hollanders
Hanne van Voorden
Arno Wellens

Columnist
Prof. Dr. A. Boot

Cartoons
Arend van dam

Vormgeving
Yvin Hei

Adreswijzigingen
Studentenadministratie
Binnengasthuisstraat 9
1012 ZA Amsterdam

Jaarabonnement
5 nummers voor 15 euro

Voor reacties, brieven en open sollicitaties is de redactie te bereiken op:
Kamer E0.02
Roetersstraat 11
1018 WB Amsterdam
Telefoon: 020 5254024
Email: rostra@gmail.com

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming van de redactie of de externe auteur overgenomen worden. De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van ingezonden stukken en behoudt zich het recht voor deze in te korten.

Oplage
3700

Advertenties
Bestuur
De Nederlandsche Bank
Ernst & Young
ING
KPMG
Ministerie van Financiën
NIBC
Nieve Lancée
Plan Nederland
PricewaterhouseCoopers

Tarieven op aanvraag verkrijgbaar:
Ter attentie van Acquisiteur
Sefa: Stef Mellema
Telefoon: 020 5254024
Email: externezaken@sefa.nl

Zet- en drukwerk
Thieme Media, Amsterdam

Zonder ogen kan men niet zien

Elke dag op zoek naar eten en graven tussen het afval op een stinkende vuilstort ergens in de omgeving van Nairobi, Kenia. Dag in, dag uit zwoegen om in leven te blijven. Dat is wat mij afgelopen week door de RTL nieuwsredactie werd voorgeschoteld. Voor veel inwoners van Afrika is dit werkelijkheid. Oorlog, droogte en armoede zorgen ervoor dat elke dag een nieuwe marteling is voor deze mensen, zonder hoop op een betere toekomst.

De oorzaak van armoede is complex. Door het koloniale tijdperk is het evenwicht tussen de verschillende stammen verstoord, wat leidt tot conflicten. Veel ontwikkelingshulp in de jaren 70 en 80 is hierdoor terechtgekomen in de handen van de regering, die het gebruikt hebben om hun positie te versterken door de inzet van wapentuig. Deze problematiek is bijvoorbeeld zichtbaar in Darfur, waar de regering van Sudan het leven van de plaatselijke bevolking onmogelijk maakt, waardoor deze op de vlucht is geslagen. Verdreven van huis en haard zitten ze vast in opvangkampen, zonder hoop ooit nog terug te keren naar hun geboortegrond.

Volgens Wikipedia is armoede “het hebben van te weinig bestaansmiddelen om aan de wezenlijke menselijke levensbehoeften te voldoen”. Een treffende beschrijving in mijn ogen. Volgens Jan Pronk, voormalig speciaal gezant van de VN in Sudan, is niet zozeer de armoede het probleem van deze landen, maar vooral de ongelijkheid: de relatieve armoede. Door de overheersing van de ene etnische bevolkingsgroep over de andere, ontstaat het gevoel van onderdrukking, wat resulteert in verzet.

Door nieuwe manieren van ontwikkelingshulp proberen de Westerse landen de armoede aan te pakken. Initiatieven als microkrediet en fair trade pogen de mensen in de arme gebieden steun te geven, niet alleen door ze geld te geven, maar door ze te motiveren en de mogelijkheid te bieden projecten te initiëren. Vooral nog lijkt dit een betere manier om de armoede aan te pakken, maar ook dit leidt tot ongelijkheid. De vraag blijft echter of het armoedevraagstuk ooit zal worden teruggebracht tot een aanvaardbaar niveau. Het lijkt mij daarvoor noodzakelijk de hand meer in eigen boezem te steken, wat inhoudt dat Europa en de VS van hun marktbescherming af moeten en harder moeten optreden tegen ‘dumping’ praktijken.

Neveneffecten van armoede komen ook veel in het nieuws de laatste tijd. Hierbij doel ik op de klimaatproblematiek. Uit onderzoek van de VN blijkt dat de mens verantwoordelijk is voor klimaatveranderingen. De NOS spreekt hierbij over een nieuwe tegenstelling tussen de Eerste en Derde Wereld. Europa en Amerika zorgen voor 70% van de CO₂ uitstoot in de wereld, terwijl vooral Afrika hier de negatieve gevolgen van voelt. Steppen verwoestijnen, terwijl regenwouden verregen en de bevolking staat, door een gebrek aan middelen, machteloos om zich voor te bereiden op deze veranderingen.

In deze Rostra Economica wordt uitgebreid aandacht besteed aan alle facetten van armoede. Jan Pronk verhaalt over zijn ervaringen in Darfur, terwijl ook aandacht is voor de problemen in eigen land en zelfs voor de tekorten binnen onze sociale klasse: de student. We vragen uw aandacht voor de problematiek in deze wereld, om u stil te laten staan bij hetgeen om u heen gebeurt. Armoede is geen ver-van-je-bed show, we kunnen onze ogen er niet meer voor sluiten, zoals dat jaren geleden wel het geval was. Door moderne technieken worden we er dagelijks mee geconfronteerd. Ook al kunnen we het armoedeprobleem nooit helemaal de wereld uithelpen, alle beetjes helpen en niets doen is geen optie.

Ralf Welkers
Hoofdredacteur

In de steek gelaten door de Veiligheidsraad **6**

In dit interview met Jan Pronk komen de problemen in Sudan aan de orde, waaronder de kwestie Darfur. Naast deze kwestie vragen we hem ook naar armoede in de wereld. Tot slot geeft Jan Pronk zijn ongezouten mening over de manier waarop de Tweede Kamer, en met name 'zijn' PvdA, omgaat met de mogelijkheid van een onderzoek naar de besluitvorming omtrent deelname aan de oorlog in Irak. Pronk: 'Je maakt daar geen deal van. Dat doe je niet. Je maakt je politiek niet vies'.

Hoe fair is fairtrade? **12**

De laatste jaren winnen fairtrade producten aan populariteit. Het imago van fairtrade producten is sterk veranderd, het is tegenwoordig hip en niet alleen voor mensen die uitsluitend biologisch voedsel eten en geitenwollen sokken dragen. In dit artikel wordt dieper ingegaan op de vraag hoe eerlijk fairtrade nu eigenlijk is.

De bijstand als vangnet **16**

De bijstand vormt in Nederland het sociale vangnet: mensen die niet in hun eigen inkomen kunnen voorzien, kunnen aanspraak maken op een bijstandsuitkering. Het afgelopen decennium is hard gewerkt aan manieren om het aantal mensen dat afhankelijk is van de bijstandsuitkering te reduceren. Of dit ook daadwerkelijk lukt is echter de vraag.

Microkrediet, een succesverhaal? **20**

Om armoede te bestrijden wordt keer op keer naar een nieuwe aanpak gezocht. Met microkrediet lijkt de internationale gemeenschap een goede weg in te zijn geslagen. De bevolking krijgt de mogelijkheid door hard te werken een bestaan op te bouwen. Rostra Economica evalueert de werking van microkrediet.

De Waarheid van de Ongemakkelijke Waarheid van Al Gore **30**

Klimaatverandering is een veel besproken onderwerp de laatste tijd. We zien beelden van orkanen en tsunami's en de temperatuur in Nederland breekt record na record. De VN verklaarden laatst dat de mens voor een deel verantwoordelijk is voor deze klimaatverandering. Daarbij wordt de bevolking nog extra angst aangejaagd door de media. In dit artikel zal onze klimaatcorrespondent de film 'an inconvenient truth' van Al Gore staven aan de uitkomsten van het IPCC rapport van de VN.

De effectiviteit van schuldverlichtinginitiatieven **40**

Een aantal jaar geleden was schuldverlichting een 'hot-item'. Mensen als Bono van U2 bemoeiden zich ermee om de wereldleiders ervan te overtuigen dat schulden van ontwikkelingslanden moesten worden kwijtgescholden, omdat dit hun kans op groei enorm belemmert. Op dit moment is schuldverlichting een beetje in de schaduw komen te staan van nieuwe ontwikkelingen, zoals de klimaatproblematiek. Maar dit betekent niet dat de schulden zijn opgelost. In dit artikel zal worden ingegaan op de effectiviteit van schuldverlichting.

Aan economie valt niet te ontsnappen **44**

Het enige dat Michel Houellebecq zijn afkeer voor socialisme evenaart is zijn minachting voor liberalisme. En het enige groter dan beider tezamen, is zijn overtuiging dat elke politieke discussie überhaupt zinloos is. De grond voor deze weinig optimistische kijk op politiek, is het door en door economische wereldbeeld van Houellebecq. Bij hem is alles economie, dat maakt zijn oeuvre voor economen interessant. Dat wereldbeeld vormt daarbij alerminst een vrolijke boodschap, maar volgens Houellebecq is literatuur het tegendeel van propaganda. Literatuur moet slaan waar het pijn doet. En dat maakt zijn ideeën behalve interessant ook ongemakkelijk..

Voedselbanken: een noodzakelijk kwaad of een leuk extraatje? **48**

Tijdens de verkiezingen van 2006 was het een hot issue: de voedselbanken. De discussie laaide op of er daadwerkelijk van armoede in Nederland gesproken kan worden. Zijn de voedselbanken een noodzakelijk kwaad, of staat het er toch niet zo slecht voor met Nederland? Om dit uit te zoeken bezocht Rostra Economica één van de vele distributiepunten van de voedselbank. aanzien staande adviseur: de econoom.

En verder:

Column Robert Kusters	15
Plan Nederland	23
Docent op Onderzoek	24
Armoede troef onder studenten, of toch niet?	26
Sefa Front	28
UNISCA	36
Equis	37
Niet verplicht; wel aanbevolen	38
Student in bedrijf	46
Studeren over de grens: Rome	50
FEB Flits	51
Cartoon Arend van Dam	52
Studieverenigingen	52
Column Arnoud Boot	54

In de steek gelaten door de Veiligheidsraad

Een interview met Jan Pronk

In oktober van het vorige jaar viel Jan Pronk in diskrediet bij de Sudanese regering. Hij werd tot 'persona non grata' verklaard en moest het land binnen 72 uur verlaten. In Sudan opereerde hij als speciale gezant van de Verenigde Naties om het verdrag tussen de regering in het noorden en de vrijheidsbeweging in het zuiden te monitoren. Op 31 december 2006 legde hij deze functie neer. Rostra Economica interviewde Jan Pronk over de gebeurtenissen en zijn bevindingen in Sudan en in het bijzonder Darfur, maar ook over zijn visie op armoede in het algemeen.

Foto: Paula Souverijn-Eisenberg

Tekst: Ralf Welkers en Dennis Schoenmakers

Op zijn kantoor bij het ISS (Institute of Social Studies) in Den Haag, waar hij naar eigen zeggen slechts af en toe verblijft, werden wij ontboden. Pronk is voordat hij een aanstelling kreeg in Sudan, ook enige tijd als hoogleraar werkzaam geweest bij dit instituut. In de tussentijd heeft hij 2,5 jaar in Sudan gewerkt als speciale gezant van de VN. Deze tijd heeft hij zonder zijn vrouw en kinderen moeten doorbrengen, omdat de algemene regel van de VN is dat vrouwen en kinderen bij peacekeeping niet mee mogen uit veiligheidsoverwegingen: je moet immers te allen tijde kunnen evacueren.

Wat doet u op dit moment?

'Ik ben hoogleraar aan het ISS, maar geef veel toespraken voor andere instituten zowel in binnen- als buitenland. Mijn agenda zit min of meer vol tot het einde van het jaar. Ook schrijf ik veel. Wat ik verder ga doen zie ik wel.

Op dit moment heb ik geen bestuursfuncties, wat ik wel had na mijn tijd als minister. Aangezien dit louter management is, was ik blij dat ik door mijn missie in Sudan in een keer al deze functies opzij kon zetten.'

Mist u Sudan?

'Ik mis Sudan zeer sterk, mijn hart ligt daar! Als minister van ontwikkelings-samenwerking en VN functionaris heb ik veel in hoofdkwartieren gezeten, ik was zo'n 4 maanden per jaar op reis. Echter, in Sudan had ik voor het eerst de volledige veldervaring, dit was veel prettiger dan het stuurmechanisme van een hoofdkwartier. Ik zou niet meer willen terugkeren naar een hoofdkwartier, werken in het veld trekt mij het meeste aan.

Ik had in Sudan de leiding over de "peacekeeping", verspreid over het hele land. Dit ging om 4000 medewerkers en nog eens 10.000 militairen. De missie heb ik van de grond af moeten opbouwen toen ik in juni 2004 het mandaat van de VN kreeg.'

Hoe zit het met de veiligheid in Sudan?

'De veiligheidsrisico's zijn allemaal beheersbaar. Na de moord op een collega van mij (Sergio Vieira de Mello red.) in Bagdad zijn we wel aangescherpt, sindsdien zijn we zelf verantwoordelijk voor de veiligheid. Hierdoor is veiligheidsbeleid een

belangrijk onderdeel van ons takenpakket geworden.

Ook moesten we voor onze persoonlijke beveiliging zorgen, er konden immers altijd aanslagen gepleegd worden. Op een gegeven moment stond er een prijs op mijn hoofd. Daar schrik je wel even van, maar je laat het je werk niet belemmeren. Omdat ik zelf de structuur van de missie had opgezet, voelde ik me veilig. Het hoofdkwartier van de missie was in Khartoum, waar ook een deel van de 10.000 militairen waren gelegerd. Deze konden we altijd inzetten om het hoofdkwartier extra te beschermen. Dit deden we wel voorzichtig, want ostentatief veiligheidsbeleid kan aanvallen juist oproepen. Bovendien had ik 11 persoonlijke bodyguards, die in mijn huis woonden en mij 24 uur per dag beschermden.

“Zo'n Tichelaar zegt: “We kijken alleen maar vooruit en niet achteruit.” Alsof dat kan!”

We hadden afgesproken dat de militairen in burgerkleding moesten reizen. Dit was nodig, omdat het land waar je aanwezig bent anders de indruk gaat krijgen, door invloed van de media, dat ze bezet zijn. Alhoewel de inwoners hun eigen regering wantrouwen, kan een legermacht op een gegeven moment verzet oproepen, omdat militairen zich van nature een beetje arrogant opstellen.

Zeker als de troepen zich misdragen, zoals wanneer ze met meisjes uit het land waar zij gelegerd zijn naar bed gaan, al dan niet tegen betaling. Dit kan zich tegen de missie keren: op een gegeven moment worden alle buitenlanders gezien als hoerenlopers en krijg je een populistische houding ten aanzien van de vredestroepen. Ook te hard rijden of ongelukken maken en ermee wegkomen kunnen dit oproepen. Gelukkig hebben wij dit in Sudan behoorlijk weten te beheersen, in tegenstelling tot wat de VN in Congo was overkomen.'

Het volk had een goed beeld van jullie?

'Nee, alhoewel in het zuiden zeker wel. Ik zal eerst even de achtergrond uitleggen. Het mandaat van de VN was om de

vrede te bewaren. Er woedde al 15 jaar een oorlog tussen de vredesbeweging in het zuiden en de regering in het noorden van Sudan. Op een gegeven moment was een vredesakkoord gesloten. Om dit akkoord te monitoren hadden beide partijen de VN uitgenodigd om hun akkoord te monitoren en in stand te houden voor langere tijd (7 jaar), namelijk totdat het zuiden een vrij referendum heeft gehouden waar ze mogen bepalen of ze onafhankelijk willen worden.

Daar kwam nog de kwestie Darfur bij, wat eigenlijk een oorlog binnen het noorden is. Het is gedeeltelijk een Arabisch-Afrikaans, niet religieus, conflict, gedeeltelijk een conflict tussen stammen, en een conflict tussen boeren en nomadische veehouders, met een strijd om grond en water. Dit in tegenstelling tot de Noord-Zuid oorlog, waar het een Arabisch-Afrikaans conflict is

en de Afrikaanse stammen veelal christelijk zijn. De Westerse landen achtten interventie noodzakelijk, waardoor het heel makkelijk was om de bevolking tegen de VN op te zetten: "ze komen als bezetters, ze misbruiken ons, ze willen ons opnieuw bezetten".

Daarbij worden de Westerse landen en de VN gezien als de vijand, wat het Westen niet in de gaten heeft. Dat heeft te maken met Irak, Afghanistan, Palestina, Bush en alle andere missies, alles wordt op een hoop gegooid! De internationale gemeenschap meet met twee maten, hoeveel veiligheidsresoluties zijn niet aangenomen voor Palestina, en hoezeer staat het Westen achter Israël? Dat vindt bijna iedere Sudanese. De geloofwaardigheid van het Westen is sinds dit millennium steeds meer afgenomen.

Binnen je eigen Sudanese staf probeer je duidelijk te maken hoe de vork in de steel steekt, zij zijn uiteindelijk je uithangbord. Daarentegen probeert het regime de bevolking te manipuleren en de eigen positie te versterken door het volk te mobiliseren tegen de vijand van buiten.' ➔

U zei dat Darfur een Arabisch-Arabisch conflict was, is dat zo simpel?

'Kijk, dat is niet zo. In Darfur zitten talloze stammen. De stammen die altijd hebben aangevallen in de periode die als genocidair kan worden aangemerkt waren meer Arabische stammen, maar het onderscheid is moeilijk te maken. Er zit een scheiding in, maar er zijn Arabisch/Afrikaanse stammen die gemengd zijn, die op de grenslijn leven. Daarnaast is het een strijd tussen nomaden en boeren en een strijd om water tussen twee economische levenswijzen. Mensen en vee op een grondgebied dat steeds schaarser wordt aan vruchtbare grond voor boeren en weidegrond voor kamelen.'

Überhaupt verslechtert de situatie, de woestijn trekt op, waardoor de fertiliteitsgrens verder naar het zuiden verschuift. Dit betekent, naast de seizoensgebonden nomadische trek, dat er ook een structurele trek zuidwaarts ontstaat, waarbij je ook een vestigingspatroon van voorheen nomadische stammen gaat zien. Dit leidt tot talloze conflicten, die er altijd zijn geweest, maar nu verergeren door een tekort aan vruchtbare grond en het verdwijnen

van de traditionele gezagspatronen.

Een van de zorgen is de modernisering van de staat op het gebied van handel, transport en communicatie. Mensen leven niet meer in hun eigen territorium. Vroeger kwamen mensen niet verder dan een dag reizen van hun geboorteplaats, maar door de modernisering en de oorlog is een totale volksverhuizing op gang gekomen. Hierdoor zitten veel mensen uit het zuiden in het noorden en omgekeerd. Decentralisatie van bestuur is belangrijk, maar als dit leidt tot regionale minderheden die niet meer aan het werk kunnen, dan krijg je veel problemen. Dit is bijvoorbeeld het geval in Ethiopië, er zijn geen minderheden in Ethiopië, maar wel in bepaalde regio's, waarbij de minderheden niet meer aan de bak komen. Je zou dan moeten verplaatsen naar je eigen regio, maar dat doe je minder snel. Hierdoor ontstaan dus conflicten.'

U heeft het over problemen op economisch, ecologisch en racistisch gebied, maar speelt armoede hierbij ook een rol?

'Armoede leidt niet direct tot verzet, maar ongelijkheid wel. Er ging geen publieke

steun meer naar Darfur: men zag dat er middelen waren die werden gebruikt voor de oorlog in het zuiden en de verbetering van de positie van de dominante klasse van Khartoum, terwijl Darfur totaal werd verwaarloosd. Er ontstond verzet tegen Khartoum, niet alleen van stammen die tot een rebellenbeweging behoorden, maar ook van anderen. Dit hangt allemaal samen, want armoede is voor een deel ecologisch bepaald. Er was ook een politieke dimensie. In de geschiedenis was Sudan altijd in conflict met Darfur. Darfur was een potentieel welvarend gebied: redelijk vruchtbaar en met voldoende water. Het noorden is zand maar het zuiden is redelijk vruchtbaar. Daarbij is het een handelsgebied, een kruisgebied tussen Noord-Afrika en het Midden-Oosten en is het min of meer de kameelschuur van Afrika. Dit leidt tot bepaalde vestigings- en voedingspatronen.'

Voor de kolonisatie is Darfur een eigen staat geweest, daarom willen ze de macht: "Sudan is van ons". Echter worden ze vanuit Khartoum verwaarloosd, je ziet hier dus dat het komt door armoede, maar nog meer door ongelijkheid. In principe zou

Darfur zichzelf kunnen bedruipen op zijn Afrikaans, maar als er niets meer wordt gedaan op het gebied van watervoorziening en onderwijs, dan barst het land uit zijn voegen. De reactie hierop is dat Sudan het leger inzet en milities het land laat plunderen.'

Hoe denkt u dat Darfur zich ontwikkelt?

'Er vindt nu geen genocide meer plaats, maar er is een massamoord in 2003/2004 gepleegd. Niemand weet precies hoeveel mensen er toen zijn vermoord, maar sinds de VN is gekomen zijn er ongeveer 400 mensen per maand vermoord. Dit is veel, maar in de periode daarvoor ging het om 15.000 per maand, dus de proporties waren teruggebracht. Wel waren er al 200.000 mensen vermoord en 2,2 miljoen mensen op de vlucht. Er kan dus worden gesproken van een succesvolle zuivering. Men is echter pas over genocide gaan praten toen het kwaad al geschied was.'

In 2003 is al gevraagd Darfur op de agenda te zetten van de Veiligheidsraad, zodat er ingegrepen kon worden. De reden waarom dit niet gebeurde is onduidelijk. De veronderstelling is dat men eerst een einde aan de oorlog tussen noord en zuid wilde maken en daar de regering in Khartoum voor nodig had. Dit fragiele proces zou in gevaar komen als men zou ingrijpen in Darfur. Naar mijn mening kun je echter in geen enkel land een deelvrede hebben, dat is kortzichtig! Maar ook de oorlog in het zuiden werd heel lang op zijn beloop gelaten, er zijn daar 3 miljoen slachtoffers gevallen.'

Na 11 september 2001 is ook een situatie ontstaan waarin de VS ging kijken naar de aanvoer van strategische grondstoffen, uit geopolitieke diversiteit. Sudan is een olieproducent in opkomst en olie kan daarom ook als reden worden beschouwd waarom de kwestie Darfur niet op de agenda verscheen.'

Een andere reden is dat het zuiden christelijk was en de oorlog tegen het noorden werd gezien als vechten tegen de moslim-overheersing. De onderdrukking in het zuiden tegengaan werd dus heel belangrijk en daarvoor moest Khartoum onder druk gezet worden. Om ze dan ook te belasten met de problemen in Darfur zou tot extra

Foto: Paula Souverijn-Eisenberg

conflicten kunnen leiden.'

Waarom werd u tot "persona non grata" verklaard?

'Het vredesakkoord in Darfur was tussen de regering en het rebellenleger, maar niet alle rebellen waren daarbij aangesloten. Degenen die het akkoord hadden gesloten, laptten het aan hun laars. De rebellenbeweging gebruikte het om haar positie ten opzichte van concurrerende rebellen te ver-

Voelde u zich voldoende gesteund door de Veiligheidsraad?

'Ik ben onvoldoende gesteund door de Veiligheidsraad in deze kwestie. Men zei dat wat Sudan had gedaan niet kon, maar accepteerde wel mijn afzetting. Voor mijzelf is dat niet belangrijk, maar wel voor het functioneren van de VN missie in Sudan. De Veiligheidsraad geeft verklaring na verklaring af, maar er gebeurt niets. Daardoor verliest de raad haar geloofwaar-

“Je maakt daar geen deal van. Dat doe je niet. Je maakt je politiek vies.”

sterken en de regering gebruikte het om de macht van de rebellenbewegingen te splijten door ze tegen elkaar te laten vechten, iets wat de regering in Sudan ook altijd al heeft gedaan. Omdat beide partijen het akkoord schonden, was het onmogelijk het aan de orde te stellen: beide partijen ontkenden het. Het akkoord werd slechts als mantel gebruikt om de oorspronkelijke doelstellingen te bereiken.'

Op een gegeven moment kun je geen stille diplomatie meer bedrijven als er geen goodwill is. Deze kritiek uitte ik aan de Veiligheidsraad en bracht ik naar buiten in persconferenties. De kritiek kan zwaar vallen en dan is het een kwestie van iemand wegsturen. Ze moesten alleen nog een argument zoeken.'

digheid. Andere regimes in de wereld zien dat ook, en die denken: "Van de VN heb ik niets te vrezen." Nu ik ben weggestuurd is de missie onthoofd. Mijn medewerkers in het veld krijgen te horen van de autoriteiten dat ze nu hun mond moeten houden, want ze kunnen iedereen wegsturen. In New York werd gezegd: "We willen de relatie met de regering van Sudan niet in gevaar brengen". Dat is waar, maar als dat idee gaat domineren verzwakt het je onderhandelingspositie. Men denkt vaak dat een interventie het enige is wat de VN kan doen, maar tussen nietsdoen en een interventiemacht sturen ligt een heel scala aan verschillende mogelijkheden van sancties die het regime kunnen treffen. Momenteel wordt daar geen gebruik van gemaakt. Het regime komt overal mee weg.' ↻

Van links naar rechts: Taye Zerihoun, Jan Pronk en Manuel Aranda da Silva. Foto: Frederic Noy

Voor de verkiezingen pleitte de PvdA voor een onderzoek naar de besluitvorming omtrent de oorlog in Irak, wat vind u ervan dat die niet doorgaat?

“Ten eerste was ik destijds vanaf de eerste seconde al een fervent tegenstander van de Amerikaanse interventie in Irak. Er is sprake geweest van leugen en bedrog. Ik heb destijds ook een artikel geschreven genaamd: “de leugen regeert” waarin ik kritiek uitoefende op de bende van vier: Blair, Bush, Berlusconi en Balkenende. De Amerikanen geven nu ook toe dat het allemaal niet waar was wat ze destijds naar buiten brachten.

Ten tijde van de besluitvorming over de interventie zei men Irak aan te willen pakken om de massavernietigingswapens. Uiteindelijk bleef alleen het argument over dat we van Saddam Hoessein af wilden. Ten eerste moet je je feitelijke argumenten naar voren brengen ten tijde van de besluitvorming. Ten tweede moet je het gezamenlijk doen, in de internationale rechtsorde.

Wat betreft *regime change* is de strategie van de Amerikanen niet erg succesvol gebleken. Vergeet niet dat de dictatoriale regimes in Oost-Europa en Latijns-Amerika en het Apartheidsregime in Zuid Afrika ook langzaam zijn veranderd, onder gelijktijdige druk vanuit het buitenland en van binnen uit. En terwijl die veranderingen over het algemeen duurzaam waren is in Irak een totale chaos ontstaan. De Amerikanen wisten niet waar ze aan begonnen en ze waren uitermate arrogant. Ze studeerden nauwelijks op de Irakese samenleving.

Maar, alle fouten worden in Amerika wél onderzocht en ik moet zeggen dat ik veel respect heb voor de zuiveringskracht van de Amerikaanse samenleving. Ze weten zich toch steeds opnieuw te reinigen. Europa zou daar nog iets van kunnen leren..

De regering in Nederland zegt: “Wij wensen dat niet te doen onderzoeken.” Het is onbegrijpelijk. Het is een schande dat ze van dit punt een deal hebben gemaakt. Je maakt daar geen deal van. Dat doe je niet. Je maakt je politiek besmet. Het is iets dat eigenlijk buiten de partijpolitiek zou moeten staan.

Zo'n Tichelaar zegt: “We kijken alleen

maar vooruit en niet achteruit.” Alsof dat kan! Alsof hetgeen dat je nu doet en straks gaat doen niet bepaald is door datgene dat je hebt gedaan! En het argument van Balkenende, dat we een eigen motief hadden als enige land, dat Irak zich niet had gehouden aan de veiligheidsresoluties snijdt geen hout. Het is namelijk aan de Veiligheidsraad zelf om te beslissen of iemand zich daaraan houdt of niet en wat voor consequenties daaraan verbonden zijn. Tevens, ook al was Saddam een grote schoft, hij had zich achteraf bekeken wel gehouden aan die resoluties. Hij had onder druk van de VN zijn massavernietigingswapens vernietigd, ook al wilde hij misschien uitstralen dat hij dat niet had gedaan.

Heden ten dage is Irak een absolute ramp. Het is bijna onoplosbaar geworden. Ik vind dat de Amerikanen een zeer grote verantwoordelijkheid dragen en met hen de landen die dat politiek mogelijk hebben gemaakt.

Tevens heeft de beslissing van Amerika het gezag van de internationale rechtsorde

geërodeerd. Dit heeft consequenties voor de toekomstige conflicten en voor de hele perceptie van de VN door de wereldbevolking. Veel mensen in veel landen geloven op geen enkele wijze meer in het systeem. Voor hen is de VN de tegenstander geworden. Wat dat betreft is het verhaal over de *Clash between Civilizations* in zekere zin werkelijkheid. Daar heeft de opstelling van Nederland ook aan bijgedragen.

Met het begin van het huidige millennium is er sprake van een involutie wat betreft de internationale rechtsorde. De doctrine van de pre-emptive strike: “U zou mij weleens kunnen aanvallen, ik ben u voor” staat volkomen haaks op het gedachtegoed van de Verenigde Naties Ieder land, groot of klein, kan zich sedert Irak gelegitimeerd achten door dit precedent en een ander land aanvallen. En dat terwijl de ratio van de oprichting van de Verenigde Naties nu juist was dat geen land dat meer zou doen en dat men altijd gezamenlijk tegen onrecht zou optreden. Ieder land, groot of klein, kan zeggen: “mijn buurman kan mij aanvallen”.’ **RE**

Foto's: Paula Souverijn-Eisenberg

11 ADV DE NEDERLANDSE BANK

Hoe fair is fairtrade?

Tekst: Aimée Kaandorp

De laatste jaren winnen fairtradeproducten aan populariteit. Het imago van fairtrade producten is sterk veranderd, het is tegenwoordig hip en niet alleen voor mensen die uitsluitend biologisch voedsel eten en geitenwollen sokken dragen. Dit komt mede door de komst van het kledingmerk Kuyichi¹, de chocolade van Tony's Chocology² en de komst van fairtrade koffie in de gewone supermarkten in Nederland.

Wat is Fairtrade?

Fairtrade betekent het hanteren van sociale en ecologische regels bij internationale handel. Het gaat hier dan met name om de export van ontwikkelingslanden naar de westerse landen. Een belangrijk onderdeel van fairtrade is het bieden van een prijs voor een product die in verhouding staat tot de productiekosten en niet bepaald wordt door de verhoudingen op de internationale markt.

Fairtrade is een relatief jong fenomeen, het principe 'Trade not Aid' werd geïntroduceerd tijdens de conferentie van de Verenigde Naties voor Handel en Ontwikkeling (UNCTAD) in 1964. Deze conferentie vond plaats in Genève. Oxfam Groot-Brittannië lanceerde samen met enkele partners tijdens deze conferentie een aantal alternatieve afzetinitiatieven. Het ging er hierbij niet om financiële hulp te bieden aan ontwikkelingslanden, maar dat er eerlijke, duurzame handel met deze landen werd gedreven. Op deze manier leren de mensen zelf een bestaan op te bouwen. De eerste organisatie voor alternatieve handel in Nederland werd in 1967 opgezet en heette Stichting SOS Wereldhandel. Deze naam is later omgedoopt tot 'de fairtrade organisatie'. In 1969 opende de eerste derdewerldwinkel zijn deuren in Nederland. Twee jaar later waren er al 120 winkels. Het eerste fairtrade systeem (het bij elkaar brengen van consumenten uit het noorden en producenten uit het zuiden) ontstond in 1973, met het onderwerpen aan de marktwerking van 'Indio Solidaritätskaffee' die rechtstreeks uit Guatemala werd inge-

voerd. In Nederland werd het eerste fairtrade-label in 1988 gelanceerd. Dit label heette Max Havelaar, als symbool van het verzet tegen het onrechtvaardige koloniale systeem in Indonesië uit de 19^e eeuw. Max Havelaar bestaat nog steeds als Fairtrade keurmerk (Alter Business News, 2005).

In het jaar 2005 is het totale bedrag van de verkoop van fairtrade producten uitgekomen op 1,1 miljard euro wereldwijd. Dit blijkt uit cijfers van de Fair Trade Foundation, de Britse tak van de Fair Trade Labelling Organisation. De cijfers voor 2006 zijn nog niet bekend. In 2005 is de omzet met 30% gestegen ten opzichte van 2004. Deze groei is voornamelijk te danken aan het feit dat er steeds meer fairtrade producten in de supermarkten worden verkocht. Bijna 1500 supermarkten en ketens wereldwijd verkopen inmiddels fairtrade producten. Groot-Brittannië is de grootste afnemer van fairtrade producten, goed voor een omzet van 290 miljoen euro in 2005. Nederland had een totale omzet in de detailhandel van 36,5 miljoen euro in 2005. Dat was 4% meer dan in 2004. Nederland staat hiermee op de 7^e plaats in de top 20 van landen die fairtrade-producten afnemen (MKB, 2006).

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Fairtrade is een onderdeel van het veel bredere Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). De SER (2000) spreekt over MVO als 'de gerichtheid op het leveren van maatschappelijke welvaart'. Hierbij wordt dus niet alleen gedacht aan eerlijke handel, maar ook aan het behoud van milieu, bescherming van biologische landbouw, dierenwelzijn etc. MVO betekent dat je rekening houdt met het milieu en zowel de werknemers als de mensen die met het bedrijf te maken hebben. Er hoort een balans te zijn tussen de drie P's waar een onderneming mee te maken heeft: People, Planet en Profit. Bij MVO staat People voor de sociale kant van de onderneming, Planet voor de milieukant van het ondernemen en

Profit voor de economische kant van een onderneming (MVO, 2004).

Voorwaarden voor Fairtrade keurmerk
De voorwaarden waaraan een product moet voldoen om een Fairtrade keurmerk te mogen voeren, staan in de 'Fairtrade Standards'. Deze Fairtrade Standards zijn ontwikkeld door de Fairtrade Labelling Organizations International (FLO International) en worden regelmatig aangepast door FLO. FLO certificeert en controleert regelmatig haar producenten die over 40 landen verspreid zijn. Een product kan alleen een Fairtrade keurmerk dragen wanneer de producenten, handelaren, verwerkers, groothandelaars en detaillisten aan de vereiste normen voldoen. Er zijn normen voor zowel producten als handelaren, algemene normen en productspecifieke normen. Dat wil zeggen dat voor ieder product specifieke normen zijn opgesteld voor de kwaliteit, de prijs en de verwerkingsvereisten. Het gaat te ver om alle vereisten hier op te noemen, de belangrijkste aspecten zijn echter: er wordt met de rechten en de gezondheid van de arbeiders zorgvuldig omgegaan en de telers krijgen gegarandeerd een vaste minimumprijs, om zeker te stellen dat de kosten van een sociaal- en milieuverantwoorde productie worden gedekt.

In de voorwaarden staan niet alleen de minimale normen voor een sociaal verantwoorde productie en handel. De minimale vereisten waaraan voldaan moet worden, impliceren ook dat er een gedeelte van de prijs van de producten wordt geïnvesteerd in economische, ecologische en maatschappelijke ontwikkeling (FLO International, 2006).

Fasen van fairtrade

In de literatuur over fairtrade worden drie fasen onderscheiden als het om maatschappelijk verantwoorde productie en handel gaat.

In de eerste fase wordt er een alternatieve handelsorganisatie opgezet om eerlijk geproduceerde producten te verhandelen. Hierbij kan gedacht worden aan de Wereldwinkels, zij verkopen alleen fairtrade producten.

Daarna volgt de tweede fase, de doorbraak naar reguliere distributie en de daarmee

gepaard gaande opbouw van keurmerkorganisaties. Een voorbeeld van zo'n keurmerkorganisatie is Max Havelaar. Producten met een keurmerk van Max Havelaar voldoen aan de kwaliteitsnormen die Max Havelaar stelt. De producten die aan de voorwaarden voor het Fairtrade keurmerk voldoen krijgen zichtbaar op de verpakking van het product een speciaal logo. Het is belangrijk dat in deze fase het verantwoord geproduceerde product via het keurmerk onderscheidend in de markt wordt gezet. Vaak wordt gedacht dat Max Havelaar een fairtrade merk is. Dat is onjuist, Max Havelaar is een keurmerk dat laat zien dat de producten aan de internationale voorwaarden voor fairtrade voldoen. Max Havelaar koopt of verkoopt zelf niets.

De derde fase wordt gezien als de 'mainstreaming' van het fairtrade product, dat wil zeggen dat de maatschappelijke eisen die gesteld zijn vertaald worden naar gangbare productstromen. Deze worden dan door het bedrijfsleven geproduceerd, verwerkt en verhandeld. Er wordt in deze fase ook wel gekozen voor een merk in plaats van een keurmerk, zoals bij het kledingmerk Kuyichi is gebeurd. Dit gebeurt omdat een merk dat helemaal fairtrade is, duidelijker is dan een keurmerk. Kuyichi is het bekendste kledingmerk dat helemaal fairtrade is. De katoenboeren krijgen een goede prijs voor hun katoen zodat ze er een goed salaris aan overhouden. Ook let Kuyichi erop dat er geen kinderarbeid aan te pas komt bij het vervaardigen van het textiel (Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in de Agrofood Keten, 2002). Het kledingmerk Kuyichi is opgezet door de organisatie 'Solidaridad'. Solidaridad is een organisatie die zich inzet voor duurzame economie, fairtrade, mensenrechten en maatschappijopbouw. Solidaridad introduceert in samenwerking met Ahold de 'Café Oké'. Café Oké is Max Havelaar gecertificeerde koffie die bij Albert Heijn verkocht wordt. Dit is een duidelijk voorbeeld van een fairtrade product dat in de reguliere supermarkten integreert, in plaats van dat het alleen te koop is in de wereldwinkels (Solidaridad, 2007).

Prijsopbouw fairtradeproducten

In principe staan mensen niet negatief tegenover fairtrade. Het feit dat er nog relatief weinig fairtradeproducten verkocht

worden heeft te maken met het feit dat de prijzen van deze producten een stuk hoger liggen dan die van regulier geproduceerde producten. Fairtrade kent minimumprijzen voor haar producten die ervoor moeten zorgen dat op zijn minst productiekosten gedekt worden. Daarnaast is er een extra premie voor de boeren zodat zij kunnen investeren in de toekomst van hun onderneming en meer overhouden als salaris. Dat de prijzen van fairtradeproducten hoger liggen is vooral te danken aan de extra premie voor de boeren en het feit dat het volume van fairtrade veel lager ligt dan dat van de conventionele markt. De kosten voor verzending, invoer en verpakking liggen bij kleinere aantallen relatief veel hoger dan bij grote volumes. Daar komt bij dat de controle van het fairtradeproces ook geld kost.

De supermarktoorlog was voor de fairtradeproducten ook niet positief. In de reguliere supermarkten ging de prijs van bijvoorbeeld koffie omlaag, zodat het naar verhouding nog een stuk duurder werd om fairtrade koffie te kopen. Grote supermarkten kunnen het zich veroorloven om op sommige producten minder winst te maken en dit dan weer te verrekenen met andere (luxe) artikelen waar meer winst op wordt gemaakt. In winkels met een veel kleiner assortiment - zoals fairtradewinkels - is dat een stuk moeilijker. Zo werd de prijs van koffie in de reguliere supermarkt lager, terwijl de fairtrade koffie niet goedkoper werd.

Daar komt bij dat grotere supermarktketens veel meer producten afnemen en op deze manier betere prijsafspraken kunnen maken met de leveranciers. Dit komt omdat de leveranciers veel meer producten aan grotere supermarktketens kwijt kunnen en de supermarkten op deze manier sterker staan bij prijsafspraken.

Er moet wel opgemerkt worden dat fairtrade alleen invloed heeft op de prijs die de boerenorganisatie krijgt en geen invloed op de uiteindelijke winkelprijs. De westerse fabrikanten die het Fairtrade keurmerk mogen dragen worden gecontroleerd om te verzekeren dat de producten of grondstoffen tegen een eerlijke prijs zijn ingekocht. Het is niet haalbaar om verder in de keten te controleren op de prijzen, dat is onder de Europese concurrentie- ➔

wetgeving niet mogelijk. De prijzen die winkeliers berekenen voor hun fairtrade producten zijn dus niet controleerbaar. Het kan zijn dat winkeliers hier misbruik van maken en een hogere winstmarge berekenen dan eigenlijk zou horen, zodat ze extra winst maken op de fairtrade producten en deze prijzen nog hoger zijn dan eigenlijk nodig is (Fairdeal).

Kritiek op fairtrade

Er bestaat ook kritiek op fairtrade. Dit heeft met name met de hoge prijzen te maken. Deze prijzen zijn zo hoog om de arme producenten in ontwikkelingslanden een beter inkomen te bieden. Maar in deze prijs zitten ook andere kosten verwerkt. Zo brengt de certificering veel directe en indirecte kosten met zich mee. Er worden vaak kleine aanpassingen in de voorwaarden gedaan waardoor er weer veel gecontroleerd moet worden. Ook is het zo dat de kleinste en armste boeren die nauwelijks kunnen overleven ook een deel van de winst moeten investeren in de economische, ecologische en maatschappelijke ontwikkeling. Doordat de prijzen die winkeliers berekenen niet controleerbaar zijn, kan het ook zo zijn dat er te hoge prijzen door de winkeliers worden gevraagd voor de fairtrade producten. Dit zal lang niet altijd het geval zijn, maar er zou misbruik van gemaakt kunnen worden.

Daar komt bij dat fairtrade niet gegarandeerd is voor alle kleinere producenten. Zo worden koffieboeren vrijwel niet individueel in het project opgenomen, maar er wordt voorgesteld om zich met andere boeren te verenigen. Dit omdat Max Havelaar van mening is dat er meer kan worden bereikt als er wordt samengewerkt door de boeren. Willen ze meewerken aan het fairtrade programma dan worden ze dus min of meer 'gedwongen' zich te verenigen.

Toch is het nog zo – hoewel de omzet aan fairtrade producten flink stijgt – dat het marktaandeel van de eerlijke koffie wereldwijd wel erg laag is. Het gaat hier om een marktaandeel van 0,22%. Dat heeft er onder andere mee te maken dat de belangen van fairtrade vooral worden behartigd door NGO's³. De core business van de NGO's is niet direct commercieel of marketing gericht (Alter Business News, 2005).

Conclusie

Fairtrade kan over het algemeen als iets zeer positiefs gezien worden. Het geeft een impuls aan de economieën van de derde wereldlanden en het zorgt voor duurzame productie. Toch zijn er ook nog wel wat puntjes van kritiek. Dit heeft met name te maken met de hoge prijzen die betaald moeten worden voor fairtrade producten. Hoewel er naar wordt gestreefd om het prijsverschil zo klein mogelijk te houden, zijn de prijzen nog relatief hoog. Als er meer fairtrade producten op de markt komen, kunnen de kosten omlaag gaan omdat bijvoorbeeld de kosten van verzending, vervoering en verpakking per product omlaag gaan.

Ook kan er niet gegarandeerd worden dat er geen misbruik wordt gemaakt van de hoge prijzen door deze nog eens extra omhoog te krikken. Daar komt bij dat het marktaandeel dat fairtrade producten in de totale markt hebben nog wel erg klein is. Hoewel dit de laatste jaren al wel is gegroeid, is er denk ik nog voldoende mogelijkheid in de markt voor een veel groter marktaandeel. Daar komt bij dat de kleinere boeren naar mijn mening zonder samen te werken met andere boeren niet kunnen doen aan het fairtrade proces. Kortom, fairtrade is een heel goed initiatief en moet zeker blijven bestaan, maar aan het concept zou hier en daar nog wel geschaafd kunnen worden.

Referenties

Biélande, P. (2005), Fairtrade, slachtoffer van eigen succes? Alter Business News, Agentschap Alter.

MKB Nederland (2006). Homepage (www.mkb.nl) Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.

MVO (2004). Homepage (www.mvonderland.nl) Wat is maatschappelijk verantwoord Ondernemen?

FLO International (2006) (www.fairtrade.net)

Van der Schans, J.W, Vogelenzang, T.A, de Vlieger, J.J (2002) Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen in de Agrofood keten. LEI, Den Haag.

Solidaridad (2007). Homepage (www.solidaridad.nl) Café Oké.

Fairdeal. Een eerlijke prijs, ook voor consumenten. Fairtrade, Max Havelaar.

Voetnoten

1. Kuyichi is een kledingmerk met een 100% fairtrade productieproces.
2. Tony's Chocolonely vervaardigt chocolade zonder dat er slavernij aan te pas komt. In de cacao-industrie is er nog vaak sprake van slavernij tijdens het productieproces.
3. Non governmental organisations, organisaties die niet in het bezit van de overheid zijn, maar wel het algemene belang behartigen.

Aimee Kaandorp is 19 jaar. Ze is tweedejaars student Fiscale Economie.

Relatieve armoede is het ergst!

Afgelopen zomer bevond ik me in een zeer tegenstrijdige situatie. Voor Quote telde ik miljarden bij elkaar op ten behoeve van de jaarlijkse rijkenlijst Quote 500. In hun porsche scheurde ik naar een multimiljonair voor een interview. Op de bijstoel lag een verfrommeld plastic zakje gevuld met droog brood van drie dagen oud besmeerd met de goedkoopste chocoladepasta die er te koop is. Mijn laatste beetje uit de pot bovendien. Toen ik naar de porsche toe liep bad ik dat er nog genoeg benzine in zat. Een eventuele tankbeurt kon ik niet voorschieten. Ik was niet slechts even blut, dat overkomt elke student tenslotte weleens, maar ik had mezelf financieel echt even in de nesten gewerkt. Zover dat ik een tijd echt helemaal geen geld had en alleen bezig was met het terugbetalen van mijn schuld aan de bank en de achterstallige huur.

Had ik dan zo belachelijk veel geld uitgegeven? Ja, ik was op vakantie geweest, terwijl ik eigenlijk geen geld had. Erg stom natuurlijk. Ik ben een paar keer een biertje gaan drinken. Maar mijn garderobe is helaas niet flink uitgebreid en er staat ook nog steeds geen nieuwe computer op mijn bureau. Je financiën zijn een simpele balans van je inkomsten en uitgaven. In maart zegde ik mijn baan op om me beter op mij studie te focussen. Te laat zocht ik een nieuwe. De creditcard bood uitkomst. Onbeperkt pinnen en een maand of twee later keihard geconfronteerd worden met de gevolgen.

Hoeveel mensen komen niet ongelooflijk makkelijk in de problemen? Het verhaal van de postorderbedrijven en de goedkope leningen is bekend. Die vinden hun weg wel naar degenen die zich eigenlijk niets extra's kunnen veroorloven. Maar niet alleen zo komen mensen in de problemen. Mensen worden ontslagen op oneigenlijke gronden, kampen met ziektes, privéproblemen die ervoor zorgen dat ze even niet alles op een rijtje hebben. Het is ook niet zo'n probleem om in de problemen te geraken. Daar willen velen je wel bij helpen. Maar als je de hulp eigenlijk hard nodig hebt dan

hoef je niet meer bij Wehkamp of DSB aan te kloppen. Die hebben hun vordering dan allang naar het incassobureau doorgestuurd.

Je hebt toch zo je trots. Als student is het normaal als je af en toe even geen geld hebt. Als je daarom verstek laat gaan bij een feestje of geen rondje geeft in de kroeg. Als dit echter enkele maanden duurt dan wordt dat heel vervelend. Je wilt eigenlijk niet openlijk toegeven dat je geen geld hebt. Dat je geen geld hebt om even te lunchen of om naar gala te gaan. Geen saldo voor die nieuwe hockeystick, toch een noodzakelijk iets als je de hockeysport beoefent. Je maar nauwelijks een pan boerenkool kan koken voor een hele week, laat staan uit eten gaan met datzelfde hockeeteam voor de teamspirit. Natuurlijk, geen zaken van levensbelang, maar door niet mee te doen aan activiteiten zet je je zelf wel een beetje buitenspel. En juist dat is het grote probleem. Mensen met geldproblemen, die het niet breed hebben, die staan al snel buitenspel. Omdat ze niet meer kunnen deelnemen aan het normale leven. Dat doet veel pijn. Iedereen heeft uiteindelijk trots, slechts weinigen lopen met opgeheven hoofd de voedselbank in.

Mijn weg uit de problemen was makkelijk: Weinig uitgeven en heel veel extra werken. Als je echter al een baan hebt, dan is het lastig extra geld te verdienen om sneller uit de problemen te komen. Mensen met een uitkering of een aow hebben die optie al helemaal niet, zij mogen helemaal niet extra werken. Zij kwijnen jaren weg onder de afbetalingen aan hun schuldeisers. Het ergste is dat zij niet meer kunnen voldoen aan de westerse maatstaven. Relatieve armoede noemt men dat. Wellicht is dat nog wel erger dan honger leiden in Afrika. Dan weet je in ieder geval dat je burens allemaal hetzelfde lot delen: ellende. En dat scheidt toch weer een band.

Robert Kusters

De bijstand als vangnet

Tekst: Inge Groot en Marloes de Graaf-Zijl

“Van bijstand naar baan mislukt in Amsterdam” kopte de Volkskrant op 31 januari. Het lukt de gemeente slecht om bijstandsgerechtigden aan het werk te krijgen. De bijstand vormt het sociale vangnet van Nederland. Mensen die niet in hun eigen inkomen kunnen voorzien, kunnen aanspraak maken op een bijstandsuitkering. Het afgelopen decennium is hard gewerkt aan manieren om het aantal mensen dat afhankelijk is van een bijstandsuitkering te reduceren. Financiële incentives spelen daarin een belangrijke rol.

De bijstandsuitkering

Mensen die niet in hun eigen inkomen kunnen voorzien, kunnen een bijstandsuitkering aanvragen. Daarvoor melden ze zich aan bij het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI), dat onderzoekt of ze voldoen aan de voorwaarden. Niet iedereen krijgt een uitkering. Voor een bij-

standsuitkering geldt een vermogenstoets en een partnertoets. De vermogenstoets betekent dat mensen eerst hun eigen vermogen moeten opsouperen, voordat ze een bijstandsuitkering ontvangen. De partnertoets impliceert dat mensen met een werkende partner geen uitkering krijgen: zij moeten op de zak van hun partner teren. Voor mensen die wel in aanmerking komen voor een bijstandsuitkering gelden de volgende bedragen: een alleenstaande krijgt E 618,43 per maand, een alleenstaande ouder E 865,80 en een stel E 1236,86. Ter vergelijking: het brutomodale inkomen is in 2007 circa E 2.513 per maand en het wettelijk minimumloon E 1284,60 bruto per maand.

Een bijstandontvanger kan niet rustig achteroverleunen terwijl hij het geld krijgt overgemaakt op zijn rekening. Er worden eisen aan hem gesteld. Hij moet actief op zoek naar werk. Daarbij mag hij niet al te kritisch zijn. Een bijstandsgerechtigde

wordt geacht iedere baan die hij kan krijgen aan te nemen. Dit in tegenstelling tot mensen met een WW of arbeidsongeschiktheidsuitkering. Die hoeven, vooral gedurende de eerste maanden dat ze een uitkering krijgen, alleen zogenaamde passende arbeid te accepteren. Dit betekent dat WW'ers en arbeidsongeschikten geen baan onder hun niveau hoeven te accepteren. Universitair opgeleide bijstandsgerechtigden moeten daarentegen ook solliciteren op ongeschoolde arbeid. Zowel de eis om te solliciteren als de eis om iedere baan te accepteren maakt de bijstand weinig aantrekkelijk. In een interview vertelde een medewerker van het Centrum voor Werk en Inkomen ons: ‘Als we mensen duidelijk maken dat alle algemeen geaccepteerde arbeid passend is, haakt een groot deel al af. Als vervolgens blijkt dat mensen iedere week bij ons langs moeten komen en minimaal 10 sollicitaties moeten kunnen laten zien, vindt wederom een deel snel een baan.’ De toevoeging “algemeen geaccepteerd” is toegevoegd nadat een

vrouwelijke bijstandsgerechtigde een vacature bij een escortbureau kreeg toegewezen. Dat was toch niet de bedoeling.

Ultimo 2006 werden er in Nederland 329.000 bijstandsuitkering verstrekt. Vergeleken met de Nederlandse beroepsbevolking zijn mensen die in de bijstand komen relatief vaak vrouw, jong, laag opgeleid en van allochtone afkomst. 80% van de huishoudens met een bijstandsuitkering heeft al minstens een jaar een uitkering. Veel mensen leven dus gedurende langere tijd op het sociale minimum.

De rol van de overheid

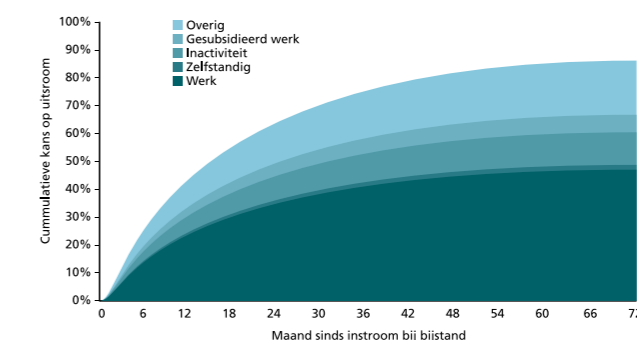
De rijksoverheid ziet de bijstandsuitkering als een tijdelijke inkomensvoorziening. De overheid heeft twee redenen waarom zij vindt dat mensen zo kort mogelijk gebruik mogen maken van deze voorziening. Ten eerste is er een paternalistisch motief: het is goed voor eenieders levensgeluk om zelf in het bestaan te kunnen voorzien. Werkenden zijn gelukkiger dan werklozen (Clark en Oswald, 1994). Ten tweede is er een financieel motief: bijstandsuitkeringen kosten geld.

De rol van de rijksoverheid bij de bijstand is beperkt. De taak van de uitvoering ligt bij gemeenten. Zij verstrekken de uitkeringen aan de bijstandsgerechtigden in hun gemeente. Tot voor kort konden de gemeenten deze kosten rechtstreeks doorberekenen aan het Rijk. Ze hadden dus weinig incentives om het aantal bijstandsuitkeringen te verlagen. De financiële last lag bij het Rijk en de gemeente zelf ondervond geen financiële nadelen van een grote bijstandpopulatie. Om gemeenten te stimuleren om de instroom in de uitkering te beperken en de uitstroom uit de uitkering te bevorderen zijn gemeenten tegenwoordig volledig budgetverantwoordelijk. Op basis van objectieve gemeentelijke kenmerken, zoals opleidingsniveau, leeftijd en etnische samenstelling van de bevolking en de toestand van de regionale economie, wordt een inschatting gemaakt van het aantal bijstandsgerechtigden dat een gemeente objectief gezien zou mogen hebben. Voor dit aantal ontvangt de gemeente een budget. Gemeenten die, bijvoorbeeld door actief beleid te voeren, minder bijstandsgerechtigden hebben dan op basis van haar kenmerken zou mogen worden verwacht houden geld over. Dit

geld mag de gemeente houden en besteden aan andere projecten. Gemeenten met meer bijstandsgerechtigden dan de norm moeten geld uit eigen zak bijleggen. Gemeenten hebben dus duidelijk een prikkel om het aantal bijstandsuitkeringen te beperken en doen daar ook van alles aan.

Uitstroom uit de uitkering

De doorstroming binnen de bijstand is substantieel. Ondanks het feit dat 80% van de huishoudens met een bijstandsuitkering al minstens een jaar een uitkering heeft, slaagt ook 80% erin om binnen zes jaar na de start van de uitkering de bijstand de rug toe te keren. De manier waarop ze dat doen is heel divers. Figuur 1 laat zien dat iets minder dan de helft van de bijstandsgerechtigden de uitkering verlaat omdat ze een baan hebben gevonden. Dit gebeurt in de meeste gevallen binnen twee jaar na de start van de bijstandsuitkering. Na die tijd is de kans om werk te vinden aanzienlijk lager. De rest stroomt om andere redenen uit de uitkering, bijvoorbeeld omdat ze een verdienende partner vinden of met pensioen gaan. Uitstroom naar zelfstandig ondernemerschap komt slechts zeer sporadisch voor.

Figuur 1: Cumulatieve doorstroom uit bijstand naar werk, gesubsidieerd werk, zelfstandig ondernemerschap en inactiviteit

Bron: de Graaf-Zijl e.a. (2006a).

Re-integratie

Gemeenten hebben er sinds kort dus veel belang bij om ervoor te zorgen dat bijstandsgerechtigden sneller uitstromen. Daarom zetten gemeenten re-integratietrajecten in. Deze trajecten kopen ze in bij private re-integratiebedrijven zoals Agens of Alexander Calder. Deze bedrijven leren uitkeringsgerechtigden bijvoorbeeld goede sollicitatiebrieven te schrijven, of ze leggen contacten met werkgevers. Het nut van dergelijke trajecten wordt nog wel eens betwijfeld, zoals blijkt uit de kop in de Volkskrant over de re-integratie van bijstandsgerechtigden in Amsterdam. Medio

2006 stond in dezelfde krant het volgende citaat van een voormalig bijstandsgerechtigde: ‘Ik heb twee keer hulp gevraagd aan mijn begeleidster: een keer vroeg ik of ze mijn cv en mijn sollicitatiebrief wilde beoordelen en een keer had ik een advertentie voor een baan meegevoerd. Ze heeft nooit mijn brief becommenteerd en van de baan, waar ik al werkend kon leren voor secretaresse, heb ik nooit iets gehoord. Inmiddels ben ik getrouwd en krijg ik geen uitkering meer. Ik ben bewust na het hulptraject getrouwd. Als ik tijdens het traject zou trouwen, zou het bedrijf 3500 euro krijgen omdat ik uit de bijstand was gegaan. Dat geld gunde ik hen niet.’

Uit door ons uitgevoerd onderzoek blijkt dat re-integratietrajecten de kans op het vinden van een baan marginaal vergroten (de Graaf-Zijl e.a., 2006b; Kok e.a., 2006). Met een econometrisch duurmodel hebben wij het effect van re-integratie op de kans om een baan te vinden bepaald. Het duurmodel maakt het mogelijk om rekening te houden met de selectieve inzet van re-integratietrajecten. Dan blijkt dat dankzij de inzet van een re-integratietraject de kans dat een bijstandsgerechtigde binnen twee jaar na instroom een baan vindt toeneemt van 21% tot 26%. De conclusie

dat de doorstroom van bijstand naar werk mislukt is, is echter te voorbarig. Kok e.a. (2006) laten zien dat het maatschappelijk rendement van re-integratie positief is, ondanks de relatief kleine effecten. Re-integratie van bijstandsgerechtigden levert de maatschappij op jaarbasis E 123 miljoen op, vooral dankzij de extra productie die ook op de lange termijn wordt geleverd.

Er zijn nog mogelijkheden om de effectiviteit van re-integratietrajecten verder te verhogen. Een belangrijke reden waarom trajecten doorgaans niet zo effectief zijn ligt in de beperkte aansluiting bij de

oorzaak van de werkloosheid. Die oorzaak kan divers zijn. De meeste re-integratietrajecten richten zich op een gebrek aan capaciteiten. Als de werkzoekende niet goed is in het zoeken naar een baan, dan moet bemiddeling worden ingezet. Scholing is nuttig als de opleiding van de werkzoekende ontoereikend is. Een loonkostensubsidie kan doeltreffend zijn in gevallen waar de productiviteit van een bijstandsgerechtigde lager is dan het minimumloon. Er zijn echter andere mogelijke redenen waarom het iemand niet lukt om werk te vinden. Iemand kan moeite hebben om een baan te vinden als er sprake is van discriminatie op de arbeidsmarkt. Werkgevers zijn soms huiverig om bepaalde groepen aan te nemen. Re-integratieactiviteiten moeten dan vooral gericht zijn op het wegnemen van de onzekerheid bij werkgevers, bijvoorbeeld door een proefplaatsing. Dit speelt bijvoorbeeld bij arbeidsgehandicapten (de Graaf-Zijl e.a., 2006c). Werkgevers willen hen liever niet aannemen, zelfs niet als ze allerlei compensaties ontvangen. Een andere mogelijke reden waarom iemand moeite kan hebben om een baan te vinden ontstaat bij een gebrekkige motivatie. Motivatietraining en sancties zijn instrumenten die kunnen worden ingezet om deze groep werklozen naar werk te begeleiden. Voor

een respectabel aantal bijstandsgerechtigden lijkt dit de oorzaak van de werklozen. Dit blijkt bijvoorbeeld ook uit de positieve effecten van sancties. Van den Berg e.a. (1998) vonden dat de uitstroomkans verdubbelde nadat een uitkeringsgerechtigde een sanctie had gekregen

Conclusie

Iets meer dan 325.000 huishoudens zijn afhankelijk van een bijstandsuitkering. 80% van deze huishoudens heeft al minstens een jaar een uitkering. Veel mensen leven dus gedurende langere tijd op het sociale minimum. Gemeenten hebben tegenwoordig een direct financieel belang om het aantal uitkeringsgerechtigden te beperken en zetten daarom re-integratietrajecten in. Deze trajecten hebben tot doel om de uitstroom te bevorderen. Ze slagen daar nog niet zo goed in. Van iedere 100 trajecten die zijn ingezet leiden er slechts 5 tot extra uitstroom naar werk. Desalniettemin zijn de maatschappelijke baten van re-integratie van bijstandsgerechtigden positief. De conclusie van de Volkskrant dat re-integratie in Amsterdam is mislukt is dus te voorbarig.

Marloes de Graaf-Zijl en Inge Groot zijn als senior onderzoeker verbonden aan SEO Economisch Onderzoek.

Literatuur

Berg, G.J. van den, B. van der Klaauw en J.C. van Ours (1998). Punitive sanctions and the transition from welfare to work. TI-Discussion Paper 98-076/3. Amsterdam: Tinbergen Instituut.

Clark, A.E. en A.J. Oswald (1994). Unhappiness and Unemployment. *The Economic Journal*. 104 (424): 648-659.

Graaf-Zijl, M. de, I. Groot en J.P. Hop (2006a). De weg naar werk. Onderzoek naar de doorstroom tussen WW, bijstand en werk, voor en na de SUWI-operatie. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.

Graaf-Zijl, M. de, A. Heyma en T. de Hoop (2006b). Van bijstand naar werk in Amsterdam. Effectiviteit van re-integratietrajecten in de periode 2001-2004. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.

Graaf-Zijl, M. de, P. Berkhout, P. Hop en D. de Graaf (2006c). De onderkant van de arbeidsmarkt vanuit werkgeversperspectief. De rol van percepties bij de selectie van laag opgeleide sollicitanten. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.

Kok, L., D. Hollanders en J.P. Hop (2006). Kosten en baten van reïntegratie. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.

19 ADV ING

“80% van de huishoudens met een bijstandsuitkering heeft al minstens een jaar een uitkering.”

Microkrediet: een succesverhaal?

Tekst: Stefan Doorn

Microkrediet wordt veelal gezien als een succesverhaal. De vraag is echter of dit ook daadwerkelijk zo is. Een inleiding in het fenomeen microkrediet en een blik op de argumenten van beide zijden.

Microkrediet valt onder microfinanciering, een verzamelnaam van financiële diensten die met zeer kleine bedragen (vaak minder dan 100) worden verstrekt aan de arme bevolking in ontwikkelingslanden. Microkrediet richt zich puur op het uitlenen van deze kleine bedragen. De arme bevolking kan vaak niet lenen bij traditionele banken door het feit dat ze geen onderpand hebben, geen vast maandinkomen of geen kredietgeschiedenis kunnen tonen. De kleine leningen geeft ze de mogelijkheid om een investering te doen in bijvoorbeeld een koe, naaimachine of ander gereedschap om hun beroep beter uit te oefenen. Zo kunnen ze in de toekomst hun financiële situatie verbeteren.¹

Geschiedenis

Het concept van microkrediet werd in 1974 ontwikkeld door Muhammed Yunus. Hij ontdekte dat door middel van het geven van deze kleine leningen de kans op overleven sterk verbeterd werd. De in 1940 geboren Yunus heeft een belangrijk aan-

deel gehad in de ontwikkeling en de bekendmaking van het microkrediet. Yunus, professor in de economie, richtte in 1976 de Grameen Bank op om microkrediet te verschaffen aan de lokale arme bevolking van Bangladesh. De reden hiervoor was een heersende hongersnood in dit gebied. Grameen staat voor "dorp" in het Bengaals. De bank bleek zo'n succes dat deze tegenwoordig onafhankelijk door het leven gaat en de bank verstrekt inmiddels microkredieten aan meer dan zes miljoen leners. Mohammed Yunus en de Grameen Bank ontvingen in 2006 de Nobelprijs voor de Vrede.²

Verenigde Naties

De Verenigde Staten hebben het jaar 2005 uitgeroepen tot het jaar van het microkrediet. Het doel van een dergelijk jaar is het internationaal promoten van praktische aanpak van zulke problemen. Daarnaast voorzien de Verenigde Naties in het coördineren van activiteiten om dubbel werk tegen te gaan. Om het belang van een

dergelijk jaar aan te geven zei toenmalig secretaris-generaal Kofi Annan het volgende: "Microfinance has proved its value, in many countries, as a weapon against poverty and hunger. It really can change peoples' lives for the better -- especially the lives of those who need it most."³

Werkwijze

Kleine kredieten worden verstrekt aan individuen of groepen. De voorkeur gaat meestal uit naar groepen, omdat door middel van sociale druk de kans op terugbetalen groter is voor de kredietverlener. In het begin krijgt een deel van de groep een lening, bij gebleken terugbetaling komt de rest van de groep ook in aanmerking voor een lening. Niet terugbetalen zou tot terugtrekking van het krediet voor de hele groep kunnen leiden. Vaak heeft de kredietverstrekker ook een voorkeur voor vrouwen, deze zouden in hogere mate hun krediet terugbetalen.

Terugbetaling geschiedt door wekelijks een deel af te lossen, verspreid over de duur van een jaar. Pas als het volledige bedrag is terugbetaald kunnen leners in aanmerking komen voor een tweede lening. Het interestpercentage is 16%, maar verwonderlijk hoog is de mate van terugbetaling: meer dan 95%.⁴

Resultaten

Yunus weet te melden dat 58% van de mensen die via zijn bank een microkrediet heeft ontvangen nu niet meer onder de armoedegrens leeft. Dit wil zeggen dat deze mensen zich nu zelfstandig in hun eerste levensbehoeften kunnen voorzien. In totaal worden er ongeveer 100 miljoen mensen ter wereld geholpen door microkredieten. Een eerste doel is de armoede in 2015 te halveren. Yunus voorspelt daarnaast dat in 2030 een museum over armoede opgericht zal worden, een nobel streven.⁵ De Verenigde Naties geven enkele simpele en duidelijke punten om een indicatie te geven van het succes van microkrediet. Onder andere geeft men aan dat microkrediet in Bolivia ervoor heeft gezorgd dat deelnemers binnen twee jaar hun inkomen zagen verdubbelen, waarmee goede zorg en het volgen van onderwijs binnen bereik kwam. Programma's in India laten zien dat meer dan de helft van de deelnemers niet meer in armoede hoeft te leven. De Grameen Bank onderstreept deze gedachte

en voegt hier aan toe dat jaarlijks 5% van de in armoede verkerende deelnemers niet meer in armoede hoeft te leven. Belangrijk is ook dat deze mensen zonder de leningen ook niet meer terugvallen in armoede. Zoals gezegd gaan deelnemende inwoners er niet alleen financieel op vooruit, maar hun gezin profiteert op meerdere manieren. Voor veel gezinnen is het nu mogelijk om hun kinderen naar school te sturen, waar ze dus een betere toekomst kunnen genereren. Van de Grameen kinderen gaat 81% naar school, ten opzichte van 54% van de kinderen van niet-deelnemers. BRAC, een soortgelijke organisatie als Grameen, onderstreept dit beeld.⁵

Oikocredit

De meeste informatie over microkrediet beschrijft grote successen voor de gebruikers van microkrediet. Voornamelijk boeren die hun boerderij weer op de rails hebben met een extra koe of een nieuw apparaat voor de plaatselijke akkerbouwer. De Nederlandse stichting Oikocredit geeft daarnaast enkele praktijkvoorbeelden, om een beter beeld te schetsen.⁶

De door Oikocredit opgerichte organisatie in India (SHARE) vertelt het verhaal van Suvarna. Toen SHARE net opgericht was zat deze vrouw nog te bedelen, maar door met haar te praten en een microkrediet te verstrekken is het gelukt om een kleine winkel in kantoorartikelen op te zetten. Sindsdien verdient ze haar eigen geld en hoeft ze niet meer te bedelen. In Peru heeft Oikocredit samen met haar partners Confianza opgezet. Met behulp van microkrediet heeft deze organisatie er voor Irene Casco Quilca voor gezorgd dat de productiviteit op haar boerderij verhoogd werd en zo meer inkomen genereerde. Door haar vertrouwen te geven zag ze de mogelijkheid om dingen aan te pakken en te veranderen.

Vrouwen

Het blijkt dat vrouwen erg veel baat hebben bij dergelijke microkrediet programma's en het blijkt zelfs dat voornamelijk vrouwen van deze programma's gebruik maken. 97% van de deelnemers aan het Grameen project is vrouw.² Aan de andere kant is er ook kritiek op de gedachte dat er alleen maar voordelen zijn. De traditionele verhouding laat de man buiten het huis werken en de vrouw zorgt voor de kinde-

ren. Door de mogelijkheid om met een microkrediet een klein bedrijf te beginnen starten vrouwen voornamelijk activiteiten aan huis, zoals het maken van kleding of het assembleren van elektronica. Ze werken vaak lange dagen, voor weinig geld. Daarnaast valt het werk vaak buiten de formele sector, wat resulteert in weinig overheidsregulatie en vrijwel geen rechten. De sector waarin gewerkt wordt kent vaak ook een hoge mate van concurrentie, waardoor er alsnog niet veel verdiend wordt.

Aan de onderliggende problemen waardoor vrouwen vrijwel niet aan het werk komen, doen bedrijven als Grameen en BRAC niets. Zij richten zich puur op microkrediet en beschouwen dit als een succes. Uiteraard kunnen succesverhalen leiden tot een ommekeer in de gedachten in een land, maar dit zal langzaam gaan en dus lang duren. Hoe klein de extra inkomsten ook zijn, uiteraard gaat men er op vooruit. Kritiek komt er echter op het feit dat aan het structurele probleem van de lage inkomsten en hoge werkloosheid weinig gedaan wordt door overheden. Er is dus voor veel vrouwen wel een oplossing door het gebruik van microkrediet, maar structurele werkloosheid in de wereld zal er niet mee opgelost worden.⁷

Kritiek

Naast alle lofzang voor de Grameen Bank en soortgelijke initiatieven is er ook veel kritiek op de werkwijze van verstrekkers van microkrediet. De aankondiging van het winnen van de Nobelprijs door Yunus en de Grameen Bank bevat niets dan positieve tekst over microkrediet. Echter, critici bezweren de succesvolle werking en lijken eensgezind over een gefaald initiatief. In november 2006 wordt door Jeffrey Tucker⁸ stevige kritiek geuit op de werkwijze van de Grameen Bank. Hij vraagt zich af waarom leningen met een hoge rente in welvarende landen (aan de armeren) onwenselijk zijn, terwijl het in ontwikkelingslanden wel goed zou zijn. Twee journalisten van Wall Street Journal lieten verder zien dat minstens een kwart van de leners zijn lening niet terugbetaald, maar deze gebruikt voor eigen consumptie. Dat is duidelijk een andere hoeveelheid dan de Grameen Bank ons wil doen geloven. Controle van de cijfers is niet mogelijk, omdat de bank nog nooit jaarcijfers gepubliceerd heeft. Er is geen toezicht vanuit de

overheid, en vanuit de Verenigde Naties en de Bengalese overheid wordt subsidie ontvangen. Zonder deze subsidies zou er een verlies van ruim 34 miljoen dollar geleden zijn. Om verdere kosten te dekken wordt tegen lage rente geleend om dit vervolgens weer tegen een hogere rente uit te lenen. Critici zijn het erover eens dat het concept van microkrediet geen extra welvaart oplevert, maar enkel schulden tegen torenhoge rentes. Voor het opstarten van een onderneming is ook niet alleen geld nodig, maar ook ondernemerschap. Alleen succesverhalen bereiken de media, terwijl over de grote aantallen mislukkingen angstvallig niks gemeld wordt. Daarnaast heerst de vraag waarom "traditionele" banken zich niet massaal en eerder op deze markt hebben gestort. Te hoge risico's en te weinig opbrengsten moeten hier de redenen voor zijn.

De berichtgeving over microkrediet is voornamelijk positief. De bedenker ontving met zijn bank de Nobelprijs en volgens de berichtgeving zijn veel mensen geholpen door microkrediet-projecten. Aan de andere kant is ook er ook kritiek te lezen. Critici beweren dat de cijfers te rooskleurig worden voorgesteld en dat er weinig daadwerkelijk wordt bereikt. Volgens hen komen de mensen voornamelijk met hogere schulden te zitten en gaan ze er qua welvaart niets op vooruit. Maar waarom zouden we luisteren naar een handjevol mensen met kritiek op een "succesvolle" poging om armoede tegen te gaan?

Stefan Doorn is 20 jaar. Hij is derdejaars student Bedrijfseconomie, variant Accountancy & Control.

Bronvermelding

1. <http://nl.wikipedia.org/wiki/Microkrediet> (22-03-2007)
2. Richard Byrne, Chronicle of Higher Education 27-10-2006, Vol. 53 Issue 10, p. 16
3. <http://www.yearofmicrocredit.org>
4. How Microcredit Works, Global Finance Nov. 2006, Vol. 20 Issue 10, p. 9
5. Ishaan Tharoor, Time 23-10-2006, Vol. 168 Issue 17, p. 8
6. <http://www.oikocredit.org> (22-03-2007)
7. Susan F. Feiner en Drucilla K. Barker, Dollars & Sense Nov/Dec 2006 Issue 268, p. 10-11
8. <http://www.mises.org/story/2375> (22-03-2007)

22 ADV PLAN NEDERLAND

“Een opleiding is mijn enige kans om hier ooit uit te komen”

Plan werkt in Darfur om kinderen weer toekomstkansen te geven.

Maart 2007, in een van de vluchtelingenkampen rond El Fasher, Darfur. Een heel klein tentje van lappen en een paar stromatten op een hete, stoffige binnenplaats. Voor Omaina (18) is het al vier jaar haar thuis. Ze woont er in haar eentje, sinds het overlijden van haar grootmoeder. “Ik ben alleen in dit kamp. Ik heb niemand meer die voor me zorgt. Dat is erg moeilijk.”

Omaina is een van de vele duizenden kinderen van Darfur die gevlucht zijn voor het geweld en nu in vluchtelingenkampen hun hoofd boven water moeten zien te houden. Kindergerichte ontwikkelingsorganisatie Plan werkt in Darfur om deze kinderen weer toekomstkansen te geven.

Meer dan 200.000 mensen vermoord, ruim 2 miljoen mensen op de vlucht, een miljoen ontheemde kinderen en geen zicht op vrede of een einde aan het geweld en de onveiligheid. Dat is in een notendop het drama van Darfur.

Omaina leeft er dagelijks mee. “Bij de aanvallen van de militias konden we niet terugvechten. Zij hadden grote machinegeweren. Wij hadden niets en konden alleen wegvluchten. We renden voor ons leven. Naast me holde een man, die ineens op de grond viel. Doodgeschoten. Ik moet daar steeds aan denken, vooral nu ik alleen ben en niemand meer heb met wie ik erover kan praten. Ik pieker veel, maar probeer vol te houden door alles goed te plannen en hard te werken. Ik sta vroeg op en haal water. Als ik terug ben, drink ik een beker

thee. Voor ik naar school ga, maak ik een vuurtje waar ik mijn pannetje eten boven hang. Als ik dan in de pauze terugkom, is mijn eten klaar. Na school ruim ik op en was ik mijn kleren. Op vrijdag is er geen school. Dan probeer ik werk te vinden. Schoonmaken, afwassen of kleren wassen. Daarmee probeer ik genoeg geld te verdienen tot de volgende vrijdag. Soms lukt dat, maar niet altijd. Het is zwaar. En omdat ik niemand heb om me te helpen, is het heel belangrijk dat ik naar school ga. Een opleiding is mijn enige kans om hier ooit uit te komen.”

Onderwijs en drinkwater

Ontwikkelingsorganisatie Plan werkt in El Fasher, de hoofdstad van Noord-Darfur en in drie van de snel groeiende vluchtelin-

genkampen die El Fasher omringen. “In deze regio is het op het moment relatief veilig”, vertelt Ruth van Zorge, programmamedewerker van Plan Nederland en net terug uit Darfur. “Maar zo’n twintig, dertig kilometer verderop blijft het levensgevaarlijk. Het is heel erg frustrerend dat we de kinderen daar niet kunnen bereiken om hulp te bieden, maar gelukkig kunnen we rond El Fasher wel een bijdrage leveren.” Plan doet dit onder andere door het opzetten van onderwijs voor de kinderen en het aanleggen van drinkwatervoorzieningen, vooral bij de scholen. En met het ontwikkelen van speciale, energiezuinige oventjes, die lang branden op weinig hout, zodat meisjes en vrouwen zich, op zoek naar brandhout, niet meer dagelijks ver buiten de kampen hoeven te wagen en daar het risico lopen te worden aangevallen of verkracht.

Voor de jongeren die klaar zijn met school en voor wie de gedwongen passiviteit en het eindeloze, machteloze wachten in de vluchtelingenkampen gemakkelijk tot grote problemen kan leiden, start Plan een aangepast hulpprogramma. Beroepsopleidingen zullen daar in elk geval deel van uitmaken. **RE**

Meer weten? Kijk op www.plannederland.nl.

Docent op onderzoek

Tekst: Neeltje Roozen

Dr. F.J.G.M. Klaassen

Vakgebied: **Internationale Economie**Leeftijd: **36**Gezinssituatie: **single**Leefomgeving: **Almere**Grote Voorbeeld: **Andrew Rose****Waarom onderzoek?**

“Ik vind het leuke aan onderzoek dat je je ei erin kwijt kunt. Je gaat door totdat je een vraag naar eigen overtuiging en tevredenheid hebt opgelost. Je kunt natuurlijk onderzoek doen binnen een universiteit, bij het bedrijfsleven of bij instellingen als het CPB, maar dan vind ik toch dat met name de onderzoeksvrijheid en de onderzoeksdiepgang die je bij de universiteit hebt een duidelijke pré zijn.”

Waarom onderzoek aan de UvA/FEB?

“In Tilburg, waar ik gestudeerd heb, was het beleid om eigen mensen die daar gestudeerd hadden weg te sturen om op die manier doorstroming te krijgen. Bij de UvA zat er genoeg onderzoekstijd in, zeker de eerste paar jaar na je promotie. Daarnaast zijn de atmosfeer en omgang met collega's heel belangrijk voor mij. Dit is bij de UvA bijzonder plezierig.”

Waarom internationale economie?

“Dat is puur de aard van het beestje. Daarnaast is de internationale economie een erg actueel vakgebied; er zijn voortdurend nieuwe ontwikkelingen. Ook zijn er heel veel data beschikbaar. Actualiteit en een overvloed aan data sluiten goed aan bij mijn belangstelling voor empirisch werk.”

Onderzoek

“Op dit moment ben ik met verschillende onderzoeken bezig. Eén onderzoek¹ gaat over effecten van overheidsbeleid in het ene land op een ander land. Een voorbeeld is een expansief Duits overheidsbeleid, deze stimuleert de Duitse economie, maar dit leidt er ook toe dat de Nederlandse bedrijven meer kunnen exporteren naar Duitsland. De Nederlandse economie wordt dus ook gestimuleerd. Ons gaat het er dan om hoe je dat kunt kwantificeren. Het is eigenlijk een samenwerking van macro-economie, internationale economie en empirie.”

Een tweede onderzoek² gaat over het meten van druk op valutamarkten. Wanneer er bij een flexibele wisselkoers druk op de valutamarkt is, bijvoorbeeld tijdens de Azië crisis, zal de waarde van de Thaise Baht naar beneden gaan. Uit die waardeverandering van de Thaise Baht kan je dan aflezen hoe groot de druk is geweest. Bij een vaste wisselkoers is de waardeverandering van de munt nul of dichtbij nul, maar dat wil niet zeggen dat er dan weinig druk is geweest. Ten tijde van de Azië crisis was er bijvoorbeeld een enorme druk op de Thaise Baht, maar dat zie je dan niet aan de wisselkoers, maar bijvoorbeeld aan de inzet van de rente of de interventie. De kernvraag die wij ons in ons onderzoek stellen is hoe je die wisselkoersverandering met het inzicht in de rente en de interventie kunt combineren in een maat voor de druk op de valutamarkt. We passen dit dan in eerste instantie toe op de EMS crisis van 1992-1993.

Een derde onderzoek³ gaat over de euro. Dit is een onderzoek dat al langere tijd loopt, maar het meest actuele paper gaat over wat de effecten van de euro zijn op de handel binnen Europa. Destijds dacht men dat door de introductie van de euro het wisselkoersrisico tot het verleden zou gaan behoren en daarmee zouden bedrijfswinsten zekerder zijn zodat bedrijven meer zouden gaan handelen. In 2000 verscheen van de hand van Andrew Rose een paper over de effecten van het hebben van een gemeenschappelijke munt. De handel zou met 100 tot 200 procent toenemen. Dat percentage werd al snel lager. Met de invoering van de euro kon je data van de europeriode gebruiken om het effect voor de eurozone te schatten. Er werden behoorlijk substantiële schattingen van handelstoename gevonden. Maar als je goed gaat kijken naar de economische specifi-

catie van dat model en je gaat de residuen bekijken, dan zijn die residuen in de loop van de tijd gestegen voor de eurolanden. Je moet dan denken aan een toename van de handelsintegratie in Europa of van FDI. Hier werd in het model onvoldoende rekening mee gehouden, maar als je daar dus op een bepaalde specifieke manier wel rekening mee houdt, blijkt van dat euro-effect nauwelijks wat over te blijven. Dit is wel een opzienbarend resultaat.

Het laatste onderzoek waar ik op dit moment aan werk, gaat over de servicestrategie bij tennis. Hoeveel risico moet je op de service nemen in termen van snelheid, effect of richting om de kans dat je het punt wilt te maximaliseren? Dat is dan de meest efficiënte aanpak. Uit een dataset van Wimbledon met 100.000 punten van zowel mannen als vrouwen blijkt dan dat die efficiëntie 99% is. Dit wijkt in statistische termen wel van de 100% af, maar het ligt dermate dichtbij de 100% dat je het misschien a-priori zou verwachten in de zin dat die mensen heel erg goed getraind zijn en veel ervaring hebben. We leggen hierbij een link naar de economie door te denken aan experimentele economie. Wanneer bijvoorbeeld een aantal mensen in een laboratorium een willekeurig spel speelt, wijkt hun gedrag af van rationaliteit. Als het spel vaker gespeeld wordt leren de proefpersonen en worden ze ervaren. De afwijking van rationaliteit wordt dan steeds kleiner. De vraag die we dan stellen is of de spelers in de limiet, wanneer ze heel veel geleerd hebben, puur rationeel of optimaal spelen. In de tennisdata hebben we heel ervaren spelers en

hier ligt dus de link met de economie. We vinden dan dat het heel dicht bij honderd procent efficiëntie ligt.”

Onderwijs

“Het leuke aan onderwijs is allereerst de afwisseling, het contact met studenten en het begeleiden van scripties. Het is een welkome aanvulling, want puur onderzoek doen is ook niet alles. Verder motiveert het mij om te zien dat studenten vooruit gaan. In de eerste paar jaar zie je studenten en als je die dan naderhand weer tegenkomt bij een scriptiebegeleiding zie je dat zo iemand vooruit is gegaan. Dan zie je dat alle tijd en energie die je gestoken hebt in de colleges wat heeft opgeleverd. Dat geeft wel een voldaan gevoel.”

Ik verbaas mij er soms wel eens over dat er bij de tentamenopkomst of de tentamenresultaten een enorme spreiding zit. In eerste instantie denk ik dan dat ik dingen niet goed heb uitgelegd, maar bij nadere beschouwing blijkt toch vaak de hoeveelheid studietijd die besteed wordt aan de tentamenvoorbereiding een belangrijke oorzaak te zijn.”

Studietijd

“Na het VWO ben ik in Tilburg econometrie gaan studeren, omdat de combinatie van wiskunde en economie me aantrok. In Tilburg werd in het vierde jaar gestart met een gezamenlijk masterprogramma voor economen en econometristen dat je kunt vergelijken met het Tinbergen programma hier. Toen kwam ik er achter dat er tussen economen en econometristen bij vakken als macro-economie en internationale

economie een groot verschil in inzicht is. Aangezien ik uiteindelijk empirisch economisch onderzoek wilde doen, heb ik, in plaats van direct te gaan promoveren in de econometriehoek, ervoor gekozen om twee jaar economie te doen. Tijdens mijn studietijd heb ik veel getennist. Ik speelde toernooien door het hele land. Ik zat in de lichte van Richard Krajicek en het was natuurlijk altijd lastig om daarvan te winnen. Tennenissen kostte me dus heel veel tijd en het was altijd passen en meten met competitie en toernooien spelen en studeren. Zeker in de zomerperiode was ik week in, week uit bezig met met het spelen van toernooien. Hertentamens in augustus kon ik me dus niet permitteren, dat was een extra motivatie om ervoor te zorgen dat ik mijn tentamens in één keer haalde.

Als je dan het kringetje rond maakt, was de combinatie van economisch-econometrisch onderzoek aan tennis leuk. Op die manier heb ik van mijn hobby gedeeltelijk mijn beroep gemaakt.”

Neeltje Roozen is 22 jaar. Ze zit in haar vierde jaar en verwacht dit collegejaar haar bachelor Algemene Economie af te ronden.

Voetnoten

1. i.s.m. Prof. Dr. R.M.W.J. Beetsma en de Dr. M. Giuliadori
2. i.s.m. Prof. Dr. H. Jager
3. i.s.m. dr. M.J.G. Bun

Armoe troef onder studenten? Of toch niet?

Tekst: Thierry van Es

“Arme student”, hoor je ouders of werkende vrienden wel eens zeggen als je tegen het einde van de maand zit en de geldbuidel nagenoeg leeg is. Vroeger was het beeld zo dat studenten het druk hadden met studeren en daardoor geen tijd hadden er een goed betaalde baan op na te houden waardoor ze keuzes moesten maken waaraan ze hun karige basisbeurs van de overheid gingen besteden. Is dat echter nu nog wel zo? Studenten bekommeren zich niet meer om hun uitgavenpatroon en be-roepen zich flink op de IB-Groep (be-dragen tot max. 752 euro per maand) om het hedendaagse, dure leven te bekostigen. Vervalt de student van tegenwoordig dus eigenlijk in een exorbitant uitgavenpatroon zonder een stuiver op zak te hebben?

Levensstijl

Het valt mij op dat als ik tegen etenstijd door de ‘Appie’ loop om mijn boodschappen te doen, ik merkwaardig veel studenten zie die een groot lap vlees of flinke zalmoot afrekenen. Nu staat deze super, ondanks haar bonusaanbiedingen, toch niet bekend als de levensmiddelenvoorzener die het meeste rekening houdt met het budget van de gemiddelde student. Dit geldt ook voor een avondje uit in de Panama, een toch wel wat exclusieve club in Amsterdam. Een discotheek waar zich tijdens het feest Sneakerz toch ook veel studenten begeven. Entree kost al gauw zo’n 15 euro, een biertje brengt je al gauw op zo’n 2,50 euro, dus rijst bij mij de vraag: hoe komen de latere grootverdieners nu al aan zo’n ruim budget? Het lijkt er immers op dat het beeld over de huidige ‘Guus Meeuwis’ enigszins is vertroebeld. Geen afgesleten spijkerbroeken en shirtjes uit massale winkelketens, maar exclusieve merken behangen de meeste studenten tijdens dit avondje uit. Verder valt het me op dat het biertje vaak is ingeruild voor een wodka-lime of een andere exotische cocktail. Doe ik als ‘schrane’ student dan iets verkeerd?

Ik besluit mijzelf een aantal dagen later te begeven naar een ‘echte’ studententent: De Gieter. Het lijkt mij onvoorstelbaar dat zich hier hetzelfde tafereel afspeelt als een paar dagen eerder. Ik slaak dan ook een zucht van verlichting als ik tijdens mijn nachtelijke observatie tussen de hossende menigte door enkel en alleen bier zie vloeien. Alhoewel, bij enkele studenten vloeit het bier wel erg rijkelijk. Reacties als; “Heerlijk die IB-Groep” en “Boeiend, betaal het later wel terug”, zijn niet bepaald summier te noemen, na mijn vraag over waar het budget vandaan komt. Gelukkig vind ik na wat doorvragen ook een wat meer onderbouwde mening: Peter (23): “Ik leen om het nu wat makkelijker te hebben en leuke, sociale dingen te kunnen blijven doen en mijn kamer te betalen. Er zijn maar weinig studenten die kunnen zeggen dat ze tijdens hun studie in een riant appartement in de Jordaan hebben gewoond.”

Later op de avond vind ik ook wat studenten die lenen niet nodig vinden en zich prima staande houden met enkel het bijbaantje dat zij hebben.

Bart (22): “Rondkomen van zo’n 400 à 500 euro is niet gemakkelijk, maar beter dan later een torenhoge lening terugbetalen.” Eindelijk een paar klassieke ‘armoezaaiers’ gevonden. Alhoewel lui die leunen op de overheid, feitelijk ook geen cent te makken hebben.

Hoe diep kun je gaan

Op internet vond ik een filmpje van een Amsterdamse student die het helemaal bont maakt met zijn bestedingspatroon: www.hoediepkunjegaan.nl. Flatscreens om zijn kamertje in Amsterdam te behangen, zwembad midden in zijn kamer en een groot huisfeest om dit alles in te luiden. Jezelf diep in de schulden steken om een armoedig bestaan te ontvluchten en niet rekening houdend met de gevolgen. Waarheidsgetrouw? Ik vroeg het op straat aan een aantal studenten. **RE**

Thierry van Es is 24 jaar en op dit moment bezig met zijn pre-master Communicatiewetenschappen.

Studenten op straat:

Bram Kneppers

24 jaar

Studie: Marketing

Ben jij het prototype arme student?

“Ja, eigenlijk wel”

Want?

“Nou, heb niets te besteden, sta altijd rood en heb een lening om mijn kamer en sociale leven te bekostigen.”

En dat alles om een ‘armoedig’ bestaan te ontlopen?

“Ja, je studententijd is de mooiste tijd in je leven, dus moet je er alles aan doen om zoveel mogelijk te genieten. Ik heb een baantje in een restaurant en mijn basisbeurs, maar dat is gewoon een lachertje. Met mijn toekomstige baan, los ik de openstaande schuld wel af.”

Sylvia Groot

22 jaar

Studie: Economie

Heb je veel geld te besteden?

“Nou nee, daarom woon ik nog thuis.”

Dus je bent arm te noemen?

“Nee, dat nou ook weer niet. Ik werk op een callcenter en betaal daar mijn uitgaan en kleding van. Mijn ouders betalen mijn studie, dus verder heb ik geen kosten. Ik heb niets te klagen. Een lening of rood staan doe ik niet aan, ik voel me daar niet prettig bij. Dan maar eventjes wat armer totdat ik mijn studie heb afgerond.”

Dirk Goedkoop

25 jaar

Studie: Fiscaal recht

Arme student?

“Nee, totaal niet. Ik zit er warmpjes bij. Ik werk parttime op een notarissenkantoor en leen wat bij om een wereldreis na mijn studie te maken. “

Dan werk je toch gewoon wat harder na je studie?

“Dat duurt me te lang, lenen is gunstig en ik kan het flink spreiden. Daarnaast wordt het me aangeboden, dus why not? Hierdoor kan ik nu wel wat lekkerder leven. Daar gaat het me ook om.”

27 ADV MINISTERIE VAN FINANCIEN

SEFA

Economische Faculteitsvereniging
Universiteit van Amsterdam

Er stond de afgelopen maanden weer een groot aantal activiteiten op het programma. Er werd gefeest tijdens de borrels, Het Studentenhuis en de Wintersport, maar er was ook tijd voor een oriëntatie op studie en loopbaan tijdens bijvoorbeeld de Amsterdamse Carrière Dagen en Eén Dag Accountant.

Kortom een groot aantal projecten, waar veel mensen binnen Sefa vaak maandenlang mee bezig zijn geweest. En het was het waard, want we kijken terug op een aantal schitterende activiteiten. We zijn echter nog lang niet klaar, nog veel actieve leden zijn op dit moment druk in de weer om een aantal mooie en interessante activiteiten te organiseren, speciaal voor jullie!

Twijfel jij of een activiteit organiseren iets voor jou is, of lijkt het je leuk, maar heb je niet echt een idee wat je dan zou moeten organiseren? Loop eens langs bij Sefa of stuur een mailtje naar internezaken@sefa.nl. We zijn altijd op zoek naar mensen die één tot meerdere uren per week zouden willen besteden aan het realiseren van één van de projecten.

Een terugblik op de activiteiten van de afgelopen maanden:

Eén Dag Accountant

Voor de tweede maal werd Eén Dag Accountant georganiseerd door Sefa en Aureus (Faculteitsvereniging VU). Dit evenement werd mede mogelijk gemaakt door 'The BIG 4': KPMG, Ernst & Young, Deloitte en PriceWaterhouseCoopers. EDAC werd gehouden in het conferentiecentrum van Artis, waar Mr. Eeftink, al 20 jaar in dienst van KPMG, de dag voorzat. Na de opening werd begonnen met een

spel, 'Petje op, petje af' ook wel bekend van het programma Holland Sport. De dag was verder een informatiedag over het vak accountancy en absoluut geen promotiedag voor dit vak, dus menig accountant zou vertellen wat het vak precies inhoudt. 'Is het echt zo saai?' en 'Zijn jullie nou alleen met cijfertjes bezig?', waren de hoofdvragen die beantwoord werden, maar ook een case verduidelikte waar een accountant nou zoal mee bezig is. Nadat de aanwezigen waren geconfronteerd met de interessante case en nu precies wisten waar een accountant nou eigenlijk de hele dag mee bezig is, was er natuurlijk de onmisbare en ongekend gezellige borrel. Een hoop informatie rijker vertrok iedereen weer naar huis.

Het Studentenhuis

Donderdag 22 februari vond alweer het tweede Sefa-feest van het studiejaar plaats. Onder de naam 'Het Studentenhuis' was opnieuw Odeon uitgekozen voor een groot feest. Het motto van de avond was: dansen, drank maar vooral veel studentenrotzooi. Dit allemaal kwam helemaal tot zijn recht en zorgde voor een hele gezellige nacht. Er waren mensen van verschillende studies, leeftijden en nationaliteiten, wat de avond veelzijdigheid en sfeer meegaf. The Nusic Men, die de avond opende, kon zelfs in een vrijwel lege zaal een feeststemming creëren. Deze werd met de binnenkomst van meer mensen en de fraaie draaikunsten van DJ P@ versterkt. DJ Irwan zorgde voor een spetterende climax. Zijn snelle en goed gemixte tracks, voerde iedereen mee met de muziek. DJ Waxbutter sloot de avond met hoge kwaliteit af. Een onvermijdelijk maar nog lang niet gewenst einde. Kortom het was een ontzettend geslaagd studentenfeest.

De Amsterdamse Carrière Dagen

Van 26 februari t/m 1 maart vonden De Amsterdamse Carrière Dagen 2007 plaats. Dit evenement is van oudsher de ultieme kans om in contact te komen met meer dan 50 gerenommeerde bedrijven. Vele studenten bezochten de presentaties en case sessies. Ook werd er veelvuldig gebruik gemaakt van de mogelijkheid voor individuele gesprekken en de diverse trainingen. Elke dag werd afgesloten met een borrel, waar op een informele manier gesproken kon worden met andere studenten en recruiters. Sefa kijkt terug op een zeer geslaagde editie.

Sefa Wintersport

Van 9 t/m 18 maart vond de Sefa wintersport plaats. Er vertrokken 40 enthousiastelingen, voornamelijk FEB studenten, naar de Franse Alpen. In het plaatsje Le Corbier werd een week lang genoten van de stralende zon, de vele pistes en de gezellige après-ski. Het niveau wisselde erg, van ervaren wintersporters tot beginners. Het belangrijkste is echter dat iedereen het einde van de week zonder kleurscheuren heeft gehaald en er terugkijkt op een super mooi weekje.

Agenda

24 april	Stagevoorlichting
27 & 28 april	Batavierenrace
2 mei	Publieke Sector Dagen (PSD)
9 mei	Publieke Sector Dagen (PSD)
10 mei	Borrel in café "Krater"
16 mei	Publieke Sector Dagen (PSD)

Borrels

Elke derde donderdag van de maand heeft Sefa haar borrel vanaf 17.00 uur in café Krater. Loop eens langs en drink een drankje mee!!!

Foto's

Nieuwsgierig geworden naar deze activiteiten? Kijk eens op www.sefa.nl onder het kopje Foto's om een beeld te krijgen van de sfeer.

Komende activiteiten

Ook in de rest van dit collegejaar organiseert Sefa nog een aantal gezellige en leerzame activiteiten. Wat te denken van de Stagevoorlichting, voor diegene die op zoek zijn naar een zomerstage of een stage in het nieuwe collegejaar. In mei zijn er weer de Publieke Sector Dagen, waarbij studenten de mogelijkheid wordt geboden om te kijken bij diverse instellingen binnen de Publieke Sector. Verder is er uiteraard de maandelijksse borrel en zal in mei de derde editie van het Studentenhuis plaatsvinden. Houd de website (www.sefa.nl) in de gaten voor de exacte data en hoe je je kan inschrijven.

Sinds kort is de film 'An Inconvenient Truth' van Al Gore, voormalig vice-president van de VS, in de bioscoop te zien. In deze film waarschuwt Al Gore voor de uitstoot van CO₂-gas door de mens en de gevolgende daarvan voor het klimaat. Eigenlijk had hij president van de VS willen worden zodat hij het probleem echt op de agenda kon zetten, maar sinds zijn nederlaag tegen George W. Bush in 2001 rest hem, naar eigen zeggen, niets anders dan door het land te reizen met zijn diashows om de mensen bewust te maken van het gevaar.

Op een woensdag om 19:00 uur loop ik een halfvolle bioscoopzaal aan de Munt binnen om de film te bekijken. Naar snel blijkt is de film in feite een registratie van een lezing door Al Gore ergens in de VS, waar hij zijn publiek een knap gemonteerde show geeft over het broeikas-effect. De boodschap is duidelijk: de mens veroorzaakt de opwarming van de aarde door zijn energieverbruik. Verbranding van fossiele brandstoffen leggen een deken van CO₂ over de aarde en dat verklaart waarom momenteel de ijskappen smelten, oerwouden verdwijnen en de zeespiegel stijgt.

De film valt me op door zijn emotionele toon. De relatie tussen menselijk energieverbruik en de opwarming van de aarde is even sterk als het verband tussen roken en kanker, hoewel het laatste verband in de jaren '60 door sommige, dubieuze weten-

schappers nog werd betwist. Deze lieden zijn dan ook verantwoordelijk voor de dood van de zus van Al Gore (aan longkanker, door roken). Door de dood van zijn zus werd Al Gore gemotiveerd om zich in te zetten voor het milieu.

Het broeikas-effect en de gevaren ervan worden vergeleken met Hitler, milieusceptici met de mensen die in de vorige eeuw het gevaar van Hitler niet inzagen. Binnen één seconde na dit verband zien we de beeltenis van George Bush in beeld. De analogie met Hitler is terecht, omdat klimaatverandering, veroorzaakt door Bush (hij weigerde immers het klimaatverdrag van Kyoto te ondertekenen) voor miljoenen mensen de levens zal verwoesten. Een voorbeeld zien we nu in Afrika: **De verdamping van het Tsjaad-meer, als gevolg van de opwarming van de aarde, gaat**

"Door Orkaan Katrina begrijpen we in de VS dat we een periode van consequenties tegemoet gaan", Al Gore, 2006

gepaard met veel doden en vluchtelingen in het nabije Darfur (in Sudan).

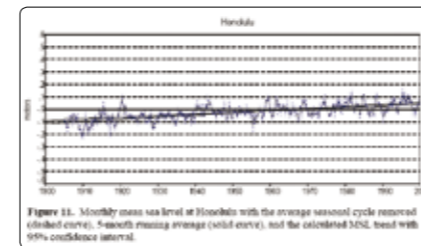
Of dit soort vergelijkingen getuigen van goede smaak wil ik niet betwisten. Wat ik hier wel zou willen doen, is onderzoeken of de harde argumentatie van Al Gore wel wetenschappelijk onderbouwd is. De doemscenario's die worden geschetst zijn zo angstwekkend, dat ik me afvraag of ze wel realistisch zijn. Voor de politieke besluitvorming is dit een relevante vraag, omdat de nadelen van de economische maatregelen die Al Gore voorstelt (drastische reductie van CO₂-uitstoot en daaraan verbonden kosten) wel moeten opwegen tegen de kosten van het nalaten van deze maatregelen. Met andere woorden, zou het nalaten van het uitvoeren van het Kyoto-akkoord daadwerkelijk leiden tot het onderstromen van Nederland?

De claims van Al Gore

Ik wil graag benadrukken dat ik helemaal geen kennis van zaken heb omdat ik geen klimaatwetenschapper ben, maar dat is Al Gore ook niet. Als medewerker accountability ben ik wel in staat om, net als Al Gore, wetenschappelijke rapporten over het klimaat te lezen en de samenvatting

te begrijpen. Dat is dan ook het enige wat ik zal doen: de claims van Al Gore staven aan zijn eigen bronvermelding, om zo een vinger te krijgen achter de kracht van de argumentatie. De bron van Al Gore, en daarmee van mij, is het rapport van het IPCC (*), onderdeel van de VN, uit 2001, en de bijbehorende klimaatstudies.

Claim 1: Sinds de uitstoot van CO₂ door de mens stijgt de zeespiegel (Mean Sea Level, MSL) snel. Dit heeft tot gevolg dat van een land als Palau (in de Stille Oceaan) de bevolking naar naburig Nieuw-Zeeland geëvacueerd is. Meer van dit soort ellende zal in de nabije toekomst volgen.

Hondervijftig jaar zeespiegelstijging op Honolulu.
Bron: (1)

Dat de zeespiegel alarmerend snel stijgt in die regio is moeilijk te bevestigen of ontcrachten door een gebrek aan meetgegevens. Wel heb ik bij de meteorologische dienst van de VS kunnen achterhalen wat het zeeniveau in Honolulu, Hawaï heeft gedaan in de afgelopen tijd. Hieruit is niet af te leiden dat er een sterke stijging is in het MSL. (1)(2)

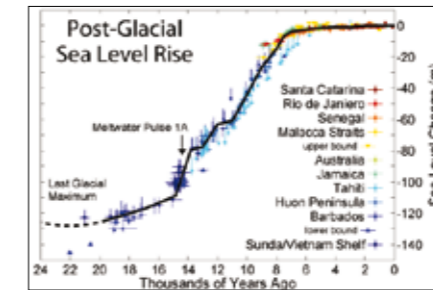
Om een beeld van zeespiegelstijging te kunnen vormen heb ik een afbeelding, afkomstig van het IPCC, ingevoegd. (3) Deze geeft aan dat de aarde, sinds het einde van de laatste ijstijd, een enorme stijging van het zeeniveau kende en dat deze na de eerste schok van 20.000 jaar geleden met 100 meter heel langzaam blijft stijgen. Een lichte, recente stijging van het zeeniveau zal dus niet direct een bewijs zijn voor menselijke invloed. Het is dan ook mogelijk dat de lichte stijging in het MSL het gevolg is van factoren die de ijstijd deden beëindigen en nu nog steeds heel langzaam doorwerken. De meteorologische dienst van de VS zegt hierover:

'Another use of MSL data is to estimate the acceleration of global MSL in order to identify possible changes in the rate of sea level rise due

to man-made contributions to global warming. Using data up to the mid to late 1980s from long term stations, no consistent, statistically-significant nonlinear parameters have been found (Woodworth, 1990; Douglas, 1992).'

Het IPCC stelt het volgende.

'Within present uncertainties, observations and models are both consistent with a lack of significant acceleration of sea-level rise during the 20th century. ...The observed rise over the 20th century was 0.1 to 0.2 m.' (p. 6)

25 duizend jaar zeespiegelstijging wereldwijd
Bron: (3)

Er is dus geen reden om aan te nemen dat de zeespiegel in de afgelopen tijd, door menselijke invloeden, een sterke stijging heeft doorgemaakt en het leven voor bijvoorbeeld de inwoners van Palau onmogelijk maakt. We praten over 10 tot 20 centimeter per eeuw, net als in de eeuwen daarvoor. Dat klopt ook met mijn vermoeden, omdat een telefoontje naar Palau de informatie opleverde dat ik daar helaas de film van Al Gore niet kon bekijken, maar ik wel welkom was voor een heerlijke strandvakantie. Het eiland is helemaal niet geëvacueerd.

Claim 2: In de toekomst zal de zeespiegel nog verder stijgen. Dit komt voornamelijk omdat de poolkappen smelten. Het IPCC geeft aan dat dit op termijn 6 meter zal zijn als we nu niets doen.

Het IPCC zegt over het smelten van de poolkappen;

Global mean sea level is projected to rise by 0.09 to 0.88 m between the years 1990 and 2100, for the full range of SRES scenarios, but with significant regional variations. ...The Antarctic ice sheet is likely to increase in mass during the 21st century, but after sustained warming the ice sheet could lose significant mass and contribute several meters to

the projected sea-level rise over the next 1,000 years... (p. 9)

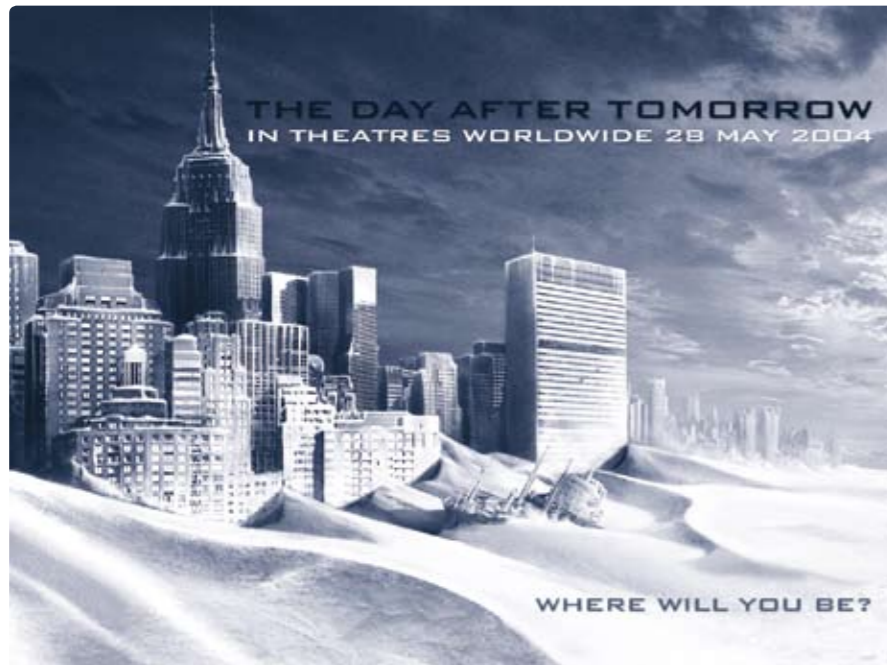
In contrast to the Antarctic ice sheet, the Greenland ice sheet is likely to lose mass during the 21st century and contribute a few cm to sea-level rise. Ice sheets will continue to react to climate warming and contribute to sea-level rise for thousands of years after climate has been stabilized. Climate models indicate that the local warming over Greenland is likely to be one to three times the global average. Ice sheet models project that a local warming of larger than 3°C, if sustained for millennia, would lead to virtually a complete melting of the Greenland ice sheet with a resulting sea-level rise of about 7 m. A local warming of 5.5°C, if sustained for 1,000 years, would likely result in a contribution from Greenland of about 3 m to sea-level rise. (p.15)

Al Gore heeft dus wel degelijk een punt; smeltwater en thermische expansie (warmer water zet uit) kunnen leiden tot een hoger zeeniveau. Echter, **het smelten van de Zuidpool, iets wat Al Gore heel dramatisch toont in zijn film, gebeurt in werkelijkheid helemaal niet en dat zal, volgens het IPCC, in de nabije toekomst ook niet gebeuren.** Op dit moment groeit de totale ijsmassa op de Zuidpool (spm p. 15). De omvang en tijdsduur van de eventuele zeespiegelstijging is ook volledig buiten de proporties die het IPCC aangeeft. Bovendien is de precisie van Al Gore (6 meter) veel groter dan die van het IPCC (ergens tussen de 9 en 88 centimeter), wat me sterk doet twijfelen aan de argumentatie van Al Gore.

Hier komt nog bij dat de invloed van een aanvriezende Zuidpool veel groter is dan die van een smeltend Groenland: het gaat om 60 respectievelijk 7 meter, de Zuidpool is nu eenmaal veel groter dan de Noordpool (5). Een combinatie van een aangroeiende Zuidpool en een smeltende Noordpool zal dus per saldo een aanvriazing van het poolijs betekenen en de zeespiegel doen dalen. Dat is wat het IPCC voorspelt voor de 21^e eeuw, ondanks de geruchten over smeltende poolkappen en de alarmerende boodschap van Al Gore. De mening van het IPCC is gebaseerd op de onderzoeken van elf onafhankelijke, internationale onderzoeksteams die, zonder uitzondering, een groei in plaats van een krimp van het ijs op Antarctica constateerden. ☺

(4)(5)(6)(SPM p.15) Het is mij dan ook een raadsel waarom Al Gore dan denkt dat de ijsmassa's op de Zuidpool smelten.

Ook maakt Al Gore de suggestie dat de stijging van 6 meter binnenkort kan gebeuren. Hoewel hij geen tijdstip noemt, suggereert hij dat het zeer binnenkort zal zijn: zo laat hij in een animatie Nederland onder water lopen met het commentaar dat de miljoenen mensen die in dit deel van Nederland wonen, klimaatvluchtelingen worden. Het IPCC vertelt ons echter duidelijk dat, om een stijging van 3 meter te realiseren, Groenland gedurende duizend jaar 5,5 DgC te warm moet zijn. Een stijging van 6 meter op zeer korte termijn is dus een zeer onwaarschijnlijk scenario.

New York na een tsunami door klimaatverandering, de officiële filmposter van "the day after tomorrow", tm & © 2004 twentieth century Fox

Claim 3: Omdat de poolkappen smelten en in de oceanen terecht komen, zullen oceaanstromen verstoord worden. Deze veranderende oceaanstromen veroorzaken regionale klimaatveranderingen en zullen Europa en Noord-Amerika in een ijstijd doen belanden. Dit effect is al zichtbaar en zal zich voortzetten in de 21^e eeuw. Ook zullen we meer stormen zien zoals Katrina, en ook meer orkanen.

Bovenstaande argument is al eerder gebruikt in de film 'the day after tomorrow', (TDAT) waarover later meer.

Wat zegt het IPCC hierover?

There is no clear agreement concerning changes in frequency or structure of naturally occurring atmosphere-ocean circulation patterns such as that of the North Atlantic Oscillation (NAO). ...However, beyond the year 2100, some models suggest that the thermohaline circulation could completely, and possibly irreversibly, shut down in either hemisphere if the change in radiative forcing is large enough and applied long enough.

...there are conflicting analyses and insufficient data to assess changes in intensities

of tropical and extra-tropical cyclones and severe local storm activity in the mid-latitudes.

Some of the observed changes are regional and some may be due to internal climate variations, natural forcings, or regional human activities rather than attributed solely to global human influence. (SPM, p.6)

...High resolution modeling studies suggest that peak wind and precipitation intensity of tropical cyclones are likely to increase over some areas. There is insufficient information on how very small-scale extreme weather phenomena (e.g., thunderstorms, tornadoes, hail, hailstorms, and lightning) may change. (SPM, p.14)

Uit de tekst van het IPCC blijkt dat er geen eenduidig antwoord is op de vraag of lokale klimaatpatronen zullen veranderen: de wetenschappers weten het gewoon niet. Een plotselinge ijstijd is zeer onwaarschijnlijk, hoewel Al Gore wel alvast laat zien hoe Europa eruit zal zien in een ijstijd. Ook het verband tussen Katrina en CO₂ is niet te maken, omdat de analyses van het IPCC hierover geen eenduidig beeld geven. Verder is de suggestie dat het Tsjaad-meer opdroogt door klimaatverandering door geen enkele wetenschappelijke tekst ondersteund. Dit meer in Afrika is de afgelopen vijfduizend jaar al verschillende keren geheel drooggevalen en de recente opdroging wordt waarschijnlijk veroorzaakt door intensiever watergebruik door de lokale bevolking, en niet door CO₂-uitstoot in het Westen. (7)

De invloed van de media

Uit de bronnen die ik heb aangehaald concludeer ik dat de eerder beschreven doemscenario's onwaarschijnlijk zijn. Het probleem om dit aan te tonen is dat de klimaatboodschappers, zoals Al Gore en de makers van TDAT, hun boodschap oncontroleerbaar brengen en daarmee critici de mond snoeren. Een voorbeeld zien we bij de zeespiegelstijging van 6 meter: Al Gore vertelt precies hoeveel mensen er zouden moeten verhuizen bij een dergelijke gebeurtenis en plaatst daarmee klimaatverandering in een huidig perspectief. Toen de computeranimatie van een overstromend Nederland werd getoond, ging er een golf van angst door de bioscoopzaal.

Er wordt niet gemeld dat deze gebeurtenis enkel zal plaatsvinden onder extreme omstandigheden, die duizenden jaren aanwezig moeten zijn. Het bioscooppubliek ziet deze nuance echter niet, en bij het naar buiten lopen na afloop van de film zijn er mensen die speculeren over het verhuizen naar hoger gelegen gebieden als de kabinetsformatie geen klimaatvriendelijke coalitie oplevert. De angst zit er dus goed in, en dat enkel met een wetenschappelijk onjuiste, overdreven suggestie.

Een dergelijke methode wordt ook gebruikt door de makers van TDAT. Er ontstaat in de film door het broeikas-effect, en niet door een aardbeving, een tsunami die meteen bevriest, waardoor New York onder meters ijs ligt. De film begint met

een discussie tussen een wetenschapper en de vice-president van de VS, die erg op Dick Cheney lijkt. De laatste weigert aan klimaatpolitiek te doen omdat dit op korte termijn geld kost. Nog binnen zijn ambtsperiode wordt het land getroffen door bovengenoemde ijstijd. De film doet geen uitspraken over binnen welk tijdsbestek dergelijke gebeurtenissen gaan plaatsvinden maar de opzet van de film (zoals huidige politici die later tot inkeer komen) en de titel impliceren dat het heel binnenkort kan gebeuren. Door dat enkel impliciet te zeggen ontnemen de makers critici de mogelijkheid om deze angstbeelden te ontcrachten met harde feiten.

In Nederland zagen we tijdens de Nova-uitzending op 16 februari 2005, de dag dat het Kyoto-protocol in werking trad, wat er zou gebeuren als het Kyoto-protocol er niet zou zijn. Er werd een computeranimatie getoond die erg leek op die van Al Gore, waarin Nederland ten westen van Amersfoort in 2030 onder water werd gezet. Zoals besproken, is dit een onrealistisch scenario maar desondanks wordt het getoond. Klimaatonderzoeker van het KNMI Rob van Dorland heeft dit bekritiseerd, omdat het 'voorbij gaat aan de nuance in het wetenschappelijk debat, de algemene toeschouwer in verwarring achterlatend'. De maker van de uitzending, Hein Hansen, reageerde hierop door te stellen dat het doel van zijn uitzending was om het klimaatdebat 'op scherp te zetten', kennelijk ongeacht wat de klimaatonderzoeker hiervan vindt. (8)

Ik heb mijn bedenkingen over de recente invloed van filmmakers en de media in het algemeen op het publieke debat. Idealiter geven de media de boodschap van de wetenschap door aan het publiek, dat samen met de politieke oplossingen kan bedenken. Het lijkt er echter op dat de brenger van de boodschap zich nu mengt met de inhoud en dat lijkt me niet democratisch: immers, de bevolking, en niet de media, is in een democratie eindverantwoordelijk voor de besluitvorming. Ik keer me dan ook niet tegen de klimaatonderzoekers; zo kan Huybrechts et al., die ontdekten dat het ijs op Antarctica aangroeit, niet verweten worden dat zij onterecht worden aangehaald door verschillende filmmakers, die hun boodschap 180 graden draaien.

Is het erg als filmmakers en journalisten zich inhoudelijk bemoeien met wetenschappelijke discussies? Naar mijn mening wel, om twee redenen. Ten eerste, **door de gevolgen van CO₂ uitstoot veel erger voor te stellen dan ze zijn, wordt er een vals gevoel van veiligheid gecreëerd rondom maatregelen om de uitstoot te beperken.** Een voorbeeld is het door Al Gore gelegde verband tussen broeikasgassen en de oorlog in Darfur. Door dit verband te leggen impliceert Al Gore dat een vermindering van de CO₂-uitstoot zou kunnen bijdragen aan een einde van het conflict daar. Er is

geen enkele reden om aan te nemen dat dit politieke conflict beëindigd kan worden door een klimaatverdrag: ten eerste is de opdroging van het Tsjaad-meer niet het gevolg van CO₂-uitstoot, maar van intensiever watergebruik en ten tweede is de oorlog in Darfur het gevolg van een gewelddadig regime in Sudan, en niet het opdrogen van een meer in een buurland, duizend kilometer verderop. Om de ellende daar te stoppen zal de wereld heel wat meer moeten doen dan het naleven van een klimaatverdrag.

Hetzelfde geldt voor de waterhuishouding in Nederland: om in de toekomst in Nederland droge voeten te houden zullen we de dijken moeten onderhouden. Een blik op de kaart van Nederland leert dat de helft van ons land nu al meters onder het zeeniveau ligt. Of we nu wel of niet onze CO₂-uitstoot beperken, we zullen in de komende eeuw rekening moeten houden met een stijging van het zeeniveau met een

paar decimeters, ongeacht onze CO₂-uitstoot: het IPCC is hier heel duidelijk over. (SPM p.23)

Ten tweede kan het overdrijven van het gevaar van CO₂ leiden tot maatregelen die geen of zelfs een averechtse werking hebben, zoals het biodieseldrama toont. Om aan de Kyoto-doelstellingen te voldoen, heeft Nederland zich voorgenomen om het gebruik van biodiesel te bevorderen en daartoe zijn er door Nederland op Borneo verschillende fabrieken gesubsidieerd die uit palmbomen olie kunnen winnen.

Oerwoud op Borneo gekapt voor oliepalplantages. Er blijft steeds minder ruimte over voor inheemse volken en dieren.

De toenemende vraag naar 'groene' biodiesel leidt echter tot een versnelde kap van het oerwoud, omdat de plantages ruimte nodig hebben. Wellicht kent u de tv-spots van het Wereld Natuur Fonds die oproepen om het laatste oerbos op Borneo te beschermen. Op dit moment wordt gevreesd dat over enkele tientallen jaren het oerbos op Borneo, inclusief de laatste orang oetans en Sumatraanse neushoorns, compleet is vervangen door oliepalplantages. Lokale stammen worden uit hun gebied verdreven en niet gecompenseerd. Het kappen van het bos en de daardoor optredende veenbranden veroorzaken een uitstoot van CO₂ die veel groter is dan de gerelateerde uitstootreductie in Nederland door het gebruik van een paar procent bio-brandstof in de benzinetank. ➔

De Orangutan populatie is met 10.000 (20% van het totaal) gedaald, voornamelijk door ontbossing. 87% daarvan is het gevolg van oliepalmplantages. (9) Foto: Friends of the Earth

Naast vernietiging van het oerbos zorgt biodiesel ook voor meer honger in de wereld. Door landbouwgrond te gebruiken voor energie, beweegt de prijs van voedsel mee met die van benzine. De EU spoort het gebruik van biodiesel aan terwijl het een doodlopende weg is: om in Europa benzine voor 100% te vervangen door biodiesel is een hoeveelheid landbouwgrond nodig die vier keer zo groot is als wat we in Europa hebben. Om ruimte te maken voor het verbouwen van de grondstoffen voor 'groene' biodiesel zullen we dus Afrika moeten vragen wat minder voedsel te verbouwen, of Indonesië om meer oerwoud te kappen.

Conclusie

In principe ben ik niet ongelukkig met de recente aandacht voor milieuproblematiek, omdat het zou kunnen leiden tot maatregelen die de natuur daadwerkelijk beschermen. Het mediaoffensief van mensen als Al Gore zorgt echter voor een onevenredige aandacht voor CO₂ uitstoot, zonder oog voor gerelateerde problemen als landgebruik en voedselvoorziening. Zonder de ontorechte, excessieve focus op CO₂ als veroorzaker van wereldproblemen zouden de eerder beschreven, milieuverniegende subsidies nooit hebben bestaan. Veel organisaties, zoals Friends of the Earth en de Socialistische Partij pleiten daarom terecht voor een stop op de subsidiëring van dit soort 'groene' energie. (9)(10)

Zelfs Pieter van Geel, staatssecretaris van milieu in Balkenende III, heeft in het NOS-journaal van 26 december 2006 spijt

betuigd voor de verwoestende gevolgen van de Nederlandse subsidie op palmolie. Helaas is er in het nieuwe regeerakkoord hernieuwde aandacht voor het klimaat en groene energie en heeft de PvdA meer subsidiegeld bedongen, dus ik vrees het ergste voor mijn hongerige medemens in Afrika en het oerwoud op Borneo. **RE**

Arno Wellens schrijft dit artikel op eigen titel. Zijn mening hoeft niet overeen te komen met die van *Rostra Economica*.

(* Het IPCC, oftewel internationaal panel on climate change, is opgezet in 1988 door de Verenigde Naties om onderzoek te doen naar klimaatverandering. De rapporten, waarvan de derde en laatste in 2001 verscheen, vormen de wetenschappelijke basis voor de film van Al Gore. De samenvatting is onderbouwd door de deelonderzoeken van honderden wetenschappers en is te vinden op www.ipcc.ch/pub/un/syren/syren/spm.pdf. De samenvatting voor beleidsmakers (summary for policymakers), SPM 3, zal ik aanhalen, inclusief paginanummer.

NB: Onlangs is er een vierde SPM uitgebracht. De conclusies hiervan zijn scherper dan die van het derde SPM, die door Al Gore en dus door mij zijn gebruikt. De redactie van de *Rostra Economica* vroeg mij waarom ik dit rapport niet gebruikte, aangezien het wellicht meer inzicht verschaft. Hiervoor zijn twee redenen. Op de eerste plaats is dit rapport een jaar na de start van de campagne van Al Gore uitgebracht, waardoor hij het dus nooit heeft kunnen gebruiken. Ten tweede is alleen de SPM deel 4 uitgegeven, terwijl de wetenschappelijke studies, die deze samenvatting onderbouwen, om onbekende reden voorlopig geheim blijven. Het stuk (zie de link hieronder) kan dus nooit inhoudelijk aan 'peer-review' onderworpen worden. Het lijkt me prettig dat dat gebeurt, omdat het stuk zeer strijdig is met de conclusies van het vorige rapport (SPM 3) en zelfs met zichzelf. Zo stelt het dat, door de opwarming van de aarde, Antarctica op dit moment smelt en niet aangroeit, zoals ik in

navolging van elf groepen wetenschappers, waaronder Huybrechts, die allen op de Zuidpool zijn geweest, schreef. (SPM 4, p. 5, bullet 2 eerste regel 1). Voor de toekomst echter verwacht SPM 4 dat, ondanks een sterker wordende klimaatverandering, Antarctica, net als in het verleden, verder zal aangroeien. (SPM 4, p. 13, bullet 5). Het rapport is dus strijdig met zichzelf, en met alle rapporten die ooit gebruikt zijn door het IPCC als het gaat om landijs. Hoe is zoiets mogelijk? Ik stel voor dat experts en politici eerst onderzoeken wat nu waar is en wat niet, voordat er naar aanleiding van dit rapport allerlei dure maatregelen worden genomen. Het is daarbij noodzakelijk dat de bronvermelding niet meer geheim blijft, want dat staat kritiek van journalistiek en publiek in de weg.

Het SPM 4 kunt u hier downloaden.
http://ipcc-wg1.ucar.edu/wg1/docs/WG1AR4_SPM_PlenaryApproved.pdf

Bronvermelding

(1) National Oceanic and Atmospheric Administration (US), Technical Report NOS CO-OPS 36: SEA LEVEL VARIATIONS OF THE UNITED STATES 1854-1999, Silver Spring, Maryland, Juli 2001

(2) Baliunas, S., Soon, W., 2003 Extreme Weather Events: Examining Causes and Responses, WASHINGTON ROUNDTABLE ON SCIENCE & PUBLIC POLICY, The George Marshall Institute

(3) Milne, Glenn A., Antony J. Long and Sophie E. Bassett (2005). "Modelling Holocene relative sea-level observations from the Caribbean and South America". *Quaternary Science Reviews* 24 (10-11): 1183-1202.

(4) Climate Change 2001: IPCC Working Group I: The Scientific Basis, Chapter 11.2.3.1 Mass balance studies

(5) Huybrechts, P., Gregory, J., Janssens, I., and Wild, M., 2004: Modelling Antarctic and Greenland volume changes during the 20th and 21st centuries forced by GCM time slice integrations. *Global and Planetary Change*, 42, 83-105.

(6) Table 11.6: Current state of balance of the Antarctic ice sheet (10¹² kg/yr).. IPCC Working Group I: The Scientific Basis, samenvatting van de resultaten van onderzoek door 11 verschillende teams van wetenschappers.

(7) Williams T O (1998) 'Multiple Uses of Common Pool Resources in Semi-Arid West Africa: A Survey of Existing Practices and Options for Sustainable Resource Management.' *Natural Resource Perspectives* No 38 London: Overseas Development Institute

(8) Verslag PCCC (Platform Communication on Climate Change, met o.a. het KNMI) workshop Communicatie Klimaat, 28 april 2006

(9) The oil for ape Scandal: How palm oil is threatening orang-utan survival. Friends of the Earth, The Ape Alliance, The Borneo Orangutan Survival Foundation, The Orangutan Foundation (UK), The Sumatran Orangutan Society, September 2005

(10) SP Nieuws: SP zorgt voor compensatie milieuschade palmolie, Krista van Velzen, 21-12-2006

35 ADV NIEHE LANCEE

Een week lang diplomaat

Tekst: Nadine Ketel

De VN is een wereldgrote organisatie waar iedereen wel een mening over heeft. Critici vinden het een bureaucratische, logge organisatie waar door alle meningen en machts-spelletjes nooit echt werk gedaan wordt. Voorstanders benadrukken vaak de vele goede dingen die er wél gebeuren. De beste manier om deze kritiek te beoordelen is door zelf een keer mee te maken hoe het besluitvormingsproces er aan toe gaat bij de VN. UNISCA biedt deze kans: als deelnemer ben je een week lang diplomaat van een land bij de VN.

Wat houdt het dan precies in, UNISCA? Het is een VN-simulatie congres, georganiseerd door een bestuur van studenten en ondersteund door docenten van de UvA. Het is ook een vak, als jouw faculteit het erkent krijg je er 10 ECTS voor. Voor het congres begint heb je een aantal voorbereidingsdagen over het reilen en zeilen van de VN en schrijf je een paper. Om goed voorbereid te zijn op je werkzaamheden tijdens het congres krijg je workshops voor public speaking, resoluties schrijven en lobbyen, vaardigheden die goed van pas komen als het echte werk begint. Ook wordt je ingeleid in de procedures die er bestaan: tijdens de conferentie worden zo veel mogelijk dezelfde procedures aangehouden als in het echt bij de VN gebruikelijk zijn. De procedures variëren van het feit dat je altijd in derde persoon moet praten - je land vindt tenslotte iets en niet jijzelf - tot het schrijven van een briefje aan de chair als je naar de WC wilt.

Voorafgaand krijg je een land toebedeeld dat jij een week zal vertegenwoordigen. Met nog één of twee anderen vorm je de delegatie van dat land. Elk neemt plaats in een forum: één van de drie 'committees', het International Court of Justice of in de Security Council. Per forum worden weer andere onderwerpen behandeld en elk forum heeft zijn eigen terreinen waarop het uitspraken mag doen. Zo gaat het tweede committee, waar ik in zat, over sociale en economische zaken. De onderwerpen waar wij over spraken waren

uitbreiding van schuldhulpverlening, ontwikkelingshulp gericht op vrouwen en energie en geopolitiek. Het doel was om aan het eind van de week op elk van deze gebieden een resolutie aan te nemen. Eerst wordt er in informele sessies duidelijk wat ieders standpunt over het onderwerp is en wordt er druk gelobbyd. Ontwerpresoluties worden geschreven en dan volgt dagenlang gesteggel over de precieze formulering die gebruikt gaat worden. Het kan hier echt over de kleinste woordjes gaan: zo wil een land misschien dat de VN landen oproept om iets te doen met de formulering 'strongly urges member states to...' terwijl een ander land liever 'calls upon member states' gebruikt omdat dat minder sterk klinkt. Het echte formele stemmen over een resolutie vindt pas helemaal aan het eind plaats, wanneer eigenlijk alles al behandeld is in informele sessies. Dit is in het echt bij de VN ook zo, de scènes met het stemmen wat je op tv ziet is maar een heel klein deeltje van het proces wat achter de schermen heeft plaatsgevonden.

Het zijn van een vertegenwoordiger van jouw land is eigenlijk een soort toneelspel. Je moet een beetje opgaan in een rol, standpunten verkondigen die misschien niet de jouwe zijn. Daarnaast moet je goed bedenken welke landen je bondgenoten zijn, welke je vijanden, en welke landen je nog zou kunnen overhalen naar jouw kant. Je krijgt op die manier een kijkje in de keuken van de diplomatie: van tevoren bedenken je welke punten je graag wilt binnenhalen en wat er in ieder geval níet in de resolutie mag komen te staan. Als je op alle gebieden slaagt, is jouw diplomatieke missie geslaagd. Gevolg is wel dat de resoluties die eruit volgen vaak volstaan met compromissen en niet meer uitblinken in duidelijkheid. Voor sommigen is dit de reden om hun geloof in het nut van de VN te verliezen: er wordt

toch nooit echt wat besloten. De optie die er tegenover staat, resoluties met een duidelijke stellingname, is echter ook niet ideaal. Duidelijke stellingname zal als gevolg hebben dat een aantal landen tegen de resolutie zullen stemmen omdat er voor hen onacceptabele passages in staan. Aangezien resoluties niet bindend zijn¹, de VN kan alleen maar dingen aanbevelen, is een resolutie met veel tegenstemmers niet geloofwaardig. Het is namelijk aan landen zelf om de aanbevelingen van de VN op te volgen, dus de tegenstemmers zullen ze toch niet uitvoeren. Over het algemeen worden de meeste resoluties aangenomen zonder te stemmen, wat betekent dat een compromis bereikt is waar niemand al te erg op tegen is.

Naast het feit dat je door het meedoen een kijkje in de keuken van de VN krijgt, is het ook gewoon heel leuk en leerzaam. Je bent een week lang aan het debatteren in het Engels, raakt helemaal gewend aan het diplomatieke taalgebruik ('Israel thinks that...') en leert lobbyen. 's Avonds worden er nog leuke activiteiten georganiseerd door het bestuur zodat je de andere deelnemers ook nog op een andere manier leert kennen en het eind van de week wordt afgesloten met een feest. Studenten uit heel Nederland (en daarbuiten) doen mee, waaronder ook heel veel internationale studenten. Je bent wel helemaal gesloopt na het congres, elke dag ben je bezig van half 9 tot 6, maar het is een hele mooie ervaring en dus ook zeker aan te raden.

Wil je volgend jaar meedoen aan UNISCA? Kijk op www.unisca.org.

¹ Dit geldt niet voor de Veiligheidsraad: daarvan zijn de resoluties wel bindend.

De Universiteit van Amsterdam Business School (ABS) ontving op 27 februari 2007 de prestigieuze EQUIS accreditatie – een internationaal kwaliteitskeurmerk voor business schools – van de European Foundation for Management Development (EFMD). De EFMD is een netwerkorganisatie die in brede zin de samenwerking tussen het bedrijfsleven en universiteiten stimuleert en onder andere de kwaliteit toetst van onderwijsinstellingen die zich bezighouden met onderwijs en onderzoek op het gebied van bedrijfskunde. Met deze accreditatie sluit de ABS zich aan bij 105 andere topinstellingen uit 30 landen waaronder de London Business School, INSEAD en IMD.

De ABS bouwt sinds haar oprichting in 2001 voort op de bedrijfskundige traditie die al 85 jaar bestaat in de Faculteit Economie en Bedrijfskunde. In de zes jaar van haar bestaan is de ABS uitgegroeid van een nationaal gericht instituut met postdoctorale programma's tot een bredere internationaal georiënteerde school. Deze internationaliseringsslag is niet alleen van belang voor het verkrijgen van de accreditatie, maar nadrukkelijk ook voor de school, de studenten en de staf om hun ambities op het gebied van onderwijs en onderzoek te kunnen verwezenlijken. Ondanks de internationale groei is de ABS geen leerfabriek geworden. Nog steeds ligt de nadruk op interactieve lesvormen in kleine groepen, waarbij vooral de link tussen wetenschappelijke theorie en professionele praktijk van belang is.

Op dit moment verzorgt de ABS al het bedrijfskundig onderwijs binnen de faculteit vanaf BSc niveau. Vrijwel alle MSc en BSc programma's worden in het Engels aangeboden en ook enkele post-intiële programma's zoals de MBA, de Master of International Finance (MIF) en de internationale controllers opleiding EMFC (joint degree met Maastricht). Dit heeft geleid tot een toename van het aantal buitenlandse studenten. Nederlandse studenten aan de ABS hoeven echter niet in Amsterdam te

blijven voor een internationale ervaring, ze hebben zelf ook de mogelijkheid om naar het buitenland te gaan door middel van een uitwisseling of een onderzoek in het buitenland. Verder probeert de ABS door strategische allianties aan te gaan met topscholen uit het buitenland haar internationale positie te versterken. Recent is er bijvoorbeeld een double degree programma gestart met Pompeu Fabre, de Universiteit van Lubljana en BI Norwegian School of Management. Een andere vermeldenswaardige samenwerking is die met de Indian Institute of Management Ahmedabad, de nummer één business school van India. In november 2006 kwam een groep Indiase MBA studenten naar de ABS voor een maand en in januari 2007 ging er een groep MBA en MIF studenten naar Ahmedabad.

Het onderzoek aan de ABS blijft zeker niet achter op het gebied van de internationalisering. De ABS put tegenwoordig, meer dan daarvoor, uit een wereldwijd aanbod van talentvolle wetenschappers om haar vacatures in te vullen. Hierdoor is de hoeveelheid gepubliceerd onderzoek sterk gegroeid. Ongeveer 30% van het wetenschappelijk personeel aan de ABS is niet-Nederlands. Andere graadmeters voor een toenemende kwaliteit van onderzoek zijn internationale rankings. Het Social

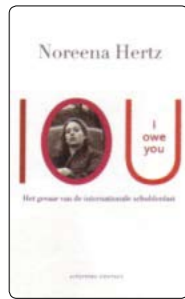
Science Research Network (SSRN) bijvoorbeeld is een ranking van de beste Business Schools, gebaseerd op downloads van de SSRNs eLibrary. De ABS staat op de elfde plaats in de (beta-versie van de) SSRN Top 20 van internationale business schools. In de meer gespecialiseerde W.P. Carey ranking (2005) voor finance publicaties bezet de ABS een vijfde plaats in Europa.

Vooruitkijkend wil de ABS doorgaan op de ingeslagen weg en zich verder ontwikkelen. De ABS wil een business school zijn waar de faculteit, de UvA en de stad Amsterdam trots op kunnen zijn. Het uiteindelijke doel is om onderwijs en onderzoek te bieden van hoge kwaliteit en dit hand in hand te laten gaan met een internationale oriëntatie, tolerantie, openheid, sociale verantwoordelijkheid, kennisuitwisseling met het bedrijfsleven en ondernemerschap. Het verkrijgen van de EQUIS accreditatie in deze fase van haar bestaan maakt duidelijk dat de ABS zich, dankzij de inzet van haar staf, studenten en alumni, op de juiste weg bevindt.

Lees voor meer informatie op: www.abs.uva.nl www.efmd.org

In de serie 'Niet verplicht. Wél aanbevolen' behandelt de Rostra Economica in elke editie een boek dat niet bij je tentamenstof hoort, maar wel erg de moeite van het lezen waard is. Deze editie: 'IOU' van Noreena Hertz.

Tekst: Melle Bijlsma

IOU: Het gevaar van de internationale schuldenlast

Een boek over de schuldenlast van de derde wereld. Nodigt dat uit tot lezen? Nee, zal de meerderheid van u zeggen. En het is waar: veel boeken over dit onderwerp zijn gortdroge verhandelingen die alleen interessant zijn voor experts en fulltime antiglobalisten. Dit boek is gelukkig geen gortdroge verhandeling; het is een goed leesbare uitleg over hoe de schuldenlast tot stand kwam en waarom het belangrijk is dat we er wat aan doen. Je hoeft geen Algemene Economie te studeren om het te kunnen waarderen.

Op het eerste gezicht lijkt de schuldenlast van de derde wereld misschien een typisch geval van 'eigen schuld, dikke bult'. Sluit je een lening af? Dan moet je die gewoon terugbetalen. Of het gaat om een studieschuld of om een internationaal krediet, maakt dan niet uit.

IOU geeft je een genuanceerder beeld van deze problematiek. Noreena Hertz duikt in de geschiedenis van de schuldenlast en legt uit hoe deze precies tot stand is gekomen. Vervolgens legt ze uit wat het effect van de schuldenlast vandaag de dag is en waarom het belangrijk is dat er maatregelen genomen worden.

Allereerst over de auteur. Noreena Hertz (1967) heeft een glansrijke academische carrière op haar naam staan. Ze heeft een studie in London en Wharton achter de rug en is aan het promoveren in Cambridge, wanneer ze voor de Wereldbank naar Rusland wordt gestuurd voor haar onderzoek. Daar ziet ze met eigen ogen wat de overgang naar de markteconomie betekent voor de Russische samenleving.

Kritisch geworden over de effecten van globalisering keert ze terug en publiceert ze meerdere boeken over het onderwerp. Haar academische loopbaan lijdt niet onder haar kritiek: ze heeft een aanstelling in Cambridge en is tevens hoogleraar aan de Universiteit van Utrecht.

Dan over het boek. IOU is uitgebracht in 2004 en was direct populair; dit was vooral te danken aan de vlotte schrijfstijl, de sterke inhoud en natuurlijk het gezag van de auteur. Vooral dat eerste element is erg belangrijk. Er bestaan erg veel boeken over de schuldenlast, maar de meeste zijn even gemakkelijk als een slecht hoorcollege statistiek. IOU daarentegen leest lekker weg en zit vol sprekende anekdotes. Zo verhaalt Hertz over de kersverse regering van Rwanda, die zich geïnstalleerd had nadat ze de Hutu-milities had verdreven. De oude regering en de militie hadden het land geplunderd. Toen de nieuwe regering echter bij de wereldbank aanklopte voor een krediet, kreeg deze te horen dat er eerst nog voor miljarden aan rente over bestaande leningen moest worden betaald. Pas daarna viel er weer te praten over nieuwe leningen.

De boodschap van IOU is helder: de schuldenlast van veel landen in de derde wereld is opgedrongen door niet-democratische regimes, die daarbij vaak van harte werden ondersteund door westerse bedrijven en overheden. Nieuwe, democratische gekozen regimes blijven vervolgens met de schulden zitten. En nu de schulden bovendien vrij verhandelbaar zijn op de markt voor obligaties, is elke vorm van sturing door overheden weg: de markt bepaalt via haar waardering van de obligaties of een land haar begroting rond kan krijgen of niet. En de markt staat als

instituut nou niet bepaald bekend om haar cultuur van barmhartigheid.

Hertz beargumenteert bovendien dat het probleem van de derde wereld ook ons probleem is. Armoede leidt tot wanhoop en wanhoop, in de 21ste eeuw, tot terrorisme. Doordat bijvoorbeeld Pakistan geen geld heeft om een goed onderwijssysteem op te zetten, gaat een groot gedeelte van de jeugd daar naar madrassa's: strikte koranscholen, gefinancierd met oliedollars. De gevolgen laten zich raden. Ook voor het milieu heeft armoede volgens Hertz desastreuze consequenties.

Het boek wordt iets minder sterk als Hertz schakelt van het probleem naar de oplossing. Haar plan om de schuldenlast te verminderen en de bestedingen aan onderwijs en gezondheidszorg in arme landen te verhogen, zit van een afstandje solide in elkaar, maar vertoont van dichtbij toch wat kleine barstjes. Ze is overigens de eerste om dat toe te geven. Ze ziet haar oplossing als een voorzet voor een nog betere manier om met de schuldenlast om te gaan. Ze sluit dan ook af met: "Praat erover. Verfijn ze. Kom met iets beters. Maar negeer ze niet. Je kunt het je niet veroorloven". Zo ver hoeft u uiteraard niet te gaan. Maar lees het boek wel. Het is de moeite waard. **RE**

Titel: **IOU. Het gevaar van de internationale schuldenlast**
Aantal pagina's: **256**
Auteur: **Noreena Hertz**
Jaar van publicatie: **2004**
ISBN: **9025418546**

Kwaliteit: ★★★★★
Leesbaarheid: ★★★★★
Actualiteit: ★★★★★

39 ADV NIBC

De effectiviteit van schuldverlichtings-initiatieven

Tekst: Nadine Ketel

Inleiding

Een aantal jaar geleden was het een centraal onderwerp in het discours van de internationale politiek: de schuldenlast van ontwikkelingslanden. Velen herinneren zich vast nog wel de popzanger Bono van U2 in zijn gang langs wereldleiders om toezegging te krijgen voor uitbreiding van schuldverlichtingsprogramma's (BBC News, 2002). Heavily Indebted Poor Countries (HIPC's) zouden een groot deel van het overheidsbudget kwijt zijn aan het afbetalen van schulden aan internationale schuldeisers. Hierdoor houden de overheden minder geld over voor cruciale investeringen in onderwijs, gezondheidszorg en infrastructuur, investeringen die juist essentieel zijn voor de ontwikkeling van een land.

Op dit moment lijkt het onderwerp minder 'hip' te zijn: popconcerten worden nu bijvoorbeeld georganiseerd tegen de klimaatverandering (Tromp, 2007). In Gleneagles is in 2005 echter wel een nieuw initiatief gelanceerd: honderd procent schuldverlichting voor de HIPC's dat een grote uitbreiding van de eerdere schuldverlichtingsprogramma's tot gevolg heeft. In wetenschappelijk onderzoek bestaat echter twijfel aan de effectiviteit van schuldverlichting (zie Arslanalp en Henry, 2006 of Dijkstra, 2003). De vraag is dus in hoeverre schuldverlichting een efficiënte oplossing is voor het bestrijden van het armoedeprobleem in de HIPC's. Met behulp van wetenschappelijke onderzoeken naar de effectiviteit van schuldverlichting zal ik deze vraag proberen te beantwoorden.

Oorzaken en gevolgen van de schuldenproblematiek

De opbouw van een grote schuld komt vaak voor in ontwikkelingslanden waar de binnenlandse besparingen laag zijn en het tekort op de lopende rekening groot is zodat kapitaalimport nodig is om de binnenlandse bronnen aan te vullen (Mwaba 2005, p. 538). Het tekort op de lopende rekening was vaak het gevolg van regeringen die grote (infrastructuur)projecten opzetten om het land op te bouwen. Internationale leners leenden er maar al te graag geld voor uit, voor een stevig rentepercentage, met de verwachting dat de projecten voldoende rendement zouden opleveren. Echter door slecht macro-economisch beleid en corrupte regeringen bleef de economische groei uit en zaten de ontwikkelingslanden met een enorme schuldenlast (Mwaba 2005, p. 539). Hier kwam bovenop dat de groei van de wereld-economie stakte met als gevolg een stijging van de rentepercentages, wat het nog moeilijker maakte voor de ontwikkelingslanden om aan hun betaalverplichtingen te voldoen.

Als gevolg van de hoge schuldenlast zijn de ontwikkelingslanden een groot deel van hun overheidsbudget kwijt aan rentebetalingen, zodat er weinig geld overblijft voor basisvoorzieningen in de toch al vaak zeer arme landen (Bird en Milne 2003, p. 43). Daarnaast kunnen de landen op een gegeven moment de rente en aflossingen niet meer betalen. Dit heeft tot gevolg dat de landen toegang verliezen tot de internationale kapitaalmarkt en dus ook geen

nieuwe investeringen meer kunnen doen om uit de negatieve spiraal te komen.

Naar aanleiding van de schuldproblematiek werden verschillende acties ondernomen. Veel schuld werd bilateraal kwijtgescholden² en in 1996 werd ook een multilateraal initiatief gestart: het HIPC-initiatief³ van de Worldbank en het IMF (Mwaba 2005, p. 544). Dit initiatief was een combinatie van schuldverlichting en hervormingsplannen. Om in aanmerking te komen voor schuldverlichting moesten de deelnemende landen voldoen aan een aantal voorwaarden op het gebied van bijvoorbeeld markthervormingen, liberalisering en privatisering (Dijkstra 2003, p. 468). In 1999 werd dit initiatief uitgebreid zodat meer landen konden deelnemen. De laatste ontwikkeling vond plaats in Gleneagles in 2005, waar de G-8 besloot dat 38 landen de mogelijkheid krijgen om tot honderd procent van hun schuld afgeschreven te krijgen (Mwaba 2005, p. 544).

Normen voor de beoordeling van schuldverlichting

Een hoge schuldenlast heeft grote negatieve gevolgen voor een land dus er moest wat gebeuren. Deze actie volgde met het HIPC-initiatief. Vanaf het begin zijn er echter al vele discussies geweest over het nut van het vergeven van schulden (Mwaba 2005, p. 541). Om het nut van schuldverlichting aan te tonen, zal de effectiviteit en de efficiëntie ervan bewezen moeten worden. De vraag is of schuldverlichting een effectieve manier van hulp is, dus of het middel tot het doel leidt. Daarnaast is de vraag of

schuldverlichting een efficiënte manier van hulp is, dus of het de beste manier is om tot het doel te komen. Om deze vragen te beantwoorden zijn verschillende criteria te onderscheiden.

Het eerste criterium, onder andere genoemd door Dijkstra (2003), vergt dat de totale uitstaande schuld na het HIPC-traject daadwerkelijk is afgenomen en dat er in de HIPC-landen middelen zijn vrijgekomen doordat renteverplichtingen minder werden. Mocht dit niet het geval zijn, dan moet je volgens Dijkstra niet schuldverlichting op zich verwerpen, maar de vorm waarin schuldverlichting gegeven wordt. Het tweede criterium vergt dat het geld dat wel aankomt een positieve invloed heeft op het land (Bird en Milne 2003, p. 44). Deze positieve invloed kan bijvoorbeeld gemeten worden met economische groei (Dijkstra 2003, p. 467) of door te kijken of de voorwaarden die aan de leningen verbonden waren effect hebben gehad (Dijkstra 2003, p. 468). Het laatste criterium kijkt of schuldverlichting niet alleen een tijdelijke, maar ook een structurele oplossing is voor de financiële problemen van de HIPC-landen. Om structureel te helpen zou schuldverlichting ervoor moeten zorgen dat de schuld 'sustainable' wordt. Met 'sustainable' wordt hier bedoeld dat de schuld niet alleen op de korte termijn vermindert, maar ook op de lange termijn een ratio van 150% of minder ten opzichte van de export heeft (Mwaba 2005, p. 536).

De beoordeling van schuldverlichting

Bij de beoordeling beoordeel ik zowel het HIPC-initiatief, wat een vorm is van schuldverlichting, als schuldverlichting als algemene oplossing. Beide onderwerp ik aan de bovengenoemde criteria.

Aan de eerste norm, of er daadwerkelijk geld in de HIPC-landen vrijkwam en de schuld afnam, lijkt het HIPC-initiatief in ieder geval niet te voldoen. De totale schuld van de HIPC-landen nam weinig af en regeringen kregen niet significant meer te besteden (Dijkstra 2003, p. 466). Dit had twee redenen. Ten eerste gingen de deelnemende landen veel nieuwe leningen aan (Dijkstra 2003, p. 467) en ten tweede maakte weinig hulp daadwerkelijk geld vrij in de HIPC-landen. De internationale gemeenschap ging er volgens Dijkstra (2003, p. 467) vanuit dat de landen een tijdelijk betalingsprobleem hadden en

daarom bestond het grootste deel van de schuldverlichting niet uit kwijtschelding, maar slechts uit uitstelling van betaling. Ook was er nauwelijks afname van daadwerkelijke jaarlijkse betalingen; veel kwijtschelding betrof betalingen die toch al niet gedaan werden (Dijkstra 2003, p. 468). Samen leidden deze redenen ertoe dat de totale schuld niet tot een 'sustainable' niveau terug werd gebracht en er weinig middelen vrijkwamen voor de regeringen om te besteden. Met het nieuwe plan van Gleneagles lijkt

mate van economische ontwikkeling hadden, maar die door de internationale leengolf van 1970 tot 1981 met grote schulden waren komen te zitten (Arslanalp en Henry, 2006, p. 209). Het plan had echter een heel andere doelgroep dan de landen waar het HIPC-initiatief zich op richt, de armste en onontwikkelde landen van de wereld (Arslanalp en Henry, 2006, p. 210). In de landen van het Brady-plan was ten tijde van de schuldverlichting sprake van 'debt overhang': er was wel een infrastructuur voor winstgevendende investeringen

De voorwaarden werden of niet nagekomen of slecht uitgevoerd.

een groot deel van bovenstaande argumentatie, behalve wat betreft het aangaan van nieuwe leningen, verworpen. Er is erkend dat het geen tijdelijk maar een structureel betalingsprobleem is, zodat de schulden nu echt kwijtgescholden zullen worden. Dit manco van het HIPC-initiatief is dus blijkbaar erkend en wordt opgelost. De vraag blijft echter of schuldverlichting op zich een goede manier is om de armoedeproblemen in de HIPC's op te lossen. Er zijn twee argumenten die de effectiviteit van schuldverlichting tegenspreken. Ten eerste zijn in de HIPC-landen geen goede omstandigheden aanwezig voor winstgevendende investeringen. Voorstanders van schuldverlichting beweren dat zodra een land door schuldverlichting weer toegang heeft tot de kapitaalmarkten, de economische groei vanzelf zal volgen. Dit was inderdaad het geval in de landen die geholpen werden met een eerder schuldverlichtingsinitiatief, het Brady-plan. Dit plan betrof zestien landen die een zekere

aanwezig, maar de landen hadden door hun grote schuld geen toegang meer tot de internationale kapitaalmarkt (Dijkstra 2003, p. 467). In de HIPC-landen is deze infrastructuur daarentegen niet aanwezig, dus zal schuldverlichting niet persé economische groei tot gevolg hebben. Een tweede manier waarop schuldverlichting een positief effect kan hebben op de ontwikkeling van een land is via de voorwaarden die aan het schuldhulpverlenings-traject verbonden zijn. Volgens Dijkstra (2003, p. 468) was echter al voor de schuldverlichting begon in de academische literatuur bekend dat voorwaarden vooraf niet veel uithaalden. Dit blijkt ook uit een casestudie die hij deed met acht landen: de voorwaarden werden of niet nagekomen of slecht uitgevoerd, maar ondanks dat kregen landen toch schuldverlichting (Dijkstra 2003, p. 468). Ook via de opgelegde voorwaarden heeft schuldverlening dus weinig effect op verbetering van de situatie van de HIPC-landen. ☹

Deze conclusie wordt ondersteund door de cijfers: in een casestudy onder acht landen die geholpen werden met het HIPC-initiatief was er geen significante toename van economische groei (Dijkstra 2003, 469). Rest nog het laatste criterium, of schuldverlichting een goede lange termijn oplossing is. Dit zou betekenen dat landen niet opnieuw een hoge schuld op zullen bouwen nadat ze schuldverlichting hebben gehad. Dit vereist vooral een verandering in het (leen)gedrag van de HIPC-landen. Volgens Bird en Milne (2003, pp 55-56) is conventionele ontwikkelingshulp efficiënter dan schuldverlichting omdat schuldverlichting immoreel gedrag uitlokt: slecht beleid wordt beloofd en landen gaan ervan uit dat nieuwe leningen in de toekomst toch wel weer kwijtescholden worden. Daarnaast zitten aan conventionele hulp vaak bepaalde voorwaarden verbonden, zodat de geldgevende landen invloed kun-

met een slecht beleid en corrupte regeringen dus juist beloofd en worden de andere landen 'gestraft' omdat ze braaf afbetaalden. Dit lijkt, samen met de twee hiervoor genoemde argumenten, de conclusie te ondersteunen dat schuldverlichting niet leidt tot een gedragsverbetering van de geholpen landen.

Conclusie

Wat zegt dit verhaal in zijn geheel over de effectiviteit van schuldverlichting? De eerste kritiek, dat er geen geld daadwerkelijk aankwam in de HIPC-landen, kan met het nieuwe Gleneagles plan grotendeels worden verworpen. Het tweede en het derde punt blijven echter staan: schuldverlichting leidt niet tot een significante verbetering in de positie van de HIPC-landen en leidt ook niet tot een verbetering van hun gedrag. Op de vraag in hoeverre schuldverlichting een efficiënte oplossing is voor

Dit leidt niet tot een gedragsverandering van de geholpen landen.

nen uitoefenen op het te voeren beleid in de HIPC's (Bird en Milne, 2003, pp 55-56). Mocht ontwikkelingshulpgeld nu worden aangewend voor schuldverlichting, dan verliezen de gevende landen dit machtsinstrument. De HIPC-landen zullen namelijk weer toegang krijgen tot de private kapitaalmarkten, waardoor het afdwingen van de voorwaarden niet meer mogelijk is. Het laatste argument betreft *adverse selection*: Dijkstra (2003, p 468) betoogt dat schuldverlichting leidt tot *adverse selection* ten opzichte van ontwikkelingslanden met een lagere schuld. Deze landen hebben minder excessief geleend en altijd braaf hun aflossingen en rente betaald, ook al nam dit ook daar een groot deel van het overheidsbudget in. Naast het feit dat zij hun schuld afbetaald hebben terwijl die bij andere landen kwijtescholden wordt, verminderen veel hulpgevende landen het ontwikkelingsbudget voor de 'brave' landen om geld vrij te maken voor schuldverlichtingsprojecten (Dijkstra 2003, p 469). Door schuldverlichting worden landen

het bestrijden van het armoedeprobleem in de HIPC's is het antwoord dus dat schuldverlichting in ieder geval geen efficiënte oplossing is. De problematiek blijft echter zoals omschreven in paragraaf twee, waaruit duidelijk wordt dat er actie nodig is. Misschien is schuldverlichting uiteindelijk onvermijdelijk, maar moet de vorm waarin het gegoten wordt, worden aangepast, zodat problemen zoals aangegeven met het tweede en het derde criterium beter opgevangen kunnen worden. Daarnaast is het belangrijk te onthouden dat er wat betreft bestuur en beleid in de HIPC-landen veel zal moeten gebeuren om de hulp te doen slagen. Het doen van aanbevelingen ligt echter buiten het bereik van dit paper, dat vooral duidelijk wil maken dat schuldverlichting helaas niet de heilige oplossing is voor de problemen van de HIPC-landen.

Nadine Ketel is 21 jaar. Ze is derdejaars student Algemene Economie.

Bibliografie:

- Arslanap S. en Henry, P.B. (2006). Policy Watch: Debt Relief, *Journal of Economic Perspectives*, volume 20, nr. 1: 207-220
- BBC News (2002). Bono campaigns at debt relief summit, gepubliceerd op 03-02-2002, bekeken op 10-02-2007 <http://news.bbc.co.uk/2/hi/entertainment/1799103.stm>.
- Bird, G., en Milne, A. (2003). Debt Relief for Low Income Countries: Is it Effective and Efficient? *The World Economy*, Volume 26, Issue 1: 43-59, Blackwell Publishing, Oxford
- Dijkstra, A.G. (2003). De impact van schuldverlichting, *Economisch Statistische Berichten*, jaargang 88, nr. 4415: 466-469
- IMF (2006). Debt Relief Under the Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) Initiative, gepubliceerd in December 2006, bekeken op 24-02-2007, <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/hipc.htm>.
- Mwaba, A. (2005). Beyond HIPC: What are the Prospects for Debt Sustainability? *African Development Review*, Volume 17, Issue 3: 536-51, Blackwell Publishing, Oxford
- Tromp, J. 16-02-2007, Gore organiseert wereldwijd concert tegen opwarming van de aardbol, *De Volkskrant*

Voetnoten

- 1 Een land is een HIPC als de NPV van de debt to export ratio meer dan 150 % is of bij landen met een zeer open economie een debt to government revenue ratio van boven de 250 % (Mwaba 2005, p. 544)
- 2 Dit betrof schulden van staten aan staten en deze konden zodoende met afspraken tussen die twee staten kwijtescholden worden.
- 3 Het IMF (2006) definieert het HIPC-initiatief als volgt: 'The HIPC Initiative is a comprehensive approach to debt reduction for heavily indebted poor countries pursuing IMF- and World Bank-supported adjustment and reform programs.'

43 ADV SEFA BESTUUR

Aan economie valt niet te ontsnappen

Een wanhopig economisch wereldbeeld van Michel Houellebecq

Tekst: David Hollanders

Het enige dat Michel Houellebecq zijn afkeer voor socialisme evenaart is zijn minachting voor liberalisme. En het enige groter dan beider tezamen, is zijn overtuiging dat elke politieke discussie überhaupt zinloos is. De grond voor deze weinig optimistische kijk op politiek, is het door en door economische wereldbeeld van Houellebecq. Bij hem is alles economie, dat maakt zijn oeuvre voor economen interessant. Dat wereldbeeld vormt daarbij allerminst een vrolijke boodschap, maar volgens Houellebecq is literatuur het tegendeel van propaganda. Literatuur moet slaan waar het pijn doet. En dat maakt zijn ideeën behalve interessant ook ongemakkelijk.

De uitbreiding van de wereld als markt en strijd

Begin jaren negentig voorspelde een filosoof (Fukuyama) het einde van de geschiedenis. Het liberalisme, en de economische uitdrukking ervan: het kapitalisme, hadden hun intrinsieke waarde, gebaseerd op vrijheid en democratie, en hun superieure economische prestaties, gebaseerd op technologische vooruitgang, innovatie en ondernemerschap, afdoende bewezen. Het communisme had zichzelf definitief gediscredeerd, en ook verder was er geen alternatief politiek-economisch stelsel denkbaar. De geschiedenis had gesproken. Wat nog zou resten, waren de laatste stuiprekkingsgroepen die niet mee wilden of konden met de onvermijdelijke modernisering, globalisering en liberalisering van de wereld. Nauwelijks serieus te nemen achterhoedegevechten die hoe dan ook gedoemd waren te mislukken.

Eén van die achterhoedegevechten wordt gevoerd door de eenmansguerrilla Michel Houellebecq. En het betreft hier een strijd die wel degelijk ernstig te nemen valt, al is het mislukken van tevoren inderdaad inbegrepen. Met het door de titel samengevatte werk *De uitbreiding van de wereld als markt en strijd zette hij in 1994 de aanval in. En hij is daar eigenlijk nooit mee opgehouden. Zijn*

kritiek op het liberalisme is dat vrijheid onvermijdelijk leidt tot ongelijkheid. Dat moge nog wat algemeen, ietwat belegen klinken. De pointe is dat het Houellebecq niet gaat om de ongelijkheid dat sommige mensen drie auto's hebben en anderen maar één. Het gaat om ongelijkheid op het gebied van het laatste taboe van de seksualiteit. Een gebied waarop tegenwoordig alles besproken kan worden en -soms tot het onsmakelijke toe- ook wordt, behalve één zaak: 'de dooideenvoudige vraag of je in de smaak valt of niet.'

In dat boek zet de verteller, duidelijk Houellebecq zelf, in een lange maar inzichtelijke passage de ideeën uiteen die nu programmatisch zijn gebleken voor zijn schrijverschap: 'Net als het ongebreidelde economisch liberalisme, en om vergelijkbare redenen, leidt het seksueel liberalisme tot verschijnselen van volstrekte verpaupering. Sommigen vrijen elke dag; anderen vijf of zes keer in hun leven, of nooit. Sommigen vrijen met tientallen vrouwen; anderen met geen enkele. Dat heet 'de wet van de markt'. In een economisch stelsel waar ontslag verboden is, kan iedereen wel min of meer zijn plek vinden. In een volkomen liberaal economisch stelsel vergaren sommigen enorme rijkdommen; anderen kwijnen weg in werkloosheid en armoede. In een volkomen liberaal seksueel stelsel hebben sommigen een afwisselend, opwindend seksleven; anderen zijn veroordeeld tot masturbatie en eenzaamheid. Het economisch liberalisme is de uitbreiding van het gebied van de strijd, de uitbreiding ervan naar alle leeftijden en alle klassen van de samenleving. Op dezelfde manier is het seksueel liberalisme de uitbreiding van het gebied van de strijd, de uitbreiding ervan naar alle leeftijden en alle klassen van de samenleving. (...)

Bedrijven vechten om sommige jonge mannen; mannen vechten om sommige jonge vrouwen.' Houellebecq moet waarschijnlijk zelf niet tot één van de jonge, begerenswaardige mensen gerekend worden. Misschien moet daar maar over gezegd worden dat frustratie soms inderdaad eloquent maakt. Het zou verder afleiden van zijn boodschap. Het gezegde luidt dat politiek nooit gaat waarover het gaat. En dat is de kern van Houellebecq zijn kritiek. Het liberalisme gaat niet waarover het werkelijk gaat. De culturele en seksuele revolutie in de jaren '60 was leuk voor enkelen, verder leidde het tot een nietsontziende strijd op het seksuele vlak waarbij geldt dat de winnaar alles krijgt. Dat is leuk voor de winnaars. En dan zijn we aanbeland bij een algemene kritiek op het kapitalisme, dat het leuk is voor de winnaars. De verliezers kunnen er veelal iets minder enthousiasme voor opbrengen.

Een ideale ruilsituatie

Ooit stelde een Nederlandse minister voor om militairen op een missie niet alleen met tanks, blauwe helmen en geestelijke begeleiders te omringen, maar ook met prostituees. Dat voorstel kon niet op politieke steun rekenen, en dat is behalve begrijpelijk misschien maar goed ook. Staat Houellebecq evenwel de uitbreiding van dit voorstel tot de hele samenleving voor? Zo een gekke gedachte is dat niet. In een wereld waarin alles te koop is, is liefde dat ook. Wellicht biedt juist het marktmechanisme, al dan niet geflankeerd door wat overheidssteun voor de man met de kleine beurs, uitkomst. Betaalde liefde heeft bij Houellebecq toch al alle kenmerken van een pleonasme.

Het is precies die gedachte die in zijn uiterste consequentie uitgewerkt wordt in zijn roman *Platforme*. Hierin zet de hoofdpersoon, wederom in alles sprekend de schrijver zelf, met zijn vriendin een reisbureau op voor 'erotische reizen'. Het principe van het reisbureau luidt: 'aan de ene kant zie je honderdduizenden westerlingen die alles hebben wat ze willen, maar geen seksuele bevrediging meer kunnen vinden: ze zoeken, ze zoeken onop-

houdelijk verder, maar ze vinden niets, en daar worden we doodongelukkig van. Aan de andere kant zie je miljarden individuen die niets hebben, die omkomen van de honger, jong sterven, in erbarmelijke omstandigheden leven en niets anders meer hebben om te verkopen dan hun lichaam en hun onbedorven seksualiteit. Het is zo klaar als een klontje: dit is een ideale ruilsituatie.' Deze laatste drie woorden vormen de uitkomst, wanneer de logica van de economie tot het uiterste wordt doorgevoerd. Maar deze apologie van het sekstoerisme zal toch menigeen ongemakkelijk stemmen. Dat ongemak moet te maken hebben met de overtuiging dat er waarden zijn die het economische ontstijgen. En dan zijn we wederom terug bij een algemene kritiek op het liberalisme, dat het ethiekloos is. Dat het niets te zeggen heeft over wat goed leven betekent.

Hoe dan ook, Houellebecq's probleem met deze ruilsituatie is niet zozeer de vraag of het verwerpelijk is, zijn probleem is dat het belangrijkste, om precies te zijn: de essentie, niet geruild kan worden. 'Het hoofddoel van de seksuele zoektocht is namelijk niet genot, maar narcistische zelfbevrediging.' Zelfs als het plan van de toenmalige minister van economische zaken op grote schaal overgenomen zou worden, zou het geen oplossing zijn. Betaalde liefde blijkt wel degelijk een contradictio in terminis. En er is meer. Zelfs voor de winnaars heeft Houellebecq slecht nieuws. Driftbevrediging scheidt korte tijd geluk maar uiteindelijk ook weer ongeluk. Geluk is mogelijk, inderdaad, maar het zal altijd van korte duur blijken te zijn. Dat is de inzet van zijn laatste roman, *Mogelijkheid van een eiland*, dat samengevat wordt door een gedicht dat nauwelijks meer te onderscheiden is van een gebed: 'Ik heb altijd geweten/Dat liefde kon bestaan/En dat ik haar zou kennen/kort voor ik dood zou gaan.' Liefde is een eiland in de tijd. Een eiland dat uiteindelijk onbewoond blijkt te zijn. Er komt een dag dat iets, al is het maar de dood, je zal scheiden van je geliefde. Al is de afwijzing de dood vaak te snel af.

Het ideaal is onbereikbaar

Hieruit zou gemakkelijk het beeld kunnen ontstaan dat Houellebecq links of marxist is. Dat zou een misvatting zijn, zoals blijken moge uit zijn eigen woorden: "omschreef ik mezelf als 'communist, maar geen marxist'; de fout van het marxisme is geweest

dat men meende alleen de economische structuren te hoeven veranderen en dat de rest dan vanzelf zou volgen. De rest, dat hebben we gezien, is niet gevolgd. Dat bijvoorbeeld jonge Russen zich zo snel hebben aangepast aan het weerzinwekkende klimaat van een maffios kapitalisme, komt doordat het vorige regime er niet in is geslaagd het altruïsme te propageren. En dat komt weer doordat het dialectisch materialisme op dezelfde onjuiste filosofische premissen berust als het liberalisme, en dus per definitie niet in staat is tot een altruïstische moraal te komen." Op andere plekken gaat Houellebecq nog verder als het over modern links gaat. Niets is in zijn ogen zo noodzakelijk als het bestrijden van links. Is de kapitalist scrupuleus, de salon-socialist is hypocriet, handelaar in beloften die niet waargemaakt worden kunnen. Gelijkheid is een vrome leugen, want 'Het begrip gelijkheid heeft geen enkel fundament bij de mens.' De ongelijkheid is existentieel en onvermijdelijk, onttrekt zich aan enige politieke interventie. En daarmee sluit de cirkel zich. Houellebecq zijn ideaal, gelijkheid, blijkt een onbereikbaar ideaal. Eigenlijk blijkt liberalisme noch socialisme het probleem te zijn. De mens is het probleem.

Geluk is mogelijk, inderdaad, maar het zal altijd van korte duur blijken te zijn.

Conclusie

Zijn gezichtspunt is uiteindelijk religieus: 'Alle kwaad is biologisch, en staat los van elk denkbare maatschappelijke verandering'. Verlossing is niet van deze wereld. Het menselijke lot valt niet te veranderen zonder de menselijke aard te veranderen. En dat is de laatste en radicale stap waarmee Houellebecq zich buiten elke politieke discussie plaatst: de mens zelf moet veranderen. Het gaat niet om de maakbaarheid van de samenleving maar om de maakbaarheid van de mens. De door Houellebecq bewonderde Schopenhauer meende dat ascese, belangeloos medelijden met de wereld, een oplossing voor mens zijn ongeluk zou kunnen zijn. Ook die mogelijkheid wijst Houellebecq evenwel af in zijn bekendste boek *Elementaire Deeltjes*. Hierin vindt een confrontatie plaats tussen iemand, Bruno, die tegen alle hoop in blijft jagen op het geluk en een personage dat besluit zich buiten die

wereld te plaatsen. Ook degene die zich wil onthechten, faalt, hij vindt niet de gewenste rust en sereniteit. Ondanks dat een personage Michel heet, is het opvallend genoeg het enige boek waarin één van de hoofdpersonages niet gelijk te stellen valt aan de schrijver. De twee personages vormen samen het dilemma van Houellebecq zelf. Begeerte is zinloos en pijnlijk. Ascese en wereldverzaking uiteindelijk ook.

De maakbaarheid van de mens blijkt uiteindelijk letterlijk genomen te moeten worden. Hij schetst in *Elementaire Deeltjes* een verre toekomst waarin de mens tot een nieuwe, niet-individualistische soort gekloond is. Een wereld waarin mensenlichamen één grote erogene zone vormen, en een handdruk reeds voldoende is om in fysieke extase te raken. Hij schetst een gedroomde toekomst waarin de reclamereus waarheid geworden is: 'omdat genieten je goed recht is'. Een toekomst waar als het aan Houellebecq ligt, mensen gelukkig zullen zijn, eindelijk. De overeenkomsten tussen deze toekomst met het paradijs zijn groot en waarschijnlijk ook niet toevallig.

Bij Houellebecq is literatuur de voortzetting van religie met andere middelen. Hij is een profeet, zij het één die geen volgelingen wenst.

Naar verluidt Carlyle doopte economie *the dismal science*. Bij Houellebecq is deze door economen als geuzennaam overgenomen aanduiding verworpen tot een bittere waarheid. De waarheid van een apolitieke mensenhater en een gedesillusioneerde profeet, behept met een door en door economisch wereldbeeld. Dat maakt hem voor economen interessant. Bovendien, groter dan zijn afkeer voor zo ongeveer alles is zijn talent om dat briljant te verwoorden. **DE**

David Hollanders is promovendus aan de FEB, en verbonden aan Netspar. Verder werkt hij bij SEO Economisch Onderzoek en volgt het M.Phil programma van het Tinbergen Instituut.

Student in bedrijf

Naam: **Pierre van den Oord**

Studierichting: **Bedrijfseconomie, variant Financiering**

Bedrijf: **Game for a Day**

Website: **www.gameforaday.com**

Tekst: Aimée Kaandorp

Wat voor bedrijf heb je precies?

'Ik heb meerdere bedrijven, eigenlijk allemaal in de ICT-sector. In 2003 begon ik mijn eerste bedrijf. Dat heette Flexgaming. Mensen die via het internet spelletjes met elkaar spelen hebben een koppelpunt nodig om tegen elkaar te spelen. Ik voorzag in het koppelpunt dat nodig is om te spelen. Mensen betalen geld om van het koppelpunt gebruik te mogen maken. In 2005 heb ik Flexgaming verkocht. Het is toen overgenomen en gecontinueerd. Het bestaat nog steeds, maar ik weet niet precies hoe de prestaties nu zijn. Ik heb Flexgaming verkocht omdat het me te veel tijd en werk ging kosten en de internetverbindingen steeds sneller werden zodat mensen thuis ook makkelijker in een koppelpunt kunnen voorzien.

Op dit moment heb ik drie bedrijven. Het eerste bedrijf is een softwarebedrijf, genaamd GameHostPanel. Dat is ook meteen het grootste bedrijf. Ik maak voornamelijk administratiesystemen voor bedrijven. Een deel maak ik zelf, een deel besteed ik uit aan freelancers omdat ik programmeren niet leuk vind en daar geen opleiding voor heb gehad. Veel tijd gaat zitten in vergaderingen met de klant om te bepalen wat ze precies nodig hebben, vaak komt de klant ook tijdens de ontwikkeling nog met nieuwe functies. Belangrijk is dus een goed contract op te stellen in het begin, zodat geen geredetwist kan ontstaan over welke functie er wel of niet "logisch" bij hoort. Het tweede bedrijf dat ik heb is net zoals Flexgaming een bedrijf in gaming: Game for a Day. Dit bedrijf is kleiner en geeft de klant iets minder mogelijkheden dan Flexgaming. Nieuw echter bij dit bedrijf

is dat mensen telefonisch kunnen betalen om gebruik te maken van het koppelpunt, zodat ze direct na betaling kunnen spelen. Het grootste verschil voor mij met Flexgaming is dat alles automatisch gaat, waardoor het bijna geen tijd kost. Het derde bedrijf dat ik heb is een chatservice voor de spelletjesspelers van 'Game for a Day' die berichten kan opvangen als spelers afwezig zijn. Dit heet Flexbouncer. Zo kunnen zij terwijl ze geen gebruik maken van het internet toch berichten achterlaten aan elkaar.'

Hoe ben je erop gekomen een eigen bedrijf te starten en hoe is het bedrijf ontstaan?

'Ik ben begonnen met website-hosting. Een vriend van mij vroeg me om een game-server (een koppelpunt) te hosten. Op mijn server was hiervoor nog voldoende ruimte, dus heb ik dat gedaan. Op dat moment kwam er via-via meer vraag naar een koppelpunt op mijn systeem. Vooral kwaliteit speelde een belangrijke rol voor deze vraag, de concurrentie had vaak te langzame systemen of teveel koppelpunten op één systeem, waardoor de spellen langzaam werden. Ik zorgde ervoor dat dit niet gebeurde, waardoor mensen vertrouwen kregen in het product. Toen ik zag dat er veel geld in de business zat heb ik zwaardere computersystemen aangeschaft en heb ik een website laten maken. Binnen korte tijd had het bedrijf een goede naam, en bleef het aantal klanten iedere maand toenemen.

Ik speel overigens zelf nooit spelletjes op het internet. Aan het begin heb ik er wel naar gekeken, maar ik vind er niets aan.'

Hoe is de taakverdeling binnen het bedrijf?

'Dit bedrijf is een eenmanszaak. Ik ben alleen eigenaar en heb ook geen mensen in dienst. Bij het softwarebedrijf laat ik wel werk door freelancers doen, op die manier voorkom je een hoop verplichtingen die je krijgt bij werknemers. Vooral de software ontwikkeling en het webdesign besteed ik uit. Tegenwoordig besteed ik ook een deel van het serveronderhoud uit omdat ik hier weinig tijd voor heb. Ik stuur vooral aan en vergader met de bedrijven, zie wat zij willen en maak dan een offerte.'

Bij het chatten en gamen is het voornamelijk het opzetten van het bedrijf. Als dat eenmaal is gedaan en je hebt de eerste klanten, is het onderhoud minimaal.'

Welke studierichting doe je aan de UvA?

'Ik ben nu tweedejaars student. Op het moment ben ik nog bezig met het afronden van mijn propedeuse. Ik doe de richting Bedrijfseconomie, variant Financiering.'

Merk je dat je dingen die je geleerd hebt tijdens je studie ook daadwerkelijk in praktijk kan brengen?

'Ik ben hiermee begonnen in 2003, toen zat ik nog op de middelbare school. In principe kan iedereen een bedrijf opzetten. Ook zit ik niet echt in een business die heel veel met economie te maken heeft. De kennis die je opdoet tijdens je studie is handig, maar niet noodzakelijk voor het hebben van een eigen bedrijf. Je leert vooral van het gewoon te doen. "Ingewikkelde" dingen zoals verdisconteringvoeten die je bij mijn studie leert, gebruik je eigenlijk niet,

omdat van de projecten de tijd te kort is. Iedereen die kan optellen en aftrekken kan bepalen of een project winstgevend is. Het is wel van belang enige kennis van belastingen te hebben als je start met een eigen bedrijf. Je hebt met name te maken met omzetbelasting en inkomstenbelasting. Omzetbelasting is relatief eenvoudig om mee om te gaan, de inkomstenbelasting zit iets ingewikkelder in elkaar. Ook is het zo dat als je zaken gaat doen met mensen in het buitenland er weer andere regels gelden voor de omzetbelasting, je moet hier wel alert op zijn.'

Hoe is de financiering van het bedrijf tot stand gekomen?

'Een klein deel heb ik gefinancierd met spaargeld. Ook heb ik wel geld van mijn ouders geleend. In het begin moesten de mensen bij Flexgaming vooraf betalen. Als je geld binnenkrijgt kan je ook weer investeren. Met het verkopen van Flexgaming heb ik kapitaal verdiend dat ik weer heb geïnvesteerd in de projecten die ik nu heb lopen.'

Is het bedrijf winstgevend?

'Ja, het geheel is winstgevend. Op dit moment draait Game for a Day break-even. Dat komt omdat ik meer servers heb gekocht, maar het aantal klanten niet direct is uitgebreid. Ik zal dus wat tijd moeten steken in de promotie van Game for a Day, want er is zeker nog vraag genoeg naar.

Het softwarebedrijf is in ieder geval winstgevend, maar de hoeveelheid winst is wisselend. Dat ligt er vooral aan dat ik in de vakanties veel meer tijd heb om te werken en dan leuke bedragen binnenhaal. Tijdens collegeperiodes kan ik minder tijd aan het

bedrijf besteden en gebeurt er ook minder. Ik zorg er wel altijd voor dat ik vooraf vaste bedragen afsprek met zowel de freelancers als de klanten, zodat ik achteraf niet voor verrassingen kan komen te staan.'

Je werkt er ook nog bij in loondienst, waarom?

'Ik probeer tijdens mijn studie zo weinig mogelijk tijd in de bedrijven te investeren, omdat ik het ook belangrijk vind om andere werkervaring op te doen. Werken in loondienst is goed voor je CV, het schrijven van je eigen CV met allemaal eigen projecten is toch vrij lastig. Daar komt bij dat bij werken in loondienst een 'negen tot vijf' mentaliteit heerst en dat goed te combineren is met studeren. Toch ben ik in de vakanties veel met mijn bedrijven bezig.'

Welke vaardigheden denk je dat een ondernemer moet hebben om succesvol ondernemer te zijn?

'Ik denk dat je in ieder geval gedreven moet zijn. Ook is het van belang dat je volhoudt als het lastig is. In het begin is het ook moeilijk om met het geld uit te komen, maar je moet je daar niet door laten afschrikken. Belangrijk is dat je genoeg voor je diensten durft te vragen en niet bang bent om te duur te zijn. Inventief zijn is ook een goede eigenschap voor een ondernemer. Zo biedt Game for a Day minder mogelijkheden dan Flexgaming, maar omdat mensen per telefoon kunnen betalen werkt het wel. Dat mensen per telefoon kunnen betalen is relatief nieuw en onbekend, maar het is zowel voor de gamers als voor mij een stuk sneller en makkelijker. Als ondernemer is het ook belangrijk dat je risico durft te nemen. Sommige projecten kunnen mislukken, maar je kunt dit beter

als een leermoment zien. Zo heb ik van een conflict met een Duitser geleerd dat het niet verstandig is sommige onderdelen over de grens uit te besteden, omdat het internationaal recht veel lastiger en duurder is om je gelijk en geld te krijgen.'

Wat zijn je toekomstplannen voor de bedrijven?

'Als ik afgestudeerd ben wil ik sowieso niet doorgaan met het softwarebedrijf. De markt is hier veel te groot en er zijn al genoeg aanbieders. Bij de andere diensten hangt het heel erg van de internetontwikkelingen af. Je kunt bij het internet geen twee tot drie jaar vooruit kijken. De internetverbindingen van nu zijn al zo'n stuk sneller dan in 2003 dat het over een paar jaar helemaal niet meer nodig is om gebruik te maken van koppelpunten met snelle internetverbindingen.'

Heb je nog tips voor andere studenten die een eigen bedrijf willen beginnen?

'Start nooit met z'n tweeën. Ik heb teveel stuk zien gaan op dat gebied. Als je alleen werkt ben je ook zelf verantwoordelijk. Je moet je ook niet laten afschrikken door de administratieve kant, als je een idee hebt moet je gewoon ergens mee beginnen. Ik heb me ook pas na een half jaar ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Ook is het verstandig om niet met een bedrijf te beginnen waar er al veel van zijn, tenzij je je kunt onderscheiden van anderen.'

Aimée Kaandorp is 19 jaar. Ze is tweedejaars student Fiscale Economie.

Voedselbanken

een noodzakelijk kwaad of een leuk extraatje?

Tekst: Maaïke Oenes

Tijdens de verkiezingen van 2006 was het een hot issue: de voedselbanken. De discussie laaide op of er daadwerkelijk van armoede in Nederland gesproken kan worden. Zijn de voedselbanken een noodzakelijk kwaad, of staat het er toch niet zo slecht voor met Nederland? Om dit uit te zoeken ging ik naar Amsterdam Oost om een bezoekje te brengen aan één van de vele distributiepunten van de voedselbank.

Historie en doelstellingen

De Voedselbank werd ooit opgericht door een tweetal uitkeringsgerechtigden als project vanuit de stichting MinusPlus, die het als noodzaak zagen om actie te ondernemen tegen de (verborgen) armoede en de verspilling in Nederland. Zij lieten zich inspireren door de voedselbanken in België. Het project is inmiddels uitgegroeid tot een grote non-profit organisatie die wekelijks duizenden pakketten verschaft aan minderbedeelden. Het doel van Voedselbank Nederland is 'noodhulp te bieden voor mensen die voor kortere of langere tijd financieel niet rond kunnen komen. Ze (de pakketten) zijn expliciet niet bedoeld

als extraatje voor mensen die het niet breed hebben' (www.voedselbank.nl). Voedselbank Nederland wil daarnaast fungeren als schakel tussen gebrek en overschot.

Voedselbank Oost/Watergraafsmeer

Elke donderdagavond van 19:00 uur tot 20:30 uur stelt het Leger des Heils in de Derde Oosterparkstraat haar ruimte open voor de voedselbank. Sinds een jaar zijn ze daar actief. Het begon met het uitdelen van ongeveer 20 pakketten maar de teller loopt inmiddels op tot 60 en de aanvragen blijven steeds maar binnen komen. Dat het voedselpakket niet bedoeld is als extraatje valt duidelijk te zien aan de criteria om in aanmerking te komen. Wekelijks kan een afspraak worden gemaakt, waarin ook hulp wordt geboden om het formulier in te vullen. De voedselbank gaat namelijk uit

van het besteedbare maandinkomen van een huishouden nadat de vaste lasten zijn betaald. Het loon (AOW, WAO, WW, etc) moet verminderd worden met alle vaste lasten zoals huur, gas/water/licht, verzekeringen en schulden die bij de schuldsanering bekend zijn. Huursubsidie, kinderbijslag en dergelijke moeten bij het loon worden opgeteld.

Een huishouden komt in aanmerking als het onder onderstaande bedragen valt.

'Om je aan te melden voor een voedselpakket moet je met de billen bloot' aldus de initiatiefnemer van de voedselbank Oost/Watergraafsmeer. De gêne is nog steeds erg groot en het werd daarom ook niet op prijs gesteld om foto's te maken of vragen te stellen aan de klanten. Sinds de grote groei in voedselbanken hebben ze al

1-persoonshuishouden	€ 150,00
Bij meerpersoonshuishoudens is dit bedrag voor iedere volgende volwassene binnen het huishouden te vermeerderen met	€ 50,00
En voor ieder kind dat tot het huishouden behoort (zonder eigen inkomen) met	€ 25,00

Bron: www.amsterdam.voedselbank.org

zo veel journalisten en politici langs gehad dat ze dat alleen nog maar op afspraak willen. Gelukkig hadden ze voor een student als ik nog wel wat tijd.

Wat de achtergrond van hun financiële problemen ook is, voor allen geldt dat ze het moeilijk vinden om erover te praten. Volgens recent onderzoek via een anonieme enquête blijkt dat driekwart van de klanten uitkeringsgerechtigd is, waarbij de bijstandsuitkering het meest voorkomt. Daarnaast heeft drieëntachtig procent van de klanten schulden. Tijdens het intake gesprek worden de mensen met schulden dan ook altijd doorgestuurd naar hulpinstanties. Hier ligt een groot deel van het probleem. De meeste mensen weten hun weg niet te vinden naar financiële hulpinstanties. 'Veel mensen weten niet dat ze in aanmerking kunnen komen voor extra subsidies'. Voor sommigen betekent dit dat ze over de besteedbare inkomensgrens, gesteld door de voedselbank, komen. De tijd die overbrugd moet worden, kunnen ze bij de voedselbank terecht. 'De voedselbank is bedoeld om mensen tijdelijk wat meer lucht te geven'. Echter, sommigen klanten komen er al vanaf het begin.

Gebruik en bereik van financiële regelingen

	Gebruik (aantal huishoudens)	Geschat bereik onder doelgroep
Huursubsidie	21.236	79%
Woonlastenfonds	1.192	36%
Woonkostentoeslag	216	niet in te schatten
Kwijtschelding	11.844	93%
Ziektekostenverzekering	9.400	dekking 46%
U-pas	18.700	89%
Langdurigheidstoeslag	1.992	100%
Schuldhulpverlening	729 aanvragen	niet in te schatten
Bijzondere bijstand	1.941 toekenningen in 1.418 huishoudens	niet in te schatten
Zelfzorgmiddelen	7.998	85%

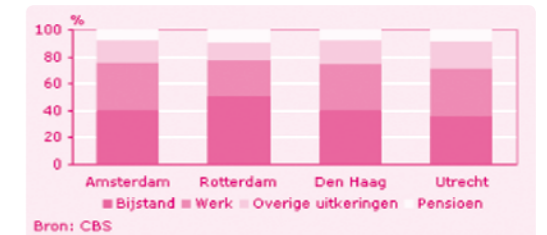
Bronnen: VROM, Het vierde huis, Dienst Burgerzaken en Gemeentebelastingen, SoZaWe en Kredietbank.

Wat me bij binnenkomst opviel was dat de voedselpakketten van hoge kwaliteit waren. Vaak zitten er alleen extreem lang houdbare producten in, die meestal niet het meest voedzaam zijn. Met zo'n 50 vrijwilligers wordt er in de wijk Oost dan ook hard aan gewerkt om voldoende groente en fruit in het pakket te krijgen. Daarnaast hebben ze goede afspraken gemaakt met leveranciers en supermarkten. Overproducties en foutieve verpakkingen gaan dan ook rechtstreeks naar de voedselbank. Bijvoorbeeld mueslirepen met de verkeerde verpakking, ze zijn prima te eten er staat alleen een verkeerde smaak op het etiket. Wat dat betreft is de voedselbank echt een schakel tussen overschot en gebrek. Ook via supermarktacties zorgen de vrijwilligers ervoor dat de kwaliteit van de pakketten hoog is. Hierbij vragen ze het winkelende publiek iets extra's te kopen voor in de voedselpakketten. Wat de initiatiefnemer van de voedselbank Oost in het afgelopen jaar voornamelijk geleerd heeft, is dat de klanten graag zekerheid hebben aangezien ze zich toch al in een onzekere situatie begeven. In een week met weinig producten wordt er dan ook hard aan gewerkt om dat nog aan te vullen.

Er bestaan echter nog steeds aardig wat vooroordelen over de klanten van de voedselbank. Het 'extraatje' en 'ze hebben wel geld voor telefoons en sigaretten, waarom dan niet voor eten' wordt vaak gebruikt. Maar uit bovengenoemde criteria ben je voor een extraatje aan het verkeerde adres. Volgens een vrijwilliger zijn die telefoontjes ook grote onzin. 'Als ze er al één hebben dan gaat het vaak om een prepaid die door familieleden wordt betaald. Ze hebben echt een minimum te besteden'. Deze eerder genoemde vrijwilliger is al vanaf het begin actief verbonden aan het distributiepunt Oost en ziet dat de voedselbank mensen uit hun sociale isolement haalt. Ze hebben geen geld voor een sociaal leven, zelfs de buurvrouw op de koffie kan al te duur zijn. Het Leger des Heils verzorgt thee voor de wachtende en de bakker op de hoek zorgt voor wat te eten. Leuk zal het nooit worden om naar de voedselbank te gaan, maar ze gaan er sociaal en financieel gezien wel wat op vooruit. **RE**

Maaïke Oenes is 21 jaar. Ze is derdejaars student Algemene Economie.

Referenties www.voedselbank.nl

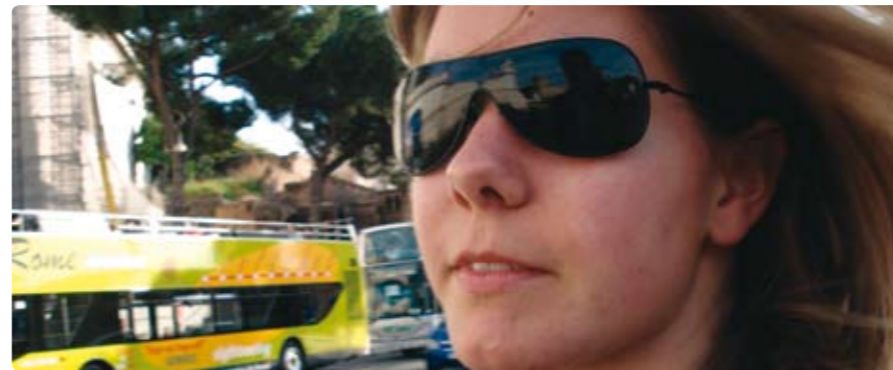

Rome

Tekst: Hanne van Voorden

In januari ben ik in Rome gearriveerd, om zes maanden via Erasmus aan l'Università degli Studi Roma Tré te studeren. Na twee maanden kan ik wel een aardig beeld schetsen van het leven hier als uitwisselingsstudent. Eén ding kan ik in ieder geval vertellen: ongeveer alles gaat hier anders dan in Nederland. Zowel in het dagelijkse leven als op de universiteit is dit te merken. De reden dat alles hier anders is? Dat is eenvoudig terug te brengen op één ding: de Italiaanse mentaliteit. Een paar kenmerken: het woord efficiëntie kennen ze niet (zelfs de economen niet) en hun motto is doe maar relax, het komt wel goed.

Op de universiteit zijn veel zaken goed geregeld, maar er is toch een groot verschil met de UvA. De vakken zijn gebaseerd op hoorcolleges, waarvan het rooster online staat. Vaak genoeg besluit een docent echter een college over te slaan, wat vervelend is als je niet aanwezig was tijdens de les waarin dat gemeld wordt. Zo zei mijn docent een keer: "Ach, laten we de les morgen maar niet doen. Het is immers de laatste dag van carnaval, groot feest vanavond en dan moeten we niet om 10.00 uur college geven. Ik zie jullie volgende week wel weer!". Klinkt natuurlijk relax, maar ik ben vaak genoeg voor niets naar de faculteit gegaan omdat ik dit niet wist. Het toppunt van gebrek aan efficiëntie is wel de manier waarop tentamens afgelegd worden. De meeste tentamens zijn mondeling. Op de UvA spreekt men meestal individueel een tijd af voor het tentamen. Hier moeten alle studenten op een bepaald tijdstip in een zaal komen. Vervolgens wordt er één voor één iemand naar voren geroepen voor het tentamen. Aangezien mijn achternaam met een 'V' begint, leidde

dit er afgelopen maandag toe dat ik vijf uur lang heb zitten wachten...

In het dagelijkse leven kan ik de Italiaanse levensstijl meer waarderen! Leuke restaurantjes, wijnbarretjes, gezellige pleintjes – wat dat betreft is het hier een grote vakantie! En verder is het gewoon een kwestie van aanpassen: genieten van het mooie weer en vooral niet te vaak op tijd komen! Tot slot wil ik nog een paar tips geven voor mensen die er aan denken in Italië te gaan studeren. Ten eerste: leer van te voren Italiaans. Ten tweede: verwacht niet dat je in een paar dagen alles kan regelen. Ten derde: zorg dat je een te grote zonnebril hebt!

Armoede in Rome

Omdat deze editie van de Rostra Economica in het teken staat van armoede, ook een stukje over armoede in Rome. Aangezien dit een blad is voor economen en economen van cijfers houden, zal ik beginnen met wat relevante cijfers. Daarna zal ik aan de hand van voorbeelden laten zien in hoeverre armoede zichtbaar is in Rome. Vorige week zijn de cijfers bekend gemaakt over de staat van de Italiaanse economie. Het lijkt beter te gaan, de groei van het

BBP zal dit jaar op 2% liggen en geschat wordt dat het begrotingstekort t.o.v. 2006 zal halveren tot 2,3%. Niettemin heeft Italië wel een staatschuld van 106,8% van het BBP (ruim boven de geoorloofde 60% van het Stabiliteitspact). Rome behoort met een gemiddeld inkomen van 26.800 euro tot het rijkere deel van Italië. Toch verdient 12% van de Romeinen minder dan 800 euro per maand (bedenk hierbij dat de huren hier rond de 1000 euro liggen). Hoe vertaalt zich dit in het dagelijkse leven in Rome? Te zien is dat er hier meer armoede is dan in Amsterdam. Mensen slapen onder bruggen, in portieken en bij stations. Zwervers doorzoeken afvalbakken. Overall wordt gebedeld; bij auto's die voor het rode stoplicht wachten of bij mensen die op een terrasje zitten. En in de trams en metro's zijn altijd straatmuzikanten die proberen zo wat geld te verdienen. Het is niet alleen duidelijk dat hier veel arme mensen wonen, ook het gebrek aan onderhoud is opvallend. Zo zijn wegdek en trottoirs slecht onderhouden, is overal graffiti te zien en wordt er te weinig schoongemaakt waardoor overal afval ligt. Tegelijkertijd zie ik ook genoeg rijkdom in Rome. Mensen met bontjassen en Prada-zonnebrillen, winkelend in een winkelstraat waar de PC Hoofdstraat niets bij is.

Concluderend kan gesteld worden dat vooral het verschil tussen arm en rijk hier groter is. Gemiddeld gezien is Italië een rijk land, maar achter de cijfers ligt een grote groep arme mensen verscholen. **RE**

Hanne van Voorden is 20 jaar. Ze is derdejaarsstudent Algemene Economie.

FEB Flits

april 2007

EQUIS-accreditatie voor Universiteit van Amsterdam Business School (ABS)

De Universiteit van Amsterdam Business School (ABS) ontving op dinsdag 27 februari de prestigieuze EQUIS-accreditatie - een Europees kwaliteitskeurmerk voor business schools - van de European Foundation for Management Development (EFMD). De EFMD is een internationale organisatie die de kwaliteit toetst van onderwijsinstellingen die zich bezighouden met educatie op het gebied van management en business. Met de accreditatie sluit de Amsterdam Business School aan in de rij van 105 andere topinstellingen uit 30 landen, waaronder de London Business School, INSEAD en IMD.

Het verkrijgen van EQUIS-accreditatie is opmerkelijk omdat het zo vroeg komt in de ontwikkeling van de ABS die nu zes jaar bestaat. De Faculteit Economie en Bedrijfskunde, waar de business school één van de pijlers van is, heeft een geschiedenis van meer dan 75 jaar op het terrein van businesseducatie.

Sinds de oprichting zijn de studentenaantallen van de business school gestegen, en zijn er nieuwe programma's ontwikkeld, zoals de introductie van een MBA-programma. Het aantal medewerkers uit het buitenland is toegenomen tot een derde van het totaal en het aantal medewerkers met een PhD is gestegen naar zo'n tachtig procent. Deze vernieuwing van de academische staf heeft geleid tot een grote toename van gepubliceerd onderzoek. De recente beslissing om MSc-programma's in het Engels te onderrichten heeft een toevloed van buitenlandse studenten tot gevolg gehad die, tezamen met een zeer divers internationaal korps van medewerkers, de business school de mogelijkheid geeft om een internationale educatieve ervaring te bieden aan zowel buitenlandse als Nederlandse studenten. Het internationaliseringsproces aan de ABS, alsmede het bevorderen van ondernemerschap en sociale verantwoordelijkheid hebben een belangrijke rol gespeeld in de toekenning van de EQUIS-accreditatie.

Niek Urbanus herbenoemd tot voorzitter Raad van Toezicht van de UvA

Prof. dr. N.A.M. Urbanus is per 1 maart 2007 voor een periode van vier jaar herbenoemd tot voorzitter van de Raad van Toezicht van de Universiteit van Amsterdam. Het is Urbanus' tweede termijn als voorzitter.

De Raad van Toezicht benoemt de leden van het College van Bestuur, ziet toe op het universitaire beleid op hoofdlijnen en staat het College van Bestuur met raad bij. De leden van de raad worden door de minister van OCenW voor maximaal vier jaar benoemd. Zij zijn verantwoordelijk schuldig aan de minister. De Raad van Toezicht van de UvA bestaat verder uit drs. A. Baan, mr. I. Brakman en ir. J.H.M. Lindenberg. Niek Urbanus (1943) werd in 2003 voor het eerst benoemd tot voorzitter van de Raad van Toezicht van de UvA. Van 1994 tot 2001 was hij decaan van de Faculteit der Geneeskunde van de UvA en voorzitter van de Raad van Bestuur van het AMC-UvA. Urbanus promoveerde in 1974 aan de Faculteit der Geneeskunde van de UvA, waar hij zijn carrière voortzette als wetenschappelijk medewerker. In 1984 werd hij benoemd tot hoogleraar keel-, neus- en oorheelkunde, en in 1988 werd hij voorzitter van de Raad van Bestuur van het Academisch Ziekenhuis bij de Universiteit van Amsterdam (AZUA).

In het kader van de intensieve samenwerking tussen UvA en HvA is Urbanus tevens voorzitter van de Raad van Toezicht van de HvA.

Nieuw hoofd Marketing & Communicatie FEB

Vanaf 1 maart is Mervin Bakker de opvolger van Daniëlla Krijger als hoofd van de afdeling Marketing & Communicatie bij de FEB. Mervin is op dit moment manager van de internationale programma's van de ABS. De Faculteit is blij dat hij zijn opgedane expertise en ervaring bij de ABS kan aanwenden in zijn nieuwe functie.

Mervin zal tot 1 september a.s. nog een deel van zijn werkzaamheden ten behoeve van de MIF- en MBA-studenten blijven doen. Zoals bekend werkt Daniëlla Krijger vanaf 1 januari voor twee dagen per week als projectmanager ten behoeve van AMSEB, het samenwerkingsverband van de HvA en de UvA waardoor onder andere de doorstroom van getalenteerde HEAO'ers beter geregeld wordt.

Facultaire Studenten Raad (FSR)

<http://www.studentenraad.nl/feb>

FSR Elections Coming Up!

We have been very busy the last couple of months and have worked hard on a number of student issues, among them Academic English, Feedback and the upcoming FSR Elections. Briefly,

Academic English

After long discussions we finally reached something great again! A new course, Academic English, will be introduced next year at our faculty. This course is especially for Dutch students who want to improve their English skills in speaking, presenting and debating. The course will earn you 5 credits and you can enroll through Ctis. Academic English is not intended for native speakers. We hope that a lot of students will make use of this opportunity.

Tuition Fees set to rise next year

The tuition fees for non-EU/EEA students are set to rise next year. The cause of an increase is due to the decision from the Dutch government to cut funding for international students. The University of Amsterdam Board of Directors has decided, though, that all currently enrolled international students will be paying what they are paying now with a maximum increase of 15%. However, by how

much tuition fees will increase for new students still remains a question. The full cost of studying one year at the FEB is estimated around €8000. The Faculty will lower this through a system of tuition waivers. Nonetheless, the final proposal is not yet finished. Student Council will make sure to advise and provide student input.

FSR Elections Coming Up!

We campaigned last week trying to recruit new candidates for the next year's FSR. We were successful since this year we received the highest number of candidates. There will be 13 candidates from UvA Sociaal, Mei, Sefa and the International Students. Since there are only 8 seats on the Faculty Student Council, competition will be intense. This is important for student democracy at UvA as students can now choose various perspectives and plans offered by the perspective candidates. Make sure to come out and vote in early May!

As always, if you have any suggestions or comments, check out our website: www.studentenraad.nl/feb or come see us at our office E1.26 Monday to Thursday from 11-13.

The Facultaire Studenten Raad

Financiële Studievereniging Amsterdam (FSA)

www.fsa.nl

FSA London Banking Tour 2007 » Be an Investment Banker for one week!

The city of London is one of the world's leading international financial centres. London is the linking pin between the two other financial centres in the world: New York and Tokyo. Hundreds of financial institutions from all over the world have settled in one squared mile that accommodates over 500 banks. It is an enormous attraction for everyone interested in Banking and Investment Banking in particular.

Working for an Investment Bank is not in any way comparable with any other job. It means total dedication to your job and it absorbs a lot of time and effort. But the advantages are obvious and the honour of working for an investment bank is significant. It is an experience that will pay off for the rest of your professional career.

From the 14th of September until the 22nd of September 2007, this promising and exciting world of Investment Banking becomes reality for 24 Dutch academics. This year will be the 14th time that the Financial Study association Amsterdam (FSA) organizes the London Banking Tour. During this tour you get to see how life is as an investment banker in "the City".

A fulltime position or summer internship could be the result of your participation in the London Banking Tour 2007. Most students who have participated in previous years can confirm the success and effectiveness of this Tour. After their participation they received an offer for an internship or a job at one of the leading Investment Banks.

Show your ambition,
apply early at www.londonbankingtour.nl!
Deadline June 17th

VSAE

www.vsae.nl

De Vereniging Studenten Actuarieat en Econometrie & Operationele Research (VSAE) werd in 1963 opgericht en richt zich sindsdien op alle kwantitatief economisch geïnteresseerde studenten aan de Universiteit van Amsterdam. Inmiddels is de VSAE de toonaangevende studievereniging op haar vakgebied en de grootste in haar soort. Wij streven er naar om onze leden op verschillende manieren van dienst te zijn.

Op inhoudelijk gebied zet de vereniging zich in door de organisatie van studiegerelateerde projecten zoals congresdagen, symposia en studiereizen. Naast de mogelijkheid tot deelname aan onze projecten bieden we via het actief lidmaatschap studenten de mogelijkheid ervaring op te doen op het gebied van organisatie en bestuur. Op 15 maart hebben we in Grand Hotel Krasnapolsky en de Beurs van Berlage mogen genieten van de LED 2007. Ruim 300 econometriestudenten uit heel het land kwamen op deze dag naar Amsterdam voor interessante bedrijfspresentaties, een heerlijke diner en een knallend eindfeest op het IJ. Voor april staan nog de studiereis naar Sjanghai en de Econometric Game op het programma.

Wanneer je vragen hebt over de vereniging of wil deelnemen in de organisatie van één van onze activiteiten, dan nodigen we je van harte uit voor een nadere kennismaking.

Studievereniging VSAE
Roetersstraat 11, C6.06
1018 WB Amsterdam
e-mail: info@vsae.nl
tel. 020-525 4134
www.vsae.nl

VSAE agenda voor de komende periode:

6 – 17 april:	Studiereis naar Sjanghai
18 april:	Maandelijkse borrel april
23 & 24 april:	Econometric Game
8 mei:	Maandelijkse borrel mei

Kies algemene economie...

Zijn er nog studenten die algemene economie studeren? Weinig. U kiest allemaal voor bedrijfseconomie. Jammer. Dnkt U nu echt dat het voor Uw arrièrè in het bedrijfsleven ook maar iets uitmaakt wat U studeert? Het consultancy bureau McKinsey, toch een van Uw meest gezochte werkgevers, neemt net zo lief natuurkundigen aan mits die maar pragmatisch kunnen denken. Het maakt absoluut niet uit wat U studeert als U maar initiatief en motivatie toont. Dus waarom allemaal bedrijfseconomie studeren? Nergens goed voor.

In dit nummer van Rostra staat centraal de armoede. Afgezien van de ethische vraag hoe U daarover denkt, is er de vraag of het ons ook economisch schaadt. Zouden wij puur financieel gezien beter af zijn als er geen armoede was in de wereld? Met andere woorden is bezien vanuit ons puur financiële eigen belang armoede schadelijk?

U begrijpt het al, dit is een macro-economisch vraagstuk. Misschien kent U ook nog het begrip effectieve vraag dat in de denkwereld van Keynes centraal staat. De brug naar armoede is dan snel gemaakt. Armoede betekent dat een stuk potentiële effectieve vraag is weggevallen en dat is niet goed voor onze economische groei. Voordat U denkt dat ik een aanhanger van Keynes ben laat ik een algemene les die volgt uit de economische kringloop postuleren.

Als bedrijfseconoom in spe denkt U dat U beter af bent als Uw concurrent het slecht doet. Uw bedrijf wint immers als Uw concurrent het slecht doet. Die arme mensen wonen veelal in arme landen. Die landen dat zijn toch onze 'concurrenten'? En als bedrijfseconoom zegt U dan toch dat U hoopt dat Uw concurrent het slecht doet?

U voelt het al, helemaal fout. Een land heeft er meestal belang bij dat een ander land het juist goed doet. Vergelijk Duitsland. Problemen in Duitsland zijn nadelig voor Nederland. Het is onze afzetmarkt! En zo is het ook met arme landen. Als die landen niet mee kunnen doen, dan hebben wij het daardoor slechter.

Economie als wetenschap van het eigen belang, zou dus verrassend sociaal denkend moeten zijn als het gaat om internationale armoedevraagstukken. Toch wordt de opkomst van de economieën in het verre oosten (China...) – die uiteindelijk toch de levensstandaard in die landen ten goede moet komen – vaak als bedreigend door ons ervaren. We kunnen niet concurreren tegen die lage lonen wordt dan geroepen. Weer een denkfout. Ja, ongetwijfeld moeten we onze economie voldoende flexibel inrichten om te kunnen profiteren van de groei van de wereldhandel, maar ten principale is de opkomst van China goed voor onze economie. De theorie van de internationale handel (weer algemene economie...) wijst er op dat door internationale handel in wezen iedereen zijn positie kan verbeteren. De enige uitzondering is als landen met de rug naar de internationale dynamiek gaan staan en zich via protectionisme afsluiten van de wereldhandel.

Terug naar Uw economie studie. Doe wat U leuk vindt. Wat is er nu mooier dan te bestuderen hoe om te gaan met het armoedevraagstuk, of de opkomst van China, of het vergrijzingsprobleem (weer een algemeen economisch vraagstuk), of de problematiek van duurzaamheid (klimaat...). Eigenlijk zijn alle belangrijke vraagstukken van vandaag algemeen economisch van aard. Is Uw studie tijd niet een ideaal moment om met echt belangrijke problemen bezig te zijn?

55 ADV PWC

56 ADV KPMG